

บทที่ 5

ลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมในพื้นที่ว่าง

จากบทที่ผ่านมาได้มีการศึกษาถึงประเภทของพื้นที่ว่างในเมืองอุดรดิตถ์แล้ว ในบทนี้จะกล่าวถึงลักษณะการใช้พื้นที่ กิจกรรม ระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่าง บรรยากาศ และข้อดี ข้อด้อยของพื้นที่ว่างแต่ละประเภท โดยจะทำการแบ่งหน้าที่ของพื้นที่ว่าง เป็น 2 ส่วน ตามแนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างของ Charles Eliot คือ พื้นที่ว่างเพื่อการเป็นส่วนประกอบของเมือง และพื้นที่ว่างเพื่อการให้บริการ นอกจากนี้ในการลักษณะการใช้พื้นที่ว่างและกิจกรรม ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ถึงคน กิจกรรม เวลา และสถานที่ โดยในพื้นที่ว่างแต่ละประเภทนั้นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการศึกษาจึงวิเคราะห์รายละเอียดของพื้นที่ว่างแต่ละประเภท เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ว่างในเมืองอุดรดิตถ์ และจะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาพื้นที่ว่างต่อไป

5.1 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาบทนี้จะทำการศึกษาโดยใช้วิธีการ 3 รูปแบบหลัก ด้วยกัน คือ

5.1.1 การสำรวจและสังเกตการณ์พื้นที่ เป็นวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลลักษณะของพื้นที่ว่างแต่ละประเภท เช่น ที่ตั้ง ขนาด ลักษณะพื้นที่โดยรอบ ระบบโครงสร้างของพื้นที่ บรรยากาศ ลักษณะกิจกรรม กลุ่มผู้ใช้พื้นที่ เป็นต้น

5.1.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึกเกี่ยวกับกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้น ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม ความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับพื้นที่ว่าง ซึ่งจะใช้กับพื้นที่ว่างที่มีกลุ่มผู้ใช้จำนวนน้อย

5.1.3 การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึกเกี่ยวกับกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้น ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม ความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับพื้นที่ว่าง ซึ่งจะใช้กับพื้นที่ว่างที่มีลักษณะเป็นพื้นที่สาธารณะในระดับเมือง และระดับย่าน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีจำนวนกลุ่มผู้ใช้เป็นจำนวนมาก

ในการสัมภาษณ์และการแจกแบบสอบถามนั้น จะทำการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาจากประเภทของพื้นที่ว่างทั้ง 5 ประเภทตามบทบาทหน้าที่ของพื้นที่ว่าง ซึ่งได้เป็นออกเป็น 2 หน้าหลัก คือ พื้นที่ว่างเพื่อเป็นส่วนประกอบของเมือง และเพื่อการให้บริการ โดยมีวิธีการคัดเลือกตัวอย่างดังนี้

1) การคัดเลือกพื้นที่ว่างเพื่อเป็นตัวแทนในการศึกษา

ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ว่างกับชุมชนนั้นจะต้องทำการเลือกพื้นที่ว่าง เพื่อใช้เป็นตัวแทนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้มีการศึกษาแบ่งประเภทของพื้นที่ว่าง (ดูรายละเอียดในบทที่ 4) ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภทด้วยกัน คือ พื้นที่บริเวณแหล่งเกษตรกรรม พื้นที่ว่างคู คลอง บึง แม่น้ำ พื้นที่ว่างสาธารณะ พื้นที่ว่างตามแนวเส้นทางคมนาคม และพื้นที่ว่างในสถาบัน ซึ่งแบบสอบถามมีทั้งคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1) การเตรียมการก่อนการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล ได้มีการจัดเตรียมแบบสอบถาม เมื่อจัดเตรียมแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำเอาแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pretest) จำนวน 20 ชุด หลังจากนั้นก็นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.2) การเลือกตัวอย่างในการศึกษา ในการเลือกพื้นที่ว่างที่จะนำไปเป็นตัวแทนในการศึกษา พิจารณาความสำคัญของพื้นที่ และจำนวนผู้ที่เข้ามาใช้ประโยชน์ ซึ่งพื้นที่ว่างที่จะทำการสำรวจโดยแบบสอบถามนั้น จะเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนเข้ามาใช้ประโยชน์จากพื้นที่นั้นมาก ซึ่งได้แก่

- ระดับเมือง พื้นที่ว่างที่มีการแจกแบบสอบถาม คือ บริเวณลานริมถนน สนามกีฬาพระยาพิชัย และสวนสาธารณะมหามงคล ซึ่งล้วนเป็นพื้นที่ว่างที่สำคัญทั้งสิ้น
- ระดับย่าน ได้แก่ วัดท่าถนน ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างในศาสนสถาน สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ซึ่งพื้นที่ว่างในสถาบันการศึกษา สวนสาธารณะริมถนน ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ และพื้นที่บริเวณฟุตบอลหน้าห้าง ฟรายเดย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างตามแนวเส้นทางคมนาคม

ส่วนพื้นที่ว่างในระดับย่านบางส่วน และพื้นที่ว่างในระดับชุมชนนั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างที่มีผู้คนมาใช้ประโยชน์ไม่มากนัก ดังนั้นจึงใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่ แทนการใช้วิธีแจกแบบสอบถาม

2) วิธีการสุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างโดยใช้กลุ่มตัวแทนแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายในการศึกษา จึงมีข้อมูลที่จะทำการสอบถามมี 2 ประเด็น คือ

- ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่ รายได้ อาชีพ
- ข้อมูลด้านพฤติกรรมและความคิดเห็น ได้แก่ การเดินทางมาใช้บริการ ระยะเวลาในการเดินทาง เหตุผลในการเลือกพื้นที่ว่างเพื่อประกอบกิจกรรม ประเภทของกิจกรรมที่เกิดขึ้น เวลาที่มาประกอบกิจกรรม ระยะเวลาที่ประกอบกิจกรรม

เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณ จึงทำสุ่มตัวอย่างพื้นที่ละ 30 ชุด ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โดยทั่วไปในงานวิจัยของการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผล¹ โดยมีพื้นที่ว่างที่จะทำการสุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 พื้นที่ด้วยกัน คือ ลานริมถนน สวนสาธารณะริมถนน สนามกีฬาพระยาพิชัย สวนสาธารณะหมามงคล วัดท่าถนน สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ และที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์ ดังนั้นจำนวนแบบสอบถามที่ต้องใช้คือ 210 ชุด

5.2 พื้นที่ว่างเพื่อการให้บริการ

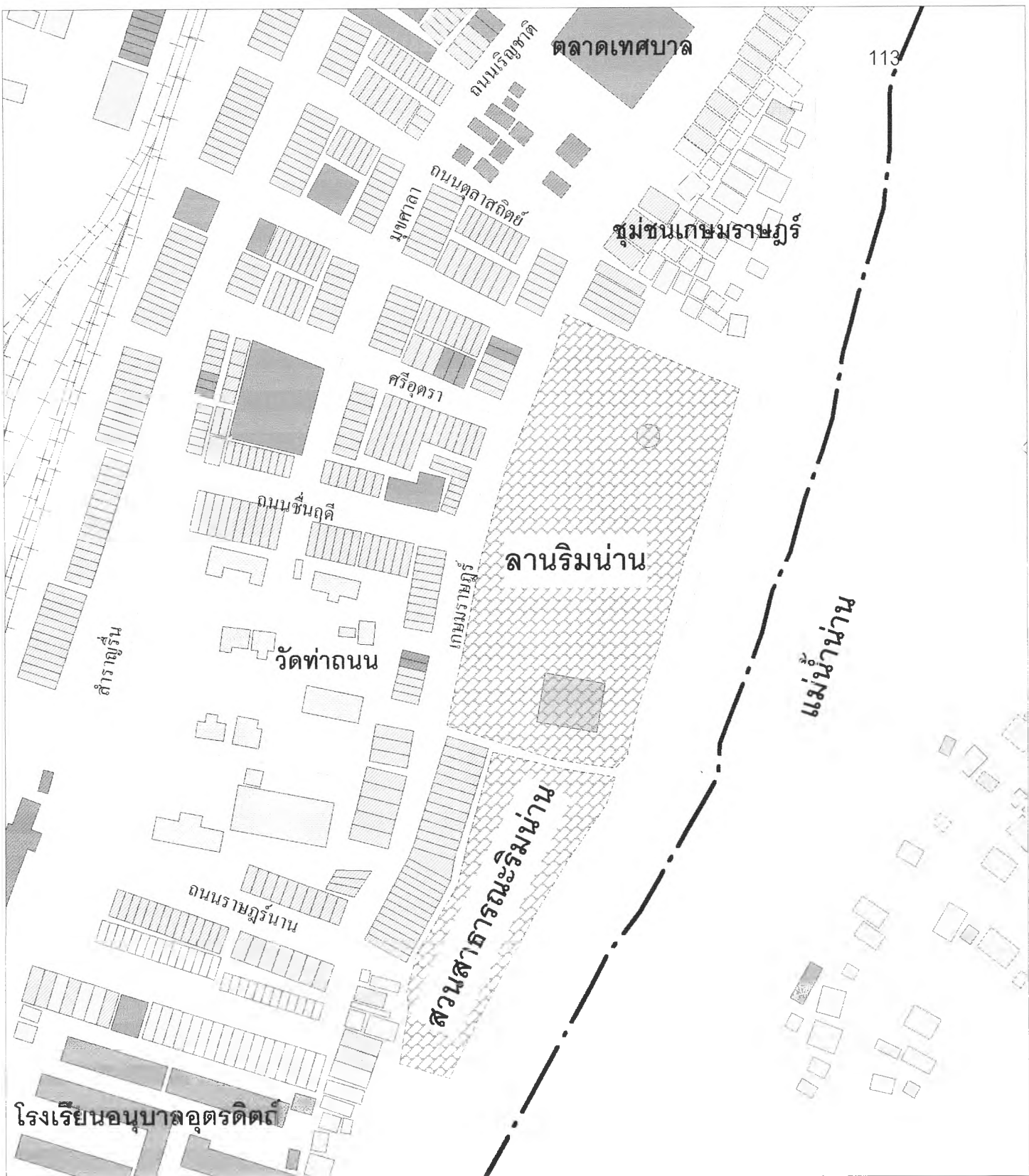
ลักษณะพื้นที่ว่างเพื่อการให้บริการกับคนในเมือง หรือ พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นสามารถแบ่งระดับของพื้นที่ว่างได้ 3 ระดับ คือ ระดับเมือง ระดับย่าน และระดับชุมชน

5.2.1 ระดับเมือง

พื้นที่ว่างระดับเมืองนี้ จะมีลักษณะที่กลุ่มผู้ใช้มาจากหลากหลายพื้นที่เข้ามาร่วมกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ว่างที่ได้มีการจัดแต่งให้มีความพร้อมในการรองรับกิจกรรมต่างๆ ลักษณะการใช้สอยพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมมีทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างวัน และระหว่างปี ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกันออกไปทั้งลักษณะพื้นที่ และกิจกรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้

5.2.1.1 ลานริมถนน

ที่ตั้ง ทิศเหนือ ติดกับชุมชนเกษมราษฎร์ ซึ่งเป็นชุมชนที่ประกอบกิจกรรมด้านการค้าเป็นหลัก

แผนที่ 5.1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบลานริมน่านและสวนสาธารณะริมน่าน

สัญลักษณ์

เขตเทศบาล	ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย	สถานบันราชการ
เขตตำบล	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	สถานศึกษา
เขตผังเมืองรวม	พาณิชยกรรม	ศาสนสถาน
ทางหลวงแผ่นดิน	อุตสาหกรรม	ปศุสัตว์
ถนน	คลังสินค้า	อื่นๆ

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง
: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตต์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศใต้ ติดกับชุมชนเจริญราษฎร์
 ทิศตะวันออก ติดกับแม่น้ำน่าน
 ทิศตะวันตก ติดกับย่านการค้าหลักของเมือง และวัดท่าถนน

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

ลานริมถนนมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ การใช้ที่ดินโดยรอบและแม่น้ำที่อยู่ทางตะวันออกของพื้นที่ว่าง

ขนาดของพื้นที่ว่าง

ลานริมถนนถือเป็นพื้นที่ว่างขนาดใหญ่ของเมือง มีพื้นที่ประมาณ 11 ไร่ ในบริเวณดังกล่าวยังใกล้กับบริเวณที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน เป็นบริเวณสำคัญที่รับเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง ขณะประพาสเมืองอุตรดิตถ์ ซึ่งคาดว่าอยู่หลังโรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์ในปัจจุบัน พื้นที่บริเวณนี้มีการรักษาไว้เพื่อเป็นลานกิจกรรมของเมือง

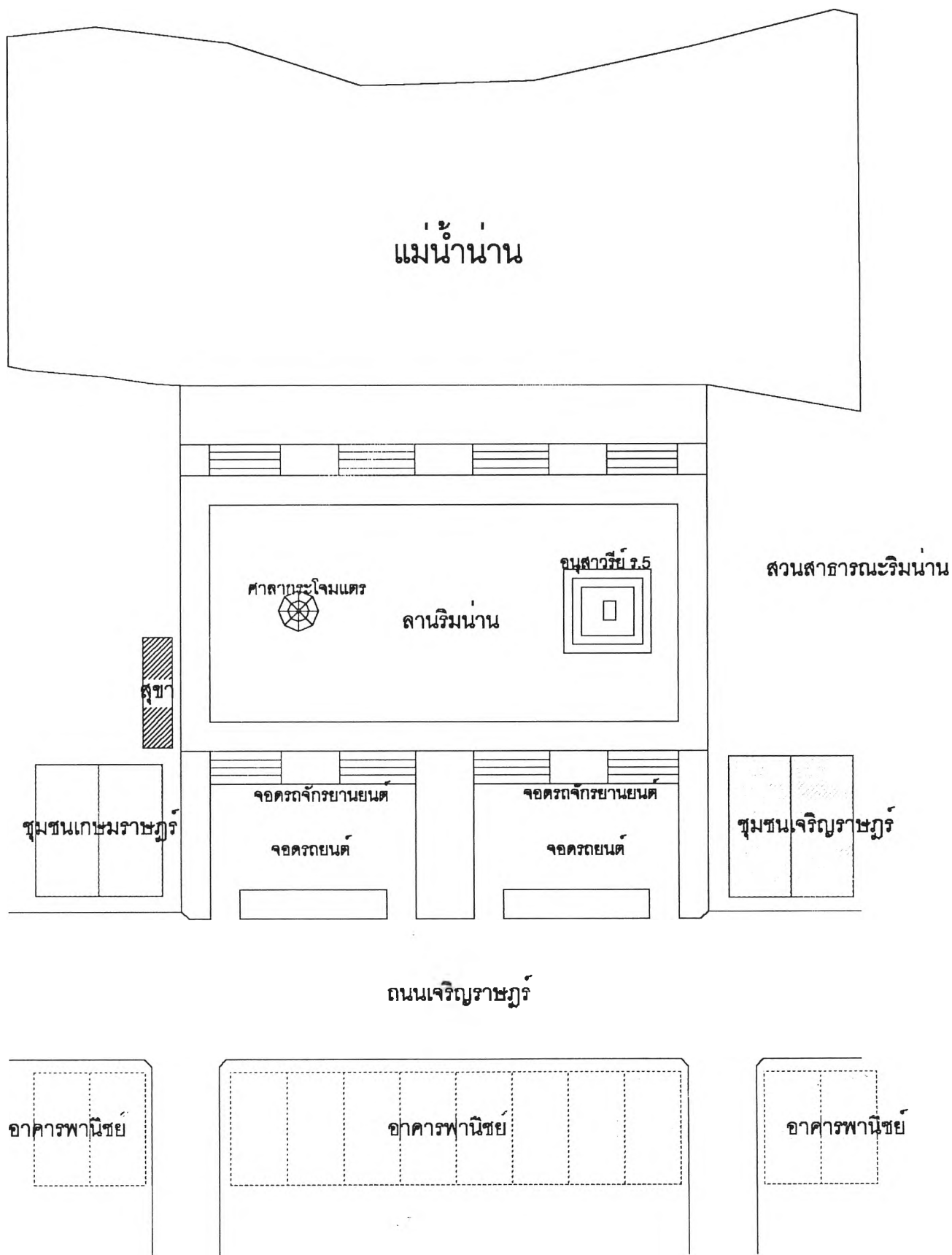
ลักษณะของลานริมถนนโดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

บริเวณลานริมถนนมีลักษณะ 2 ระดับ คือ ระดับบนใช้เป็นบริเวณลานจอดรถสำหรับผู้มาใช้บริการ ระดับต่ำลงมามีลักษณะเป็นลานกว้างสำหรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยด้านใต้มีอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 ประดิษฐานอยู่ ด้านเหนือ มีศาลาขนาดใหญ่ตั้งอยู่ โดยรอบมีม้านั่ง เสาไฟฟ้า ต้นไม้ และกระถางต้นไม้ตั้งอยู่การเข้าถึง

ส่วนการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่นั้น ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของตลาดสดเทศบาล นอกจากนี้ยังมีการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นอยู่บริเวณเกษมราษฎร์ทางด้านเหนือของพื้นที่ และการใช้ที่ดินประเภทศาสนสถาน คือ วัดท่าถนนอยู่ตรงข้ามพื้นที่ว่างแห่งนี้

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์ และโดยทางเรือ

แผนผังที่ 5.1 แสดงผังบริเวณของลานริมาน

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่ลานริมถนนได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนมิตรสหาย ถนน เพชรินฤดี ถนนเจริญธรรม เป็นต้น

ที่จอดรถ ในบริเวณลานริมถนนได้มีการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถบริเวณด้านตะวันตก ซึ่งมีการจัดแบ่งประเภทยานพาหนะไว้เป็นรถยนต์ และรถจักรยานยนต์

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง ลานริมถนนอยู่บริเวณใจกลางเมืองอุดรดิถี ซึ่งผู้คนที่เข้ามาใช้พื้นที่มาจากหลายแห่ง ทั้งต่างตำบล และต่างอำเภอ

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะการปูพื้นของลานริมถนน ปูด้วยคอนกรีตตัวหนอนตั้งแต่ลานจอดรถจนถึงบริเวณลานประกอบกิจกรรม โดยมีบันไดทางลงเป็นพื้นปูนซีเมนต์ โดยมีการนำกระบะดอกไม้มาปลูกวางสลับกับทางลง

ระนาบผนัง มีลักษณะเปิดโล่งทั้ง 4 ด้าน โดยด้านเหนือและด้านใต้ติดกับชุมชนพักอาศัย ซึ่งเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ด้านทิศตะวันตกติดกับอาคารพาณิชย์ซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ย 3-4 ชั้น ด้านตะวันออกติดกับแม่น้ำน่าน ฝั่งตรงข้ามเป็นชุมชนหมอนไม้ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเกษตรกรรม

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

จากสภาพที่ตั้งของลานริมถนน ทำให้ลานริมถนนที่อยู่ติดแม่น้ำมีบรรยากาศ และมุมมองที่ดี มองผ่านแม่น้ำออกมาสู่ชุมชนเกษตรกรรม คือ ชุมชนหมอนไม้ ซึ่งมีสภาพเขียวขจี ยังรักษาสภาพความเป็นธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการมีบรรยากาศที่ดี ทำให้ส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่ให้หลากหลาย และเป็นจุดดึงดูดที่ดี ให้พื้นที่ลานริมถนน มีผู้คนเข้ามาใช้มาอีกด้วย แต่ในช่วงกลางวัน ลานริมถนนจะร้อนมาก เนื่องจากไม่มีต้นไม้ และพื้นยังเป็นคอนกรีต แต่สภาพแวดล้อมภายนอกยังพอช่วยให้มีความรู้สึกบรรเทาความร้อนลงได้

ภาพที่ 5.1 แสดงลักษณะพื้นที่บริเวณลานริมถนน

กิจกรรมในพื้นที่

กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณลานริมถนนนั้นมีอยู่ 3 ประเภทคือ

1. กิจกรรมจำเป็น ได้แก่ กิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินกิจวัตรประจำวันของคน เป็นกิจกรรมที่คนไม่มีทางเลือกในการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเดินเป็นหลัก เช่น การเดินไปโรงเรียน หรือไปทำงาน รอรถประจำทาง ชื่อของ เป็นต้น เนื่องจากลานริมถนนอยู่ในบริเวณศูนย์กลางเมือง ดังนั้นจึงทำให้เกิดกิจกรรมประเภทนี้อยู่ด้วย โดยมีการใช้ฟุตบอล บริเวณลานริมถนนเป็นทางสัญจรของเมือง

2. กิจกรรมทางเลือก หรือ กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ลานริมถนนถือว่าเป็นลานกิจกรรมที่เป็นศูนย์รวมของคนในเมืองอุดรดิตถ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นประกอบด้วยกิจกรรม 2 ประเภท คือ

- Active recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ต้องออกแรงหรือเป็นการออกกำลังกาย ซึ่งในบริเวณลานริมถนน มีตั้งแต่การเดิน การขี่จักรยาน การเล่นเรือ การเล่นกีฬา การวิ่งออกกำลังกาย แอโรบิค ไปจนถึงการตั้งวงเตะตระกร้อ

- Passive recreation เป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ไม่ต้องออกแรง ออกกำลังกาย ได้แก่ การเดินชมบรรยากาศ บริเวณลานริมถนน เนื่องจากอยู่ติดริมแม่น้ำ จึงมีบรรยากาศที่ดึงดูดให้ผู้คนมาเดินเล่น ปิกนิก ซึ่งมักจะมาในช่วงเย็นหลังเลิกงาน และยังมีการสักการะบูชาอนุสาวรีย์ราชการที่ 5 อยู่ด้วย

นอกจากกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังมีกิจกรรมด้านการค้าแฝงตัวอยู่ด้วย เช่น การขายน้ำ ขนม บริเวณที่จอดรถ ส่วนใหญ่เป็นลักษณะรถเข็นมาขาย ไว้คอยบริการผู้ที่มาใช้บริการ นอกจากนี้ ยังมีการขายผลไม้ การบริการโทรศัพท์มือถือราคาถูกอยู่บริเวณฟุตบอลอีกด้วย

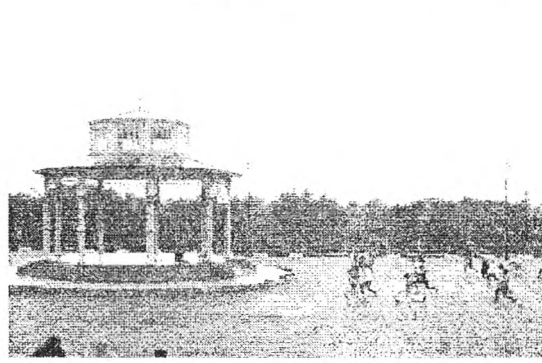
3. กิจกรรมผลลัพธ์ หรือกิจกรรมทางสังคม ("Resultant" or Social activities) กิจกรรมที่เกิดต่อเนื่องจากกิจกรรมทั้งสองข้างต้น คือ การมาพบปะ พุดคุย สนทนา กับผู้คนที่คุ้นเคยที่เข้ามาประกอบกิจกรรมร่วมกัน

ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม สามารถแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

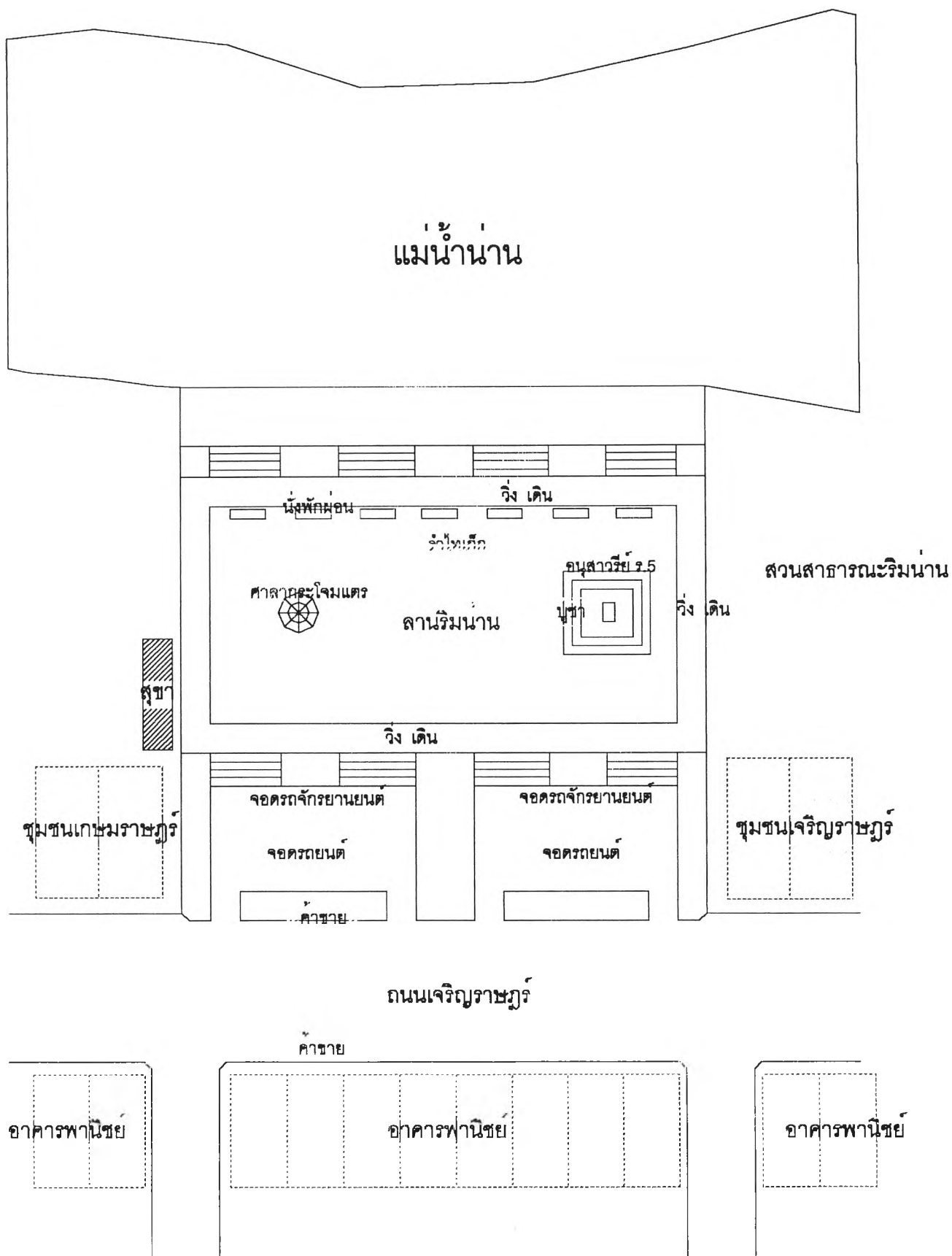
1. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างวัน ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะมีขึ้นในเวลาเช้า และเวลาเย็น เนื่องจากเป็นเวลาว่างของผู้คนส่วนใหญ่ โดยในช่วงเช้าเวลาประมาณ ตี 5 – 7 โมงเช้า จะมีกิจกรรมการออกกำลังกายประเภทรำไทเก๊ก วิ่ง เดิน ส่วนในช่วงเย็น มีกิจกรรมการออกกำลังกายที่หลากหลายประเภทมากกว่า ซึ่งเมื่อไปบริเวณลานริมถนนในช่วงเย็น เวลาประมาณตั้งแต่ 5 โมงเย็นถึง 1 ทุ่ม จะพบกิจกรรมที่หลากหลาย ที่มีการแบ่งกันใช้พื้นที่กันได้ โดยไม่มีการทำขอบเขตแบ่งแยกกิจกรรม

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างปี เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเทศกาลต่างๆ ประจำปี ได้แก่ กิจกรรมวันปีใหม่ ในเดือนมกราคม กิจกรรมงานวันสงกรานต์ ในเดือนเมษายน กิจกรรมวันปิยมหาราชในเดือนตุลาคม กิจกรรมวันลอยกระทง ราวเดือนพฤศจิกายน การแข่งเรือประจำปี

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่แน่นอนในแต่ละปี เช่น การจัดคอนเสิร์ต การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

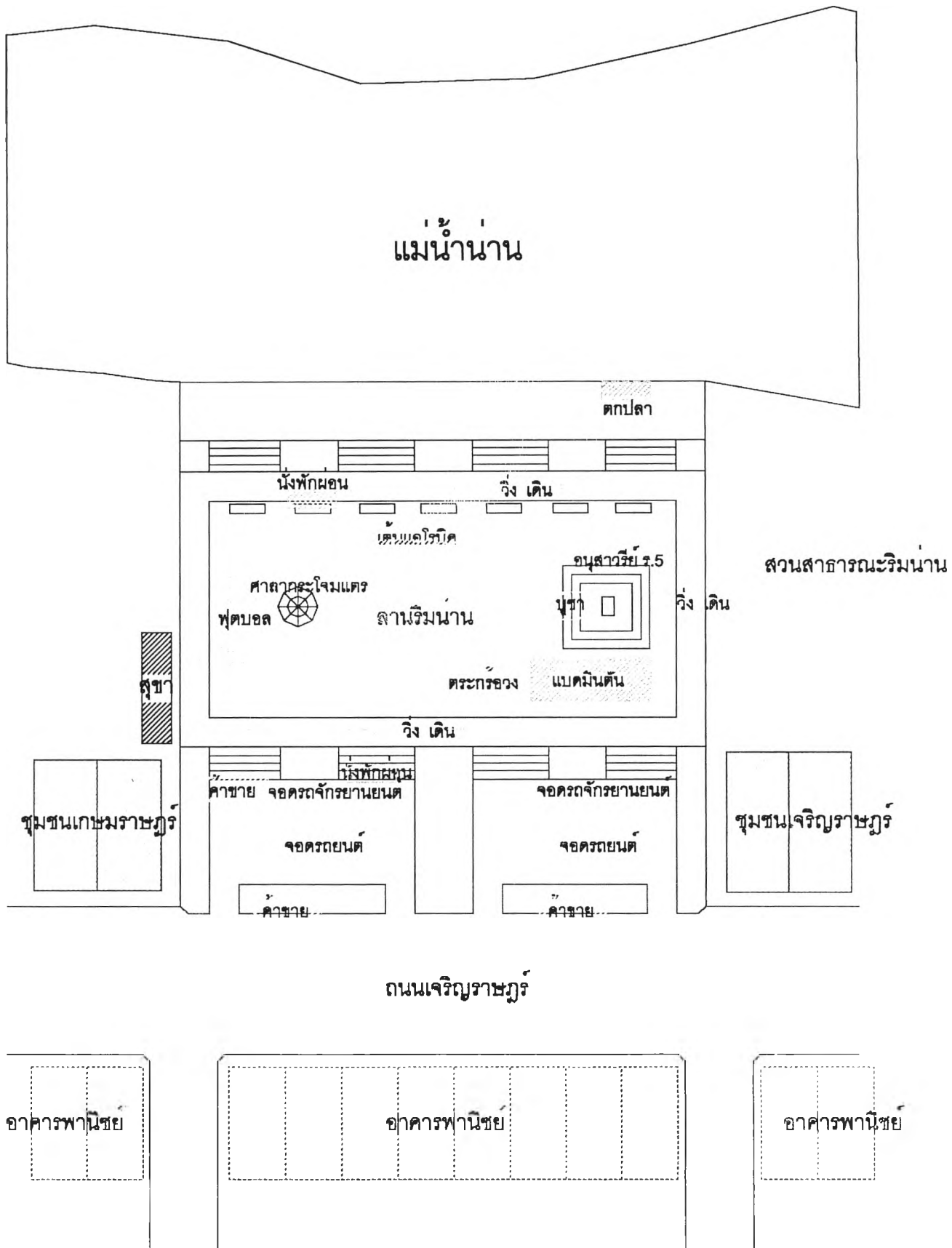
ภาพที่ 5.2 แสดงกิจกรรมระหว่างวันบริเวณลานริมถนน

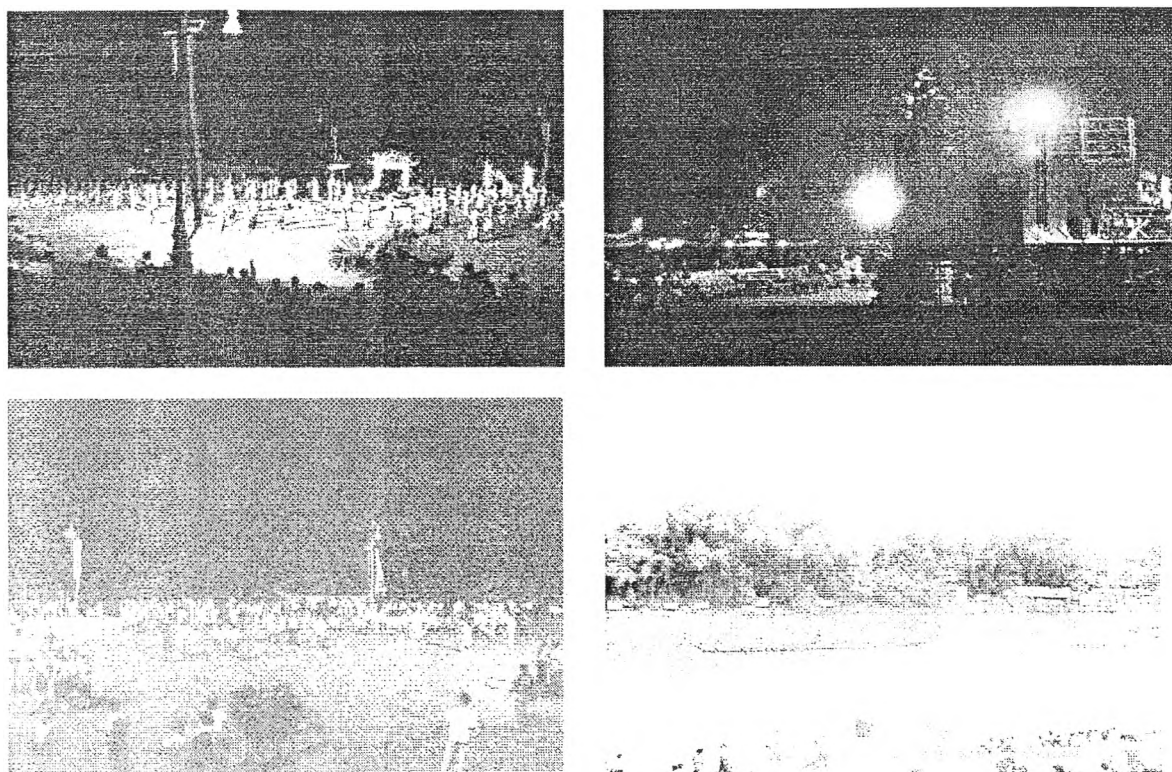
แผนผังที่ 5.2 แสดงกิจกรรมการใช้ลานริม่านในช่วงเช้า

แผนผังที่ 5.3 แสดงกิจกรรมการใช้ลานริมานในช่วงกลางวัน

แผนผังที่ 5.4 แสดงกิจกรรมการใช้ลานรียมนานในช่วงเย็น

ภาพที่ 5.3 แสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างปีบริเวณลานริมถนน

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างประเภทนี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 13 คน เพศหญิง 17 คน ร้อยละ 70 อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 43.33 รองลงมา คือ ระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 26.67 อาชีพส่วนใหญ่ คือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 40 รายได้โดยเฉลี่ยประมาณ 10,000 ถึง 20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาล โดยมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไป แต่มีหนาแน่นในบริเวณย่านพาณิชยกรรมเก่า และผู้ตอบแบบสอบถามบางรายก็อาศัยอยู่ภายนอกเขตเทศบาลออกไป

ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทการออกกำลังกาย คือ คิดเป็นร้อยละ 63.33 ซึ่งมีตั้งแต่การออกกำลังกายเบาๆ ด้วยการเดิน ส่วนใหญ่การออกกำลังกายประเภทนี้จะเป็นผู้สูงอายุ จนถึงการเตะฟุตบอล เตะตระกร้อ แอโรบิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน ที่ใช้เวลาหลังเลิกงาน เลิกขายของ เลิกเรียน มาออกกำลังกายเพื่อสุขภาพกัน รองลงมาเป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation เช่น การนั่งคุยนั่งเล่นกัน การเดินชมบรรยากาศโดยรอบพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่นี้ติดแม่น้ำน่าน ทำให้มีทิวทัศน์ที่ร่มรื่น นอกจากนี้กิจกรรมหนึ่งที่พบ คือ การมากราบไหว้อุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของคนอุตรดิตถ์

ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนร้อยละ 70 ตอบว่ามักจะมาทุกวัน รองลงมา คือ มาประมาณ 2 –3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 36.67 ซึ่งโดยปกติจะมากับเพื่อนฝูง หรือไม่ก็มาคนเดียวแล้วมาพบปะคนรู้จักที่ลานริมน้ำนี้ เหตุผลที่คนมาทำกิจกรรมบริเวณนี้มาก เป็นเพราะสามารถเดินทางมายังพื้นที่นี้ได้สะดวก คิดเป็นร้อยละ 46.67 และบรรยากาศดี คิดเป็นร้อยละ 23.33 โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 16.00 – 18.00 น. ซึ่งใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมประมาณ ครึ่งชั่วโมงถึง 3 ชั่วโมง

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 46.67 เพราะมีความสะดวก และหาที่จอดรถง่าย แม้ว่าลานริมน้ำจะมีการจัดพื้นที่ไว้สำหรับการจอดรถ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นการใช้รถจักรยานยนต์จึงเป็นที่นิยมของผู้คนในการเดินทางมายังที่แห่งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 36.67 ตอบว่า เป็นพื้นที่ส่งเสริมสุขภาพร่างกาย รองลงมา คือ ช่วยผ่อนคลายความเครียด คิดเป็นร้อยละ 30 ในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการดูแลรักษาพื้นที่นี้ให้สะอาด ร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ ควรมีการดูแลในเรื่องของการระบายน้ำ ร้อยละ 20 เนื่องจากลานริมน้ำมีการต่อท่อน้ำทิ้งจากชุมชนมายังแม่น้ำ่าน ซึ่งบางครั้งเกิดน้ำเน่าเหม็น ท่ออุดตันได้ และควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ให้บริการประชาชนที่มาใช้พื้นที่นี้

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

ลานริมน้ำถือได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในระดับเมืองที่มีองค์ประกอบทางพื้นที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวกในการเข้ามาใช้พื้นที่ ลักษณะพื้นที่ที่สามารถประกอบกิจกรรมได้หลากหลายประเภท ทั้งกิจกรรมที่เป็น Active recreation และ Passive recreation กลุ่มผู้ใช้ก็มีตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้สูงอายุ การใช้พื้นที่มีการใช้ตลอดทั้งวัน โดยจะหนาแน่นในช่วงเย็น บรรยากาศโดยรอบพื้นที่ดี เนื่องจากอยู่ติดริมน้ำ และฝั่งตรงข้ามเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้เป็นทัศนียภาพที่ผ่อนคลายสำหรับการมองเห็น ข้อได้เปรียบอีกประการหนึ่ง ก็คือ การที่พื้นที่นี้อยู่ในความดูแลของเทศบาล ทำให้พื้นที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกของพื้นที่ ไปจนถึงการปรับทัศนียภาพของพื้นที่ให้น่ามองยิ่งขึ้น ส่วนในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นค่อนข้างมีพร้อม แต่ยังคงขาดประเภทน้ำดื่ม สุขา เป็นต้น

5.2.1.2 สนามกีฬาพระยาพิชัย

ที่ตั้ง ทิศเหนือ ติดกับสวนสาธารณะมหามงคล
 ทิศใต้ ติดกับย่านราชการ
 ทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่ของการทางรถไฟ
 ทิศตะวันตก ติดกับย่านราชการของเมือง

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

สนามกีฬาพระยาพิชัยมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางกริด

ขนาดของพื้นที่ว่าง

มีขนาดพื้นที่ 21 ไร่ 3 งาน 24 ตารางวา เป็นสนามกีฬาที่เก่าแก่ของเมือง นับจากการพัฒนาเมืองเป็นต้นมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นที่ว่างสาธารณะแห่งแรกของเมือง

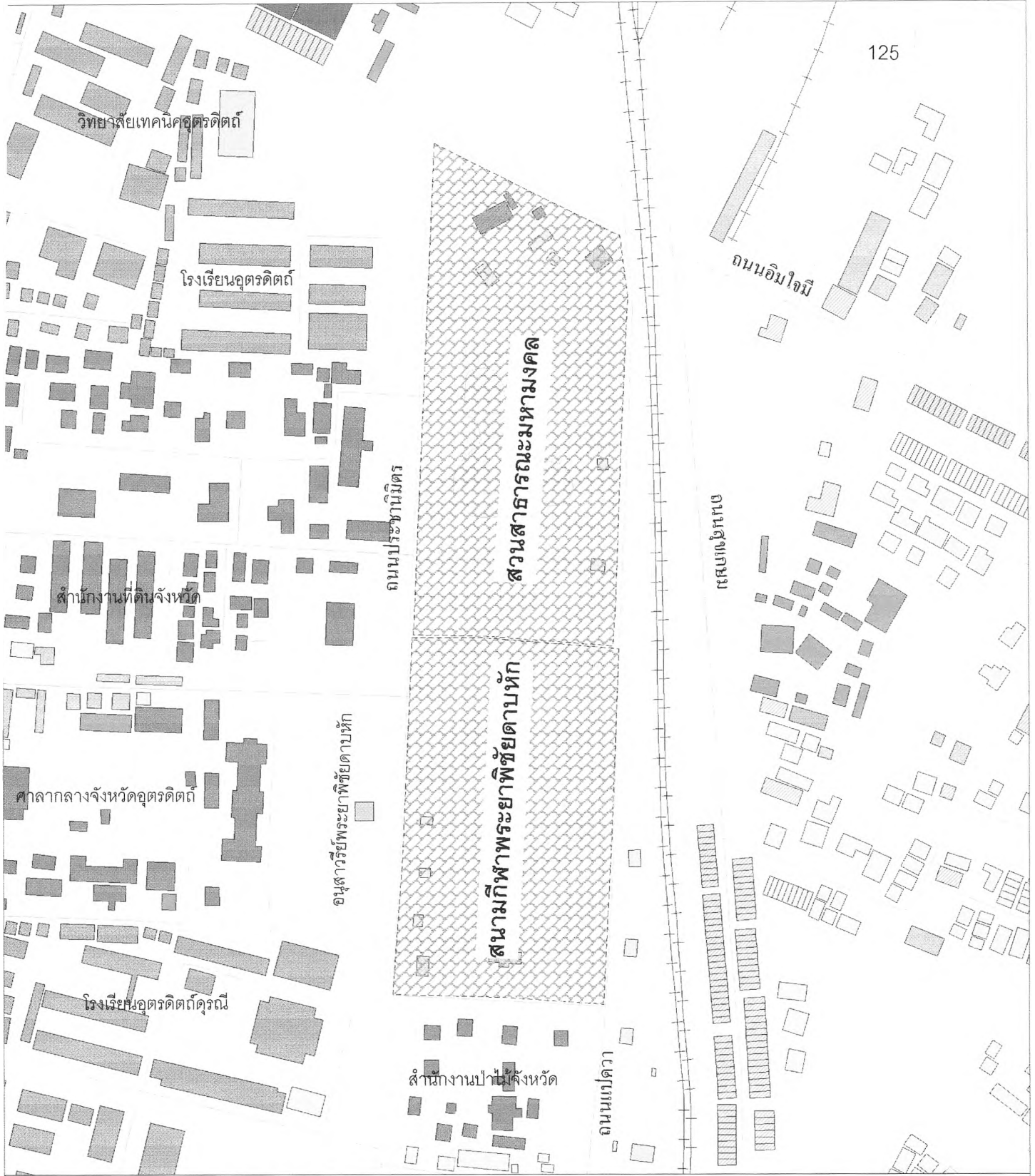
ลักษณะของพื้นที่โดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยเป็นลักษณะพื้นที่หญ้าโล่ง ลักษณะเป็นสนามกีฬากลางแจ้ง มีรั้วรอบทั้ง 4 ด้าน การใช้ที่ดินโดยรอบ ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกันทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่สนามกีฬาแห่งนี้ได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนประชานิมิตร ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของสนามกีฬา ถนนแปดวา อยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่

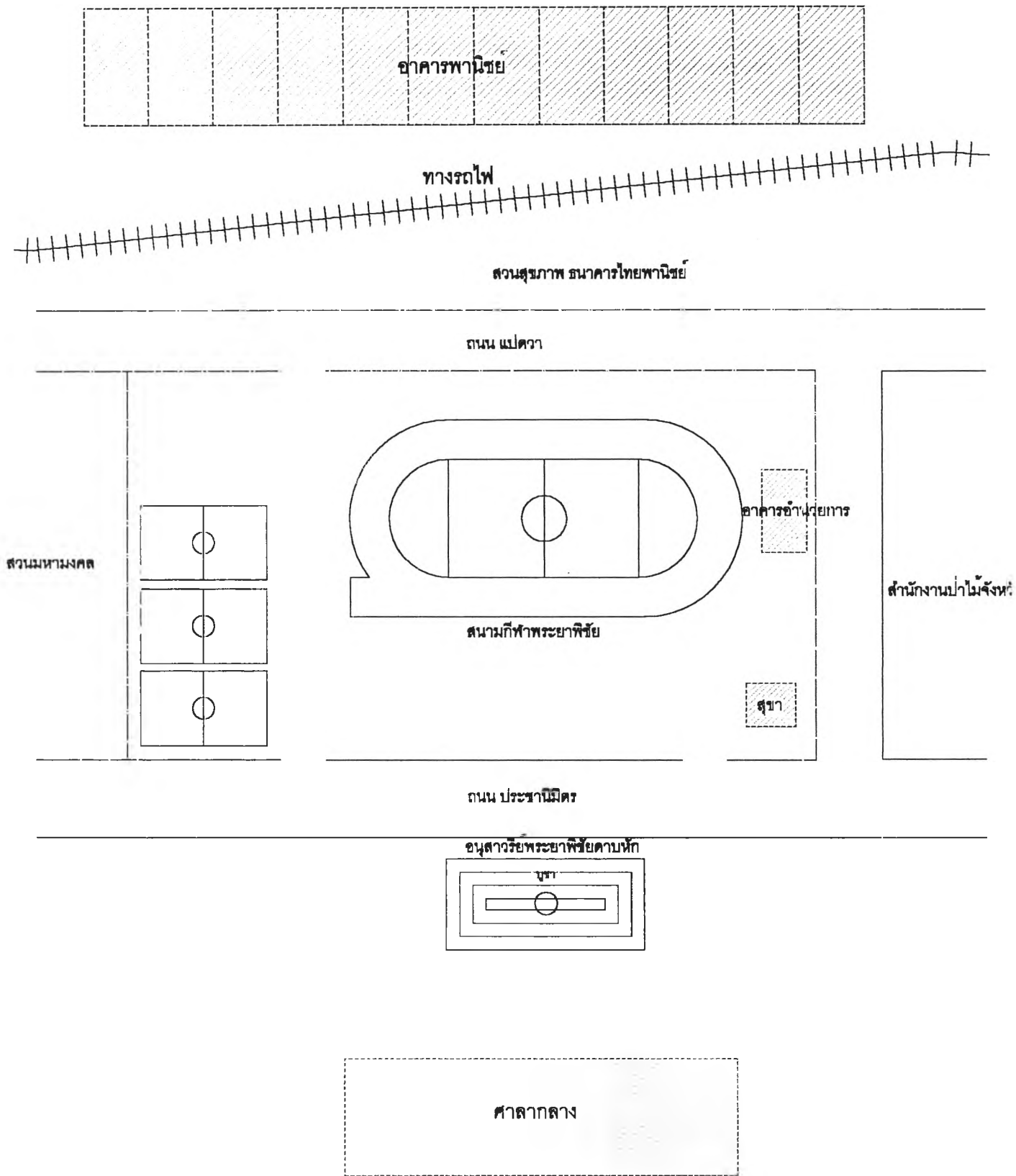
ที่จอดรถ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นรถยนต์จะจอดเข้ามาในพื้นที่ของสนามกีฬา บางส่วนก็จอดไว้ริมฟุตบาท ส่วนรถจักรยานยนต์ส่วนใหญ่จะเข้ามาจอดในพื้นที่ของสนามกีฬา บางคนก็ใช้วิธีการเดินมา เนื่องจากบางรายทำงานอยู่ในศูนย์ราชการ พอเลิกงานก็จะเดินมาออกกำลังกายก่อนกลับบ้าน

แผนที่ 5.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบสวนสาธารณะมหามงคลและสนามกีฬาพระยาพิชัย

สัญลักษณ์			ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรธานี
L... เขตเทศบาล ..... เขตตำบล ——— เขตผังเมืองรวม ——— ทางหลวงแผ่นดิน ——— ถนน	□ ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย □ ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง ■ พาณิชยกรรม ■ อุตสาหกรรม ■ คลังสินค้า	■ สถาบันราชการ ■ สถานศึกษา ■ ศาสนสถาน ■ ปศุสัตว์ ■ อื่นๆ	
			ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
			0 1.5 3 กิโลเมตร

แผนผังที่ 5.5 แสดงผังบริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัย

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง อยู่บริเวณย่านราชการหลักของเมือง ห่างจากศูนย์กลางเมือง ประมาณ 1 กิโลเมตร

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะเป็นพื้นหญ้า ผสมพื้นดิน

ระนาบผนัง มีลักษณะรอบรั้วทั้ง 4 ด้าน โดยด้านตะวันตกและด้านใต้ถูกล้อมรอบด้วย สถานที่ราชการ และสถานศึกษาหลายแห่ง เช่น ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอเมืองอุดรดิตถ์ เป็นต้น

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

ช่วงเช้าและช่วงเย็นบรรยากาศจะดี เพราะพื้นที่โล่งกว้างสีเขียว ทำให้รู้สึกไม่ร้อน แต่กลางวันจะร้อนมาก เพราะไม่ค่อยมีต้นไม้ และพื้นลู่วิ่งที่เป็นดิน ก่อให้เกิดฝุ่นได้ง่ายเมื่อมีลมพัดผ่านพื้นที่ สภาพบรรยากาศโดยรวมยังมีต้นไม้สลับกับอาคารราชการที่มีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม

ภาพที่ 5.4 แสดงลักษณะพื้นที่บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัย

กิจกรรมในพื้นที่

กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยนั้นมียู่ 2 ประเภทหลัก คือ

1. กิจกรรมทางเลือก หรือ กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ จากลักษณะของพื้นที่ทำให้กิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในสถานที่แห่งนี้เป็นลักษณะของ Active recreation คือ กิจกรรมประเภทการออกกำลังกาย เช่น การเตะฟุตบอล วิ่ง เตะตระกร้อ เล่นบาสเกตบอล เป็นต้น

2. กิจกรรมผลลัพธ์ หรือกิจกรรมทางสังคม (“Resultant” or Social activities) กิจกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมทั้งสองข้างต้น คือ การมาพบปะ พูดคุย สนทนา กับผู้คนเพื่อนฝูงที่เข้ามาร่วมเล่นกีฬาด้วยกัน

ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม

1. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างวัน ซึ่งส่วนใหญ่เวลาที่มีกิจกรรมหนาแน่นมักเป็นช่วงเย็น คือ ประมาณ 16.00-18.00 น. เนื่องจากเป็นเวลารว่างของผู้คนส่วนใหญ่

2. กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างปี เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเทศกาลต่างๆ ประจำปี ได้แก่ งานประจำปีพระยาพิชัย ซึ่งจะจัดในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี งานเทศกาลกลางสาदन การแข่งขันกีฬาประจำจังหวัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นไม่แน่นอนในแต่ละปี เช่น การจัดคอนเสิร์ต การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ภาพที่ 5.5 แสดงลักษณะกิจกรรมบริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัย

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างของสถานที่นี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน ร้อยละ 86.67 อยู่ในสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับ

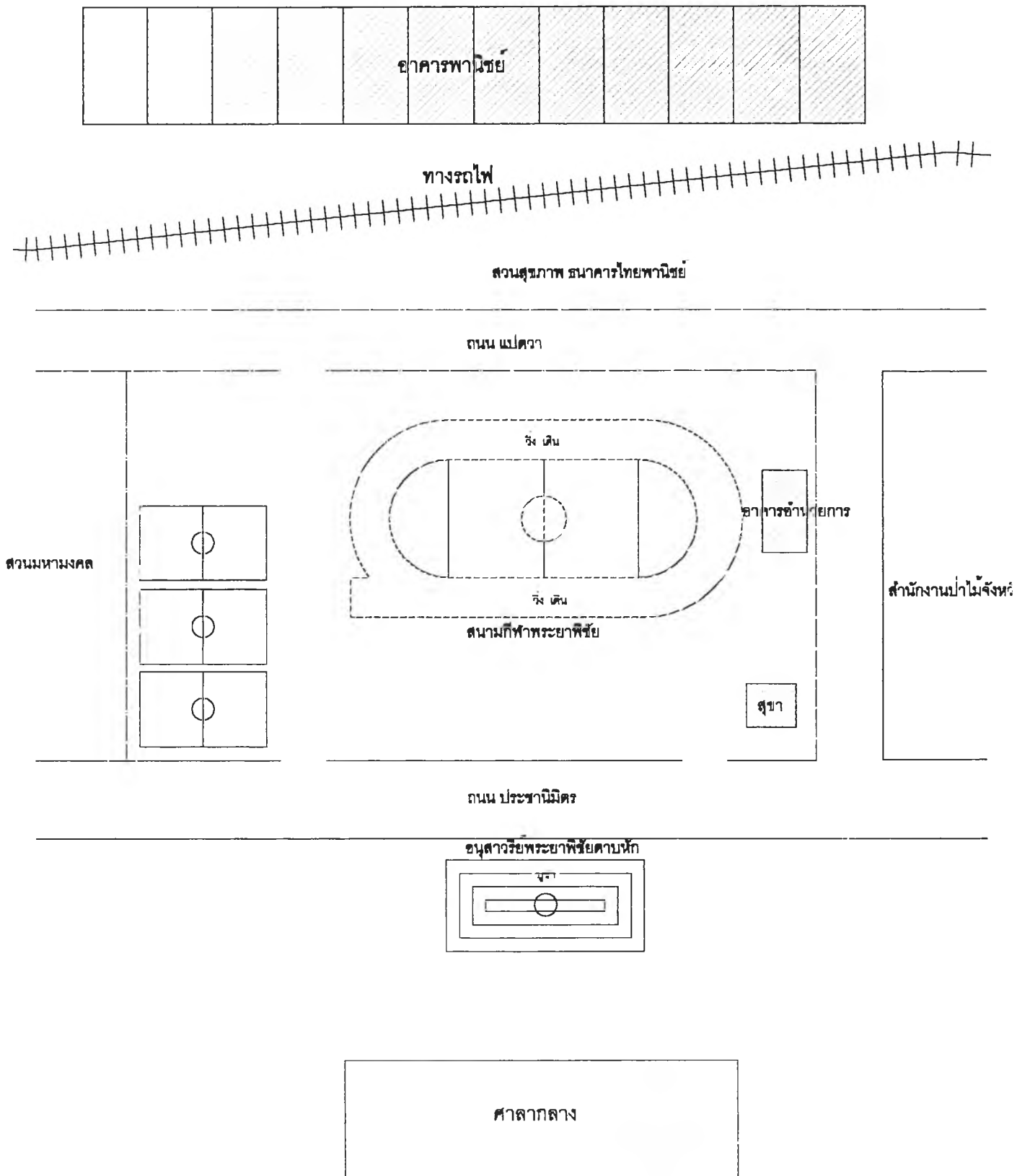
ปริญญาตรี ร้อยละ 73.33 ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และนักเรียน นักศึกษา โดยมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท และยังมีรายได้ ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณชุมชน เฉพาะภูมิดินทร์ และชุมชนคอวัง

กิจกรรมที่กระทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทการออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 86.67 โดยเฉพาะการเตะฟุตบอล

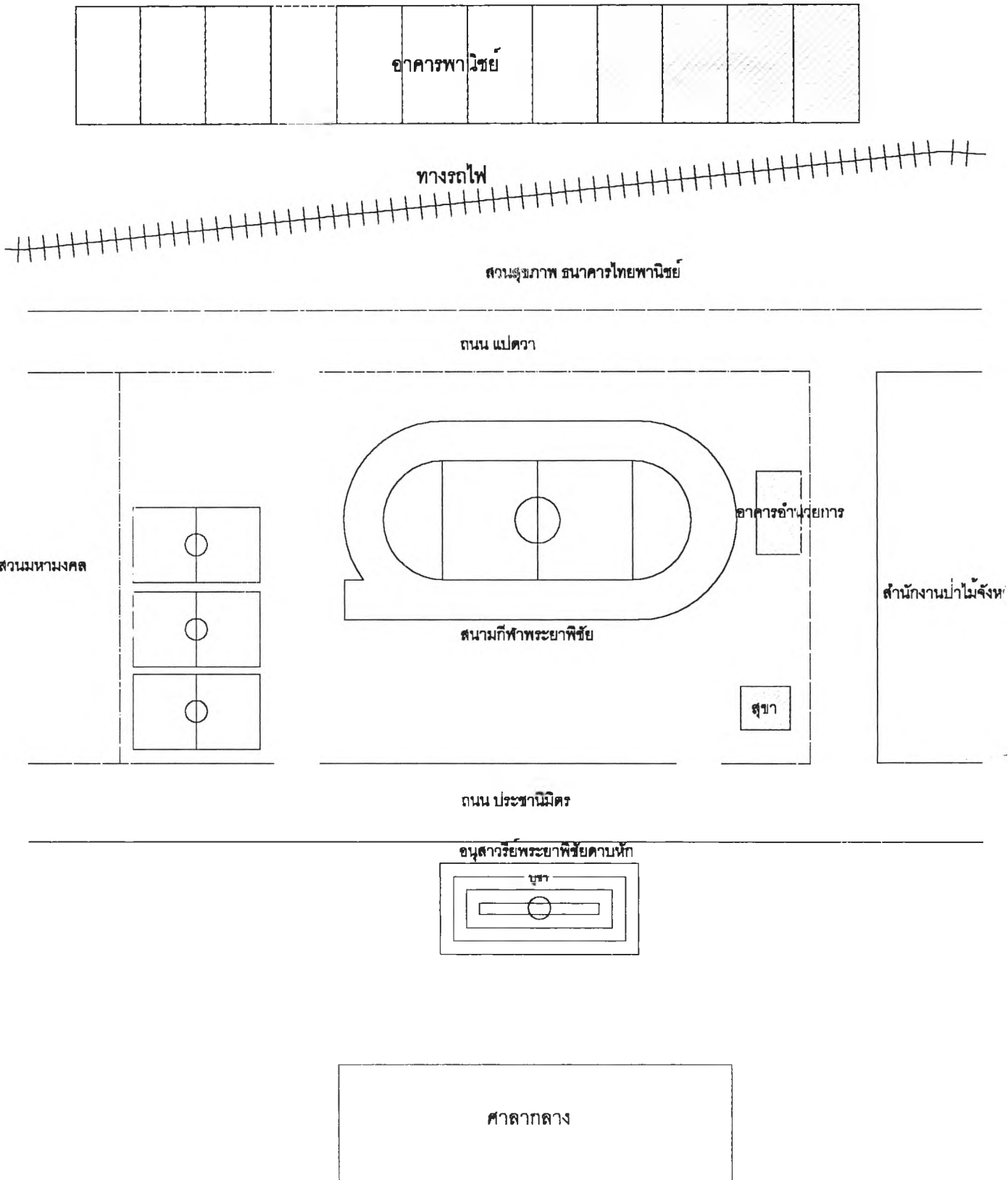
ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมักจะมาประมาณ 2 –3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 40 และมาทุกวัน ร้อยละ 33.33 ซึ่งโดยปกติมักจะมากับเพื่อน หรือ ไม่ก็มาคนเดียว แต่มานัดเจอกับเพื่อนฝูงที่สนามกีฬา เหตุผลที่ผู้คนมาใช้พื้นที่ว่าง เป็นเพราะเดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 50 เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ติดกับหน่วยงานราชการ และสถานบันการศึกษาหลายแห่ง ทำให้การเข้าถึงสามารถมาได้หลายเส้นทาง นอกจากนี้เป็นเพราะบริเวณดังกล่าว มีกิจกรรมที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 26.67 เนื่องจากบางครั้งทางเทศบาลจะใช้พื้นที่นี้ในการจัดงานประจำปี เช่น งานพระยาพิชัยดาบหัก งานแข่งขันกีฬาประจำจังหวัด เป็นต้น โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 16.00 – 18.00 น. ซึ่งใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมประมาณ 1-3 ชั่วโมง

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 66.67 เพราะมีความสะดวก และหาที่จอดรถง่าย นอกจากนี้ก็จะใช้วิธีการเดิน เพราะผู้มาใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการ และนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสนามกีฬาแห่งนี้ใกล้กับหน่วยงานราชการ และสถานบันการศึกษาหลายแห่ง ดังนั้นหลังจากเลิกงานและเลิกเรียนแล้ว ก็จะเดินมาทำกิจกรรมที่สนามกีฬาแห่งนี้ โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ของผู้คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาต่ำกว่า 15 นาที

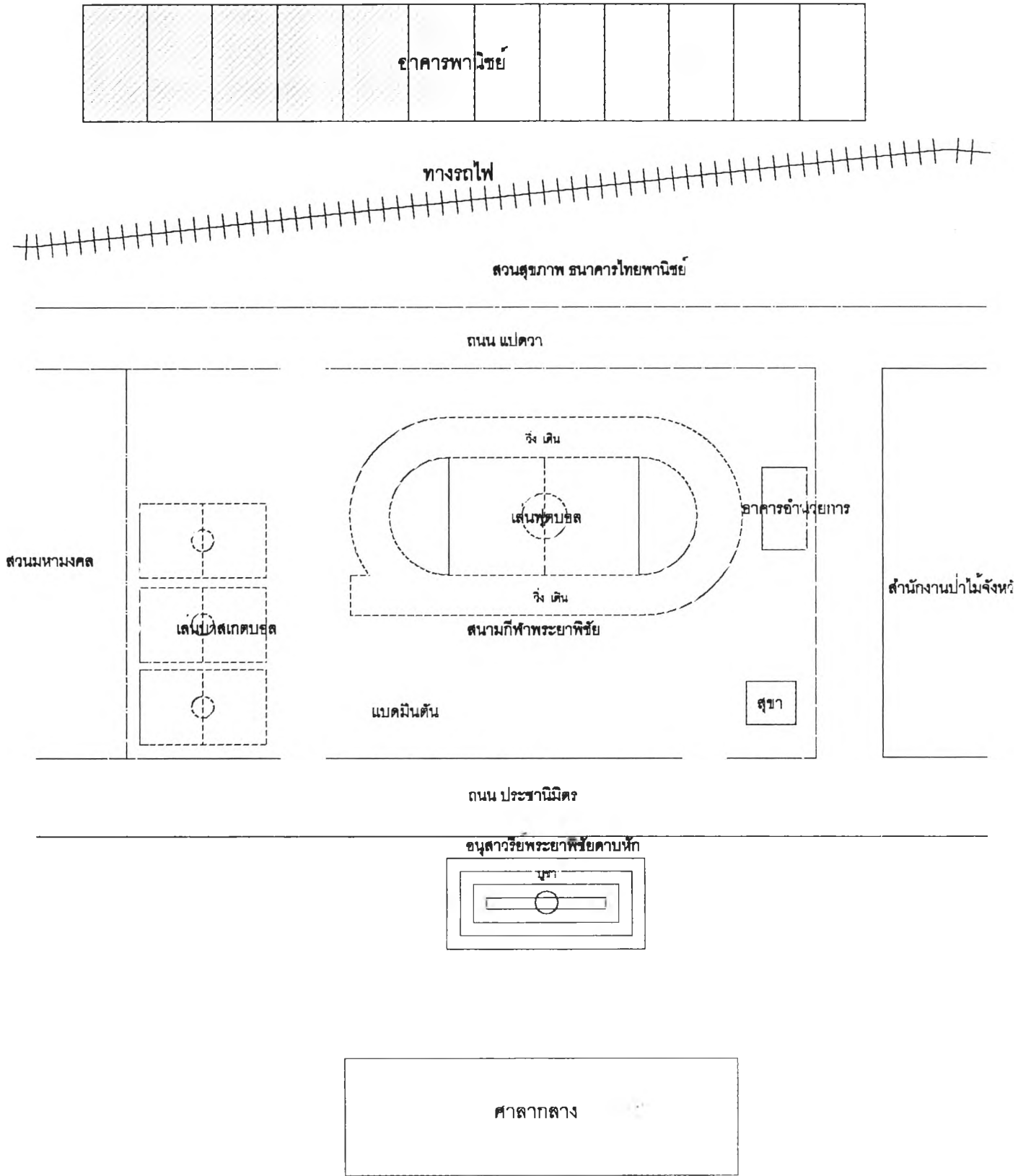
ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 36.67 ตอบว่า ช่วยผ่อนคลายความเครียด ดี ร้อยละ 26.67 ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ร้อยละ 20 ได้ออกกำลังกายทำให้สุขภาพ และร้อยละ 16.67 ได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรม เพราะมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนฝูง ในด้านของ ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ร้อยละ 33.33 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องของสภาพแวดล้อม และร้อยละ 33.33 เห็นว่าควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ไว้บริการ ประชาชนที่มาใช้พื้นที่นี้ด้วย

แผนผังที่ 5.6 แสดงกิจกรรมการใช้สนามกีฬาพระยาพิชัยในช่วงเช้า

แผนผังที่ 5.7 แสดงกิจกรรมการใช้สนามกีฬาพระยาพิชัยในช่วงกลางวัน

แผนผังที่ 5.8 แสดงกิจกรรมการใช้สนามกีฬาพระยาพิชัยในช่วงเย็น

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

สนามกีฬาพระยาพิชัย ถือได้ว่าเป็นสนามกีฬาที่ใหญ่ที่สุดภายในเมืองอุตรดิตถ์ จากการที่เป็นพื้นที่ว่างประเภทสนามกีฬา ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำกัดอยู่เพียงการออกกำลังกายเป็นส่วนใหญ่ จะมีผู้ใช้บ้างบางรายที่เข้ามาดูการเล่นกีฬาของผู้อื่น หรือเข้ามาเดินเล่น แต่มีจำนวนน้อยมาก อย่างไรก็ตามจากการที่เป็นสนามกีฬาประจำจังหวัด และมีขนาดพื้นที่ใหญ่ ทำให้สามารถนำพื้นที่มาจัดกิจกรรมประจำปี จากการที่พื้นที่นี้อยู่ในพื้นที่ของส่วนราชการทำให้เป็นข้อได้เปรียบในการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายจากหลายเส้นทาง บรรยากาศโดยทั่วไปยังควรมีการปรับปรุงในเรื่องของความร่มรื่น การจัดสรรพื้นที่ภายในสนามกีฬา ความสะอาดของพื้นที่ เป็นต้น

5.2.1.3 สวนสาธารณะมหามงคล

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับถนนอินใจมี
	ทิศใต้	ติดกับสนามกีฬาพระยาพิชัย
	ทิศตะวันออก	ติดกับพื้นที่ของการทางรถไฟ
	ทิศตะวันตก	ติดกับย่านราชการและสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

สวนสาธารณะมหามงคลมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางกริด

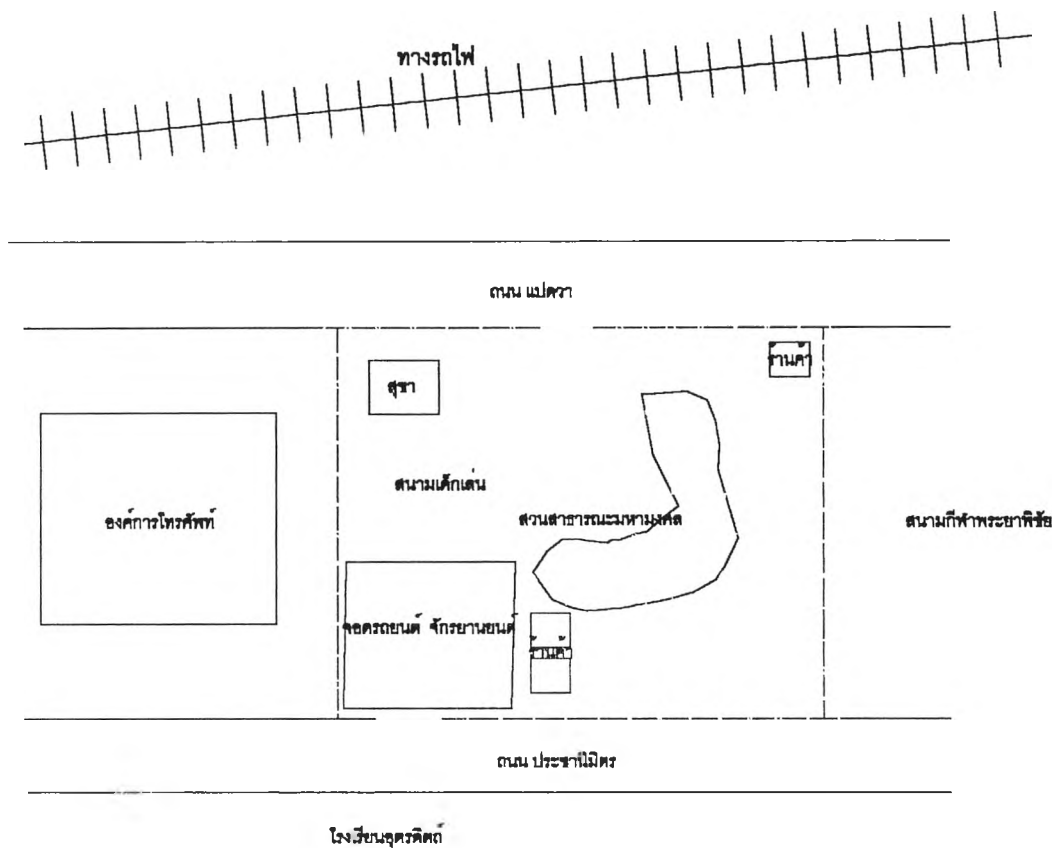
ขนาดของพื้นที่ว่าง

มีขนาดพื้นที่ 16 ไร่ 2 งาน 76 ตารางวา

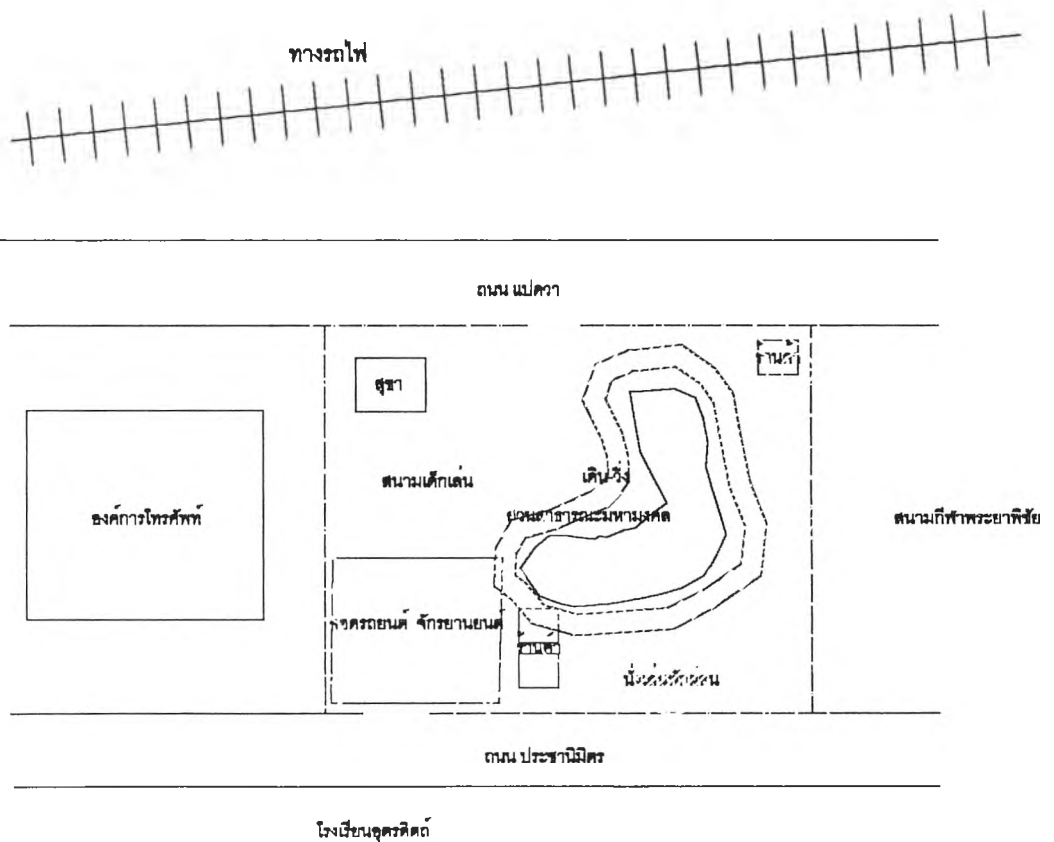
ลักษณะของพื้นที่โดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบ

บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัยมีลักษณะเป็นสวน มีต้นไม้กระจายอยู่ในพื้นที่ มีแหล่งน้ำอยู่โดยรอบพื้นที่ โดยมีการจัดทางเดินด้วยการปูตัวหนอน ประกอบกับบริเวณที่มีแหล่งน้ำก็จะมีสะพานข้าม มีการจัดซุ้มอยู่ตามบริเวณต่างๆ โดยซุ้มจะจัดให้มีไม้เลื้อยเพื่อให้ร่มเงา บางบริเวณก็จัดเป็นสนามหญ้า ในแหล่งน้ำมีการนำปลามาเลี้ยงสร้างบรรยากาศให้กับพื้นที่ บริเวณทางมุมขวาด้านใต้มีซุ้มขายอาหาร เครื่องดื่ม อาหารปลาไว้คอยบริการแก่ผู้มาใช้พื้นที่ บริเวณด้านเหนือ มี

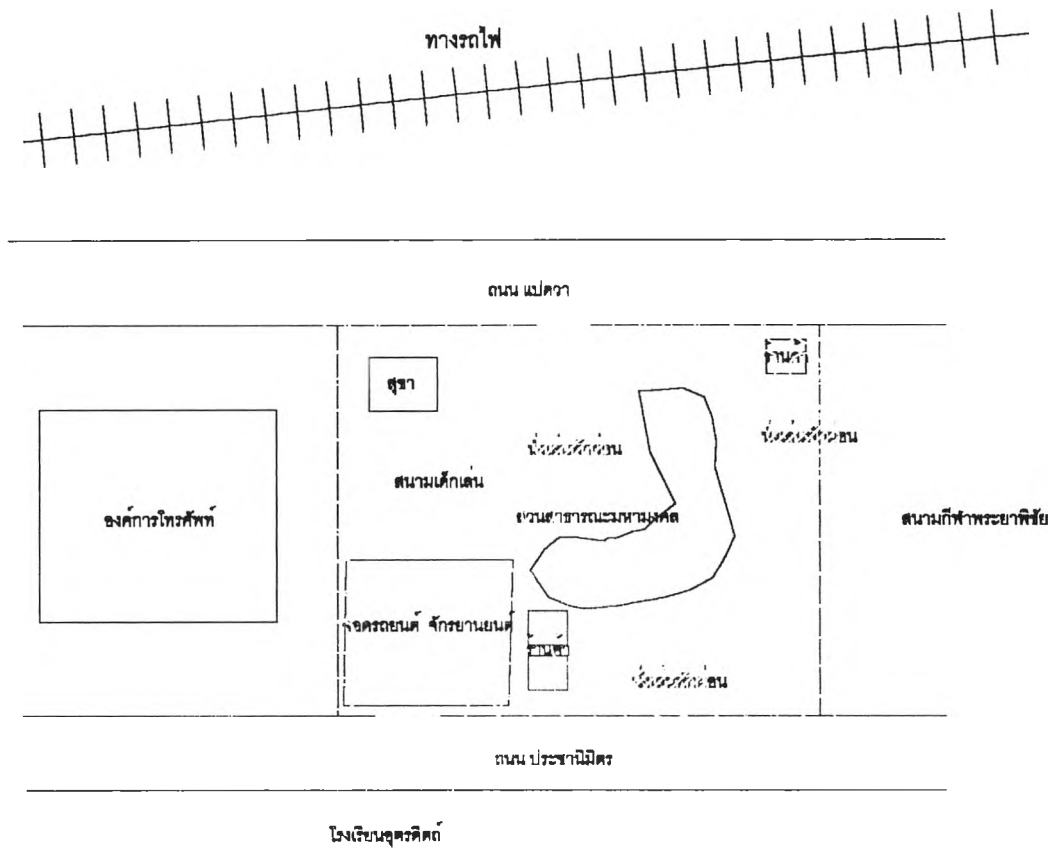

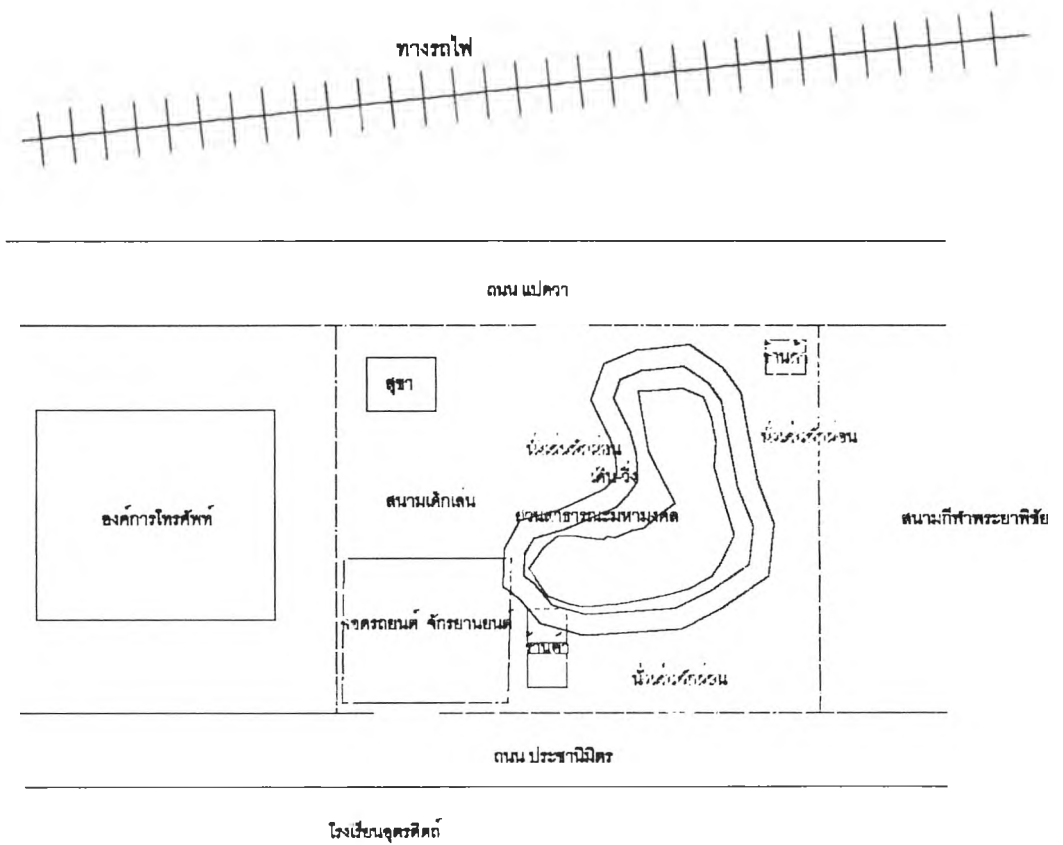
แผนผังที่ 5.9 แสดงผังบริเวณสวนสาธารณะมหาหงคด

แผนผังที่ 5.10 แสดงกิจกรรมสวนสาธารณะมหาหงคดในช่วงเช้า

แผนผังที่ 5.11 แสดงกิจกรรมสวนสาธารณะร่มหามงคลในช่วงกลางวัน

แผนผังที่ 5.12 แสดงกิจกรรมสวนสาธารณะร่มหามงคลในช่วงเย็น

สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กเล็ก และจัดพื้นที่ไว้เป็นที่จอดรถ พื้นที่ถูกล้อมรั้ว 4 ด้าน โดยด้านตะวันตก จะมีการติดป้ายแสดงชื่อสถานที่ไว้

การใช้ที่ดินโดยรอบส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา โดยทางด้านใต้ มีการใช้ที่ดินเพื่อการนันทนาการของเมือง อยู่ติดกับสนามกีฬาพระยาพิชัย

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกันทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่สาธารณะแห่งนี้ได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนประจักษ์มิตร ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตก ถนนแปดวา ถนนอินใจมี ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือ เป็นต้น

ที่จอดรถ ถ้าเป็นรถยนต์จะจอดบริเวณที่จอดรถในสวนสาธารณะ รถจักรยานยนต์ส่วนใหญ่จะเข้ามาจอดในพื้นที่ที่ใช้เป็นที่จอดรถ ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือของพื้นที่ บางคนก็ใช้วิธีการเดินมา เนื่องจากบางรายทำงานอยู่ในศูนย์ราชการ หรือเป็นนักเรียน นักศึกษาที่พอเลิกงานและเลิกเรียน ก็จะมาเดินมาพักผ่อนก่อนกลับบ้าน

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง อยู่บริเวณย่านราชการหลักของเมือง ห่างจากศูนย์กลางเมืองประมาณ 1 กิโลเมตร

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะเป็นพื้นหญ้า ทางเดินปูด้วยตัวหนอน

ระนาบผนัง มีลักษณะรอบรั้วทั้ง 4 ด้าน โดยด้านตะวันตกและด้านใต้ถูกล้อมรอบด้วยสถานที่ราชการ และสถานศึกษาหลายแห่ง เช่น ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอเมืองอุดรดิติตต์ สถาบันราชภัฏอุดรดิติตต์ โรงเรียนอุดรดิติตต์ดรุณี เป็นต้น ซึ่งสวนสาธารณะแห่งนี้จะปิดเวลาประมาณ 21.00 น.

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

บรรยากาศข้างในค่อนข้างร่มรื่น มีองค์ประกอบของต้นไม้ใหญ่ สระน้ำ สร้างความร่มรื่นตลอดเวลา แต่ในช่วงเวลากลางคืน จะดูไม่ปลอดภัย เนื่องจากค่อนข้างมืด เนื่องจากสภาพพื้นที่เอง ทำให้สวนสาธารณะแห่งนี้สามารถใช้ได้ในทุกๆเวลาที่เปิดใช้แต่กิจกรรมส่วนใหญ่ยังคงเป็นการพักผ่อนแบบไม่ใช่แรง

ภาพที่ 5.6 แสดงลักษณะพื้นที่บริเวณสวนสาธารณะมหามงคล

กิจกรรมในพื้นที่

กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสวนสาธารณะมหามงคลนั้นมีอยู่ 3 ประเภทหลัก คือ

1. กิจกรรมทางเลือก หรือ กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ จากลักษณะของพื้นที่ทำให้กิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นในสถานที่แห่งนี้เป็นลักษณะของ Passive recreation เช่น การเดินเล่น นั่งพูดคุย ปิกนิก ให้อาหารปลา พาลูกหลานมาเล่นบริเวณสนามเด็กเล่น เป็นต้น

2. กิจกรรมผลลัพธ์ หรือกิจกรรมทางสังคม (“Resultant” or Social activities) กิจกรรมที่เกิดต่อเนื่องจากกิจกรรมทั้งสองข้างต้น คือ การมาพบปะ พูดคุย สนทนา กับผู้คนที่เพื่อนฝูงที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน

3. กิจกรรมจำเป็น ได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การนั่งรอรถหลังเลิกเรียนของนักเรียน โรงเรียนอุดรดิตถ์ ในทุกๆวันที่โรงเรียนเปิดเรียน ซึ่งจะมีนักเรียนเข้ามาใช้พื้นที่อย่างหนาแน่น

ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม

ส่วนใหญ่เวลาที่มีกิจกรรมหนาแน่นมักเป็นช่วงเย็น คือ ประมาณ 16.00-18.00 น.

ภาพที่ 5.7 แสดงลักษณะกิจกรรมบริเวณสวนสาธารณะหมามงคุด

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างของสถานที่นี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 11 คน เพศหญิง 19 คน ร้อยละ 73.33 อยู่ในสถานภาพสมรส และร้อยละ 23.33 ยังไม่ได้รับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และข้าราชการ โดยมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-15,000 บาท ซึ่งผู้

ที่ตอบแบบสอบถามมาจากหลากหลายพื้นที่ เช่น บริเวณศิลาอาสน์ หน้าวิทยาลัยครู ท่าอิฐ พัฒนศึกษา คอวัง เป็นต้น

กิจกรรมที่กระทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทนั่งเล่นพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 70 เนื่องจากสวนสาธารณะแห่งนี้ มีบรรยากาศที่ร่มรื่น เต็มไปด้วยต้นไม้ ดอกไม้ มีการจัดให้มีสระน้ำ เพื่อให้คนสามารถนำอาหารมาเลี้ยงปลาได้ มีการจัดหุ้มนั่งกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีสนามเด็กเล่นอีกด้วย จากลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะแห่งนี้ ทำให้คนที่มาใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะมาเป็นครอบครัว โดยมักจะลูกหลานมาเล่นที่สนามเด็กเล่น และเดินชมทิวทัศน์ภายในสวน บางครอบครัวก็มีการนำอาหารมานั่งปูลือรับประทานกันในบริเวณสวนสาธารณะนี้

ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมักจะมาประมาณ 2 -3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 63.33 เหตุผลที่ผู้คนมาใช้พื้นที่ว่าง เป็นเพราะบรรยากาศดี คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา คือ เดินทางสะดวก ร้อยละ 36.67 เนื่องจากอยู่ใกล้กับสถานศึกษา และหน่วยราชการหลายแห่ง ดังนั้นการเข้าถึงจึงสะดวก โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 16.00 - 18.00 น. ซึ่งใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมประมาณ 1-3 ชั่วโมง

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 50 และร้อยละ 40 ใช้รถยนต์ในการเดินทาง เนื่องจากมักเป็นครอบครัว ดังนั้นการใช้รถยนต์จึงมีความปลอดภัยมากกว่ารถจักรยานยนต์ โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ของผู้คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาต่ำกว่า 15 นาที และ 15-30 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 26.67 ตอบว่า ช่วยผ่อนคลายความเครียด ร้อยละ 23.33 ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ร้อยละ 20 ได้ออกกำลังกายทำให้สุขภาพดี และ ร้อยละ 20 ได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรม เพราะมีการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ในครอบครัวอีกด้วย ในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ร้อยละ 36.67 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการดูแลรักษาพื้นที่ เนื่องจากสถานที่นี้มีต้นไม้มาก ถ้าไม่มีการดูแลตัดแต่งต้นไม้ และสนามหญ้า ก็จะทำให้ทัศนียภาพของสวนสาธารณะไม่น่ามอง และควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ไว้บริการประชาชนที่ใช้พื้นที่นี้ด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการรายหนึ่ง กล่าวว่า “ตนและครอบครัวมักจะพาลูกๆ มาเดินเล่นในสวนสาธารณะแห่งนี้ เนื่องจากมีสนามเด็กเล่นให้ลูกเล่น และมีพื้นที่ในการเดินเล่น และการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การให้อาหารปลา เนื่องจากภายในบริเวณสวนแห่งนี้จะมีซุ้มขายอาหาร เครื่องดื่ม อาหารปลาไว้คอยบริการให้กับผู้มาใช้บริการ แต่บางครั้งก็นำอาหารที่ทำเองมานั่งรับประทานกันที่นี่เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในการรับประทานอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะมาชว่งเย็นหลังเลิกงาน แต่จะมาไม่บ่อยนักมาประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ แต่ถ้าเป็นวันหยุดราชการก็จะพากันมาที่สวนนี้”

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

สวนสาธารณะแห่งนี้ ถือว่ามีความได้เปรียบในเรื่องของการเข้าถึงเช่นเดียวกับสนามกีฬาพระยาพิชัย เนื่องจากอยู่ในย่านของศูนย์ราชการ และสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ความเป็นสวนสาธารณะทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะ Passive recreation จากบรรยากาศที่ร่มรื่น มีต้นไม้บ่อน้ำ การจัดแต่งพื้นที่ การวางสวนประกอบต่างๆในพื้นที่ เช่น ม้านั่ง เครื่องเล่นเด็ก ซุ้มขายของ ทำให้เป็นแรงดึงดูดผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ จึงนับว่าเป็นสวนสาธารณะระดับเมืองที่สำคัญแห่งหนึ่ง ส่วนข้อด้อยเป็นเรื่องของความปลอดภัยในพื้นที่ เนื่องจากว่าในพื้นที่มีซุ้มต้นไม้มาก พอช่วงเย็นพระอาทิตย์ตก ทำให้บางบริเวณมืด เนื่องจากมีแสงไฟไม่สว่างเพียงพอ ซึ่งอาจเป็นจุดล่อแหลมของการเกิดอันตรายแก่ผู้มาใช้บริการในพื้นที่ได้

5.2.2 ระดับย่าน

พื้นที่ว่างในระดับนี้กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้คนที่อยู่ในย่านต่างๆ ซึ่งจากการศึกษา พบว่ามีพื้นที่ว่างที่อยู่ในระดับย่านนั้น มีอยู่เพียง 2 ย่าน คือ ย่านพาณิชยกรรม และย่านสถาบันการศึกษาและศูนย์ราชการ ส่วนย่านที่พักอาศัยชานเมือง และย่านเกษตรกรรมใกล้เมือง จะพบว่ามีการใช้พื้นที่ว่างในระดับของชุมชนมากกว่าในระดับย่าน

5.2.2.1 ย่านพาณิชยกรรม ในเมืองอุดรดิตถ์มีลักษณะของย่านพาณิชยกรรมอยู่ 2 ย่านด้วยกัน คือ

1) *ย่านพาณิชยกรรมเก่า* คือ บริเวณเกษมราษฎร์ ซึ่งมีตลาดสด 3 ตลาด คือ ตลาดเทศบาล 1 2 และ 3 บริเวณโดยรอบเป็นร้านค้า มีตั้งแต่ร้านขายของชำ ร้านขายยา คลินิก ธนาคาร โรงแรม ไปจนถึงร้านขายทอง บริเวณนี้มีพื้นที่ว่างที่สำคัญอยู่หลายพื้นที่ คือ

1.1) ลานริมน่าน ซึ่งผู้คนในย่านนี้ส่วนใหญ่จะมาทำกิจกรรมที่พื้นที่แห่งนี้ โดยช่วงเช้า ประมาณ ตี 5 จะมีผู้สูงอายุมารำไทเก๊ก ส่วนช่วงกลางวันจะใช้เป็นที่จอดรถและค้าขาย เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับตลาดสดเทศบาล ช่วงเย็นจะมีกิจกรรมเกิดขึ้นหลายประเภททั้ง Active recreation และ Passive recreation ดังที่กล่าวไปแล้วในส่วนของพื้นที่ว่างระดับเมือง ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ลานริมน่าน แห่งนี้ เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะระดับเมือง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ว่างในระดับย่านอีกด้วย

1.2) สวนสาธารณะริมน่าน เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะอีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ติดกับลานริมน่าน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ว่างในระดับย่านอีกสถานที่หนึ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับลานริมน่าน
	ทิศใต้	ติดกับชุมชนเจริญราษฎร์
	ทิศตะวันออก	ติดกับแม่น้ำน่าน
	ทิศตะวันตก	ติดกับย่านการค้าหลักของเมือง และวัดท่าถนน

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

สวนสาธารณะริมน่านมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่การใช้ที่ดินโดยรอบและแม่น้ำที่อยู่ทางตะวันออกของพื้นที่ว่าง

ขนาดของพื้นที่ว่าง

มีขนาดพื้นที่ 2 ไร่ 2 งาน

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไปและการใช้ที่ดินโดยรอบ

บริเวณสวนสาธารณะแห่งนี้เป็นลักษณะพื้นที่ราบ แต่มีระดับต่ำกว่าพื้นที่โดยรอบ พื้นที่โดยทั่วไป มีต้นไม้ประกอบด้วยมีการจัดขุมน้ำนิ่ง และถังขยะกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ มีป้ายบอกชื่อสถานที่บริเวณทางเหนือของพื้นที่ ในด้านที่ติดกับลานริมน่าน จะมีทางลงที่เป็นบันไดขั้น ส่วนด้านที่ติดกับบ้านเรือนจะมีการปลูกต้นไม้กันไว้

การใช้ที่ดินโดยรอบส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม และที่พักอาศัยหนาแน่นมาก และมีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทศาสนสถาน คือ วัดท่าถนน และการใช้ที่ดินเพื่อการนันทนาการคือ ลานริมน่านอีกด้วย

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์ และโดยทางเรือ

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่สวนสาธารณะแห่งนี้ได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนมิตรสหาย ถนน เพลินฤดี ถนนเจริญธรรม เป็นต้น

ที่จอดรถ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นรถยนต์จะจอดรอไว้ที่บริเวณลานริมน่าน ส่วนรถจักรยานยนต์จะเข้ามาจอดในพื้นที่ได้ เนื่องจาก บริเวณทางลงที่จะมาพื้นที่นั้น เป็นทางแคบและลาดชัน ทำให้มีเพียงรถจักรยานยนต์เท่านั้นที่เข้ามาในพื้นที่นี้ได้

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง สวนสาธารณะแห่งนี้อยู่บริเวณใจกลางเมืองอุดรดิตถ์ บริเวณย่านพาณิชยกรรมเก่า

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะพื้นของสวนสาธารณะริมน่าน พื้นทางเดินปูด้วยตัวหนอนและพื้นทั่วไปเป็นพื้นหญ้า แต่บริเวณทางลงเป็นคอนกรีตจากถนนมายังพื้นที่

ระนาบผนัง มีลักษณะเปิดโล่ง 2 ด้าน โดยด้านเหนือติดกับลานริมน่าน ซึ่งเป็นกำแพงกันดิน และด้านใต้ติดกับชุมชนพักอาศัย ซึ่งเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ด้านทิศตะวันตกติดกับอาคารพาณิชย์พักอาศัยไม้ 1 ชั้น ยกใต้ถุนสูง ด้านตะวันออกติดกับแม่น้ำน่าน ฝั่งตรงข้ามเป็นชุมชนหมอนไม้ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเกษตรกรรม

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

สวนสาธารณะริมน่าน การวางตัวไม่แตกต่างกับลานริมน่านนัก บรรยากาศโดยรอบมีสภาพแวดล้อมที่ดีตลอดจนในพื้นที่เองมีการปลูกต้นไม้ เสริมสร้างบรรยากาศที่ดี แต่ในพื้นที่เอง ซึ่งหลบตัวอยู่ต่ำกว่าระดับถนนและบ้านเรือนของคน ที่เกาะตัวอยู่ริมถนน ทำให้มุมมองทางด้านนี้ ไม่เสริมสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่พื้นที่เท่าใดนัก

กิจกรรมในพื้นที่

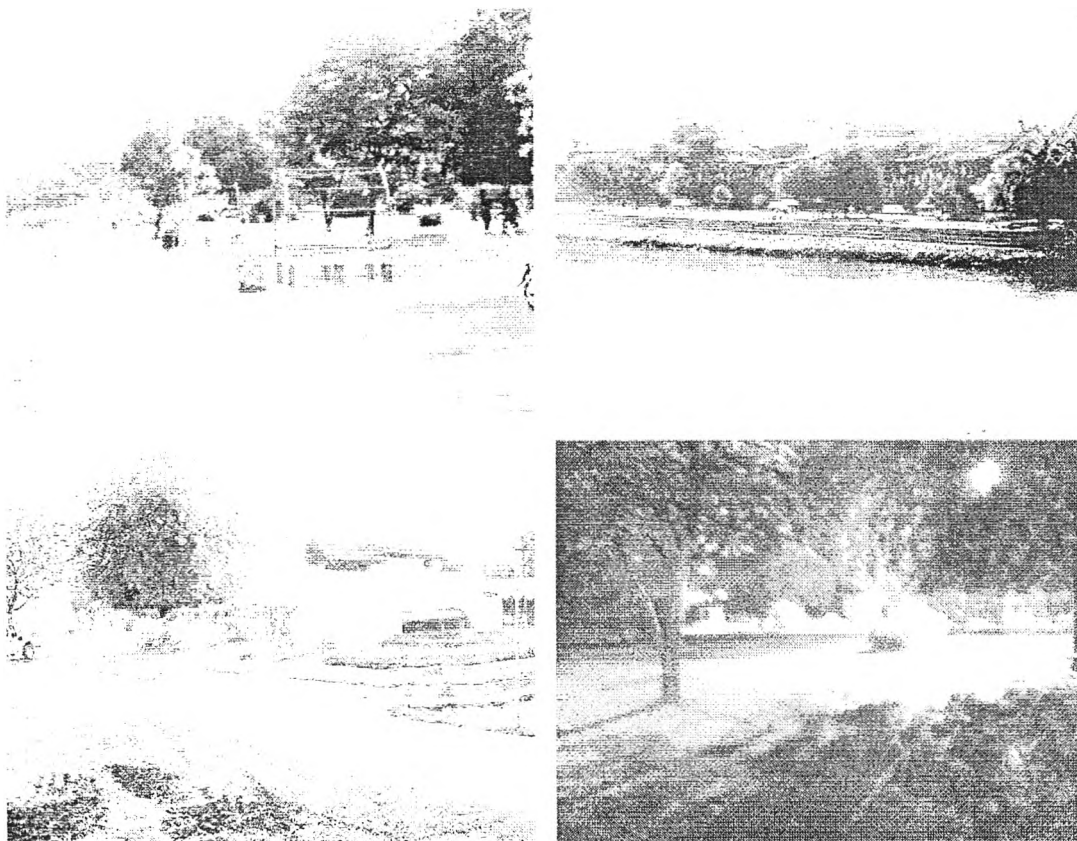
กิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสวนสาธารณะริมถนนนั้นมียุ่ 2 ประเภทหลัก คือ

1. กิจกรรมทางเลือก หรือ กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากลักษณะพื้นที่ที่มีต้นไม้กระจายทั่วพื้นที่ มีการจัดซุ่มม้านั่ง ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะ Passive recreation คือ การนั่งเล่น พุดคุยกัน การเดินชม บริเวณพื้นที่โดยรอบ และบางครั้งอาจมีคณมาทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น การตกปลา การมาออกกำลังกาย

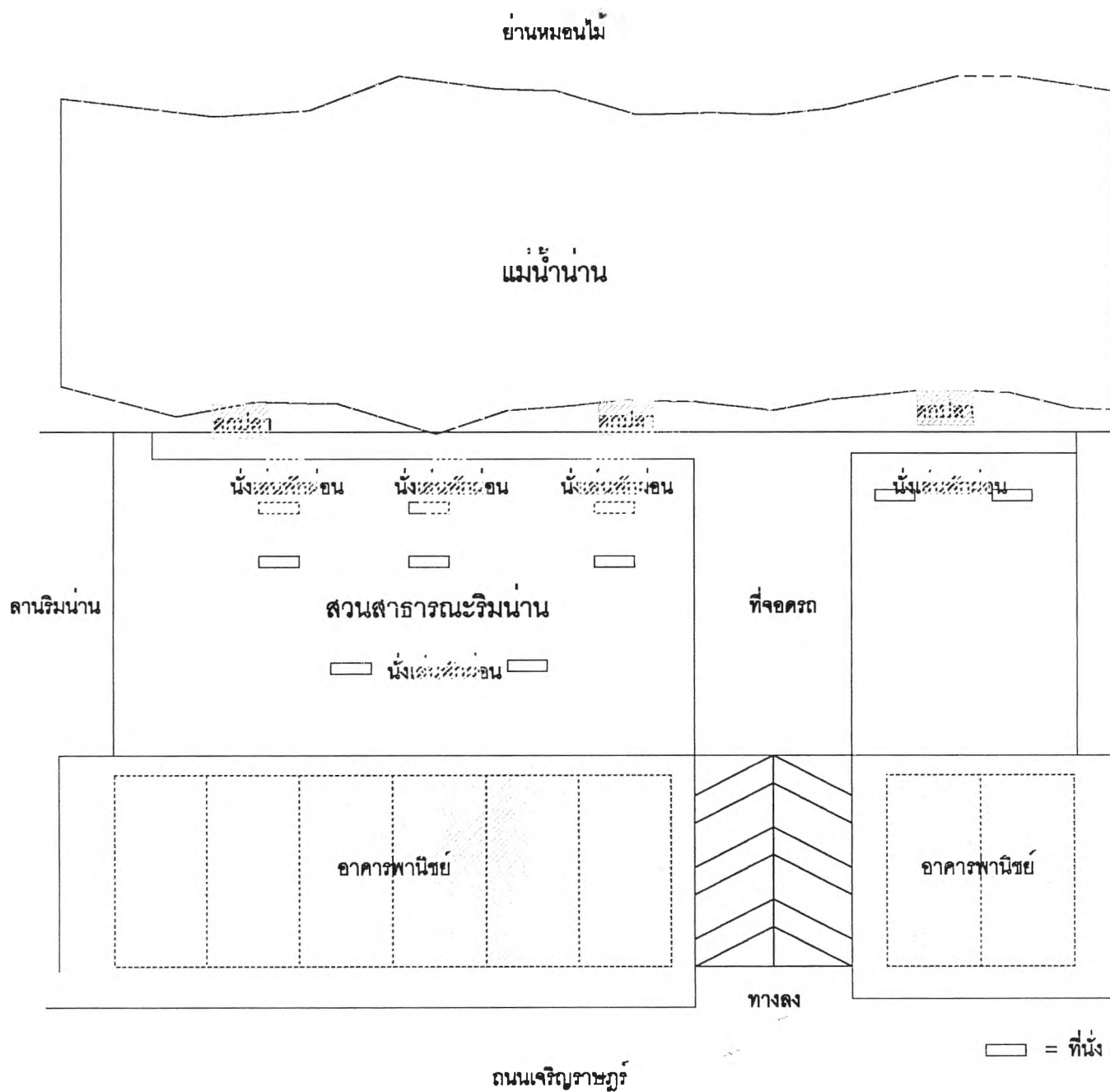
2. กิจกรรมผลลัพธ์ หรือกิจกรรมทางสังคม (“Resultant” or Social activities) กิจกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมทั้งสองข้างต้น คือ การมาพบปะ พุดคุย สนทนา กับผู้คณเพื่อนฝูงที่เข้ามาประกอบกิจกรรมร่วมกัน

ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม

ส่วนใหญ่เวลาที่มีกิจกรรมหนาแน่นมักเป็นช่วงเย็น คือ ประมาณ 16.00-18.00 น.

ภาพที่ 5. 8 แสดงลักษณะพื้นที่สวนสาธารณะริมถนน

วัดท่าถนน

แผนผังที่ 5.13 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสวนสาธารณะริมแม่น้ำ

ภาพที่ 5.9 แสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสวนสาธารณะริมน้ำ

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างของสถานที่นี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 12 คน ร้อยละ 70 อยู่ในสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ ปริญญาตรี ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ที่ยังไม่มีรายได้ นอกจากนี้ก็เป็นกลุ่มคนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีการกระจายตัวอยู่ทั่วไป ซึ่งมักจะอยู่รอบนอกของเขตเทศบาล เช่น บริเวณย่านเกษตรกรรมใกล้เมือง ย่านท่าอิฐ ล่าง เป็นต้น

ลักษณะกิจกรรม กลุ่มคนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่แล้วมาทำกิจกรรมประเภทการตกปลา ซึ่งมักจะมาคนเดียว ส่วนกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา มักมาใช้เพื่อเป็นที่นั่งเล่น พักผ่อน พบปะเพื่อนฝูง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมากับเพื่อน อีกกลุ่มหนึ่งจะมาเป็นครอบครัว เนื่องจากสวนสาธารณะในส่วนนี้มีคนมาใช้ไม่มากเท่าลานริมน้ำ ความวุ่นวายจึงน้อยกว่า ดังนั้นบางครั้งครอบครัวก็จะมาใช้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่พักผ่อนของครอบครัว เพราะบรรยากาศดีตรึมแม่น้ำนาน

ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมักจะมาประมาณ 2 -3 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 2-3 ครั้งต่อเดือน เหตุผลที่ผู้คนมาใช้พื้นที่ว่าง เป็นเพราะบรรยากาศดี ร้อยละ 46.67 และสามารถเดินทางมายังพื้นที่นี้ได้สะดวก ร้อยละ 23.33 โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเวลาดังแต่ 16.00 - 18.00 น. ซึ่งใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมประมาณ ครึ่งชั่วโมงถึง 1 ชั่วโมง

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 53.33 เพราะมีความสะดวกและหาที่จอดได้ง่าย แม้ว่าเส้นทางจะเป็นทางลาดชัน แต่บริเวณสวนสาธารณะนี้สามารถนำรถจักรยานยนต์เข้ามาจอดได้ โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ของผู้คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาต่ำกว่า 15 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 56.67 ตอบว่า ช่วยผ่อนคลายความเครียด เพราะมีการพบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง ในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการดูแลพื้นที่ให้มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 40 เนื่องจากสวนสาธารณะแห่งนี้อยู่ในที่ค่อนข้างลับตาคน ทำให้อาจเกิดอันตรายแก่ผู้มาใช้พื้นที่นี้ได้ นอกจากนี้ควรมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ไว้บริการประชาชนที่มาใช้พื้นที่นี้ด้วย

จากการสอบถามผู้ที่มาตกปลาในบริเวณสวนสาธารณะแห่งนี้ กล่าวว่า “ตนจะมาตกปลาที่นี่เป็นประจำ ซึ่งจะใช้เวลาในช่วงเช้า และกลางวันมานั่งตกปลา เนื่องจากตนมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ดังนั้นพอไม่มีงานก็จะมานั่งตกปลาที่นี่ ถ้าได้มากก็นำไปขาย ถ้าได้น้อยก็กินเอง โดยปกติแล้วจะมาคนเดียว เนื่องจากถ้ามาหลายคนจะแย่งพื้นที่ว่างเบ็ด และในการตกปลาต้องใช้ความเงียบจึงมักจะมานั่งตกปลาคนเดียวมากกว่าที่จะชวนเพื่อนมาด้วย” ซึ่งต่างจากกลุ่มที่มาทำกิจกรรมประเภทการนั่งเล่นพักผ่อน ซึ่งมักจะมาเป็นกลุ่มเพื่อนฝูง และมาในช่วงเย็น จากการสอบถามกลุ่มนักเรียนที่มาใช้พื้นที่ กล่าวว่า “ ตนและเพื่อนๆมักจะมาสวนจมนี่ เพราะว่าไม่ยุ่งยากดี คนมาใช้บริการไม่มากและบรรยากาศก็ดี เพราะติดกับริมแม่น้ำน่าน ส่วนใหญ่ก็จะมาหลังเลิกเรียน แต่ก็จะไม่บ่อยนักเนื่องจากอยู่ห่างจากโรงเรียน”

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

สวนสาธารณะแห่งนี้มีความได้เปรียบในเรื่องของบรรยากาศที่มีความร่มรื่น เนื่องจากอยู่ติดริมแม่น้ำน่าน ฝั่งตรงข้ามเมื่อมองไปจะเห็นต้นไม้เขียวขจีในพื้นที่เกษตรกรรม ส่วนในพื้นที่เองก็มีการทำซุ้มม้านั่ง มีถึงชยะอยู่บริเวณซุ้มต่างๆ จากบรรยากาศและลักษณะของพื้นที่ทำให้เกิดกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นแบบ Passive recreation อย่างไรก็ตามพื้นที่นี้ก็ยังมีข้อด้อยในเรื่องของการเข้าถึง เนื่องจากเป็นพื้นที่ถูกปิดล้อม และเป็นพื้นที่ที่อยู่ต่ำกว่าบริเวณโดยรอบ ทำให้การเข้าถึงทำได้เพียงการเดินทางบันไดที่ลาดชันจากถนนลงมา หรืออาจจะใช้รถจักรยานยนต์ลงมาก็ได้ จากข้อด้อยในการเข้าถึงนี้ ทำให้จำนวนผู้มาใช้พื้นที่มีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่นหนุ่มสาวที่มักจะใช้เป็นพื้นที่นัดพบกัน บางครั้งจึงกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นอีกพื้นที่หนึ่ง เนื่องจากใน

ตอนเย็น เมื่อพระอาทิตย์ตกแล้ว พื้นที่นี้จะมีเพียงไฟสลัวๆ เป็นพื้นที่ลับสายตาผู้คน ซึ่งมักจะกลายเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นบางกลุ่ม

1.3) วัดท่าถนน เป็นพื้นที่ว่างประเภทสถาบันที่มีความสำคัญอีกพื้นที่หนึ่งในย่านนี้ โดยถ้าพิจารณาจากตัวสถานที่แล้วอาจมีความสำคัญในระดับเมือง แต่ถ้าพิจารณาการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างแล้ว จะมีความสำคัญในระดับย่านมากกว่าระดับเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับตลาดสดเทศบาล
	ทิศใต้	ติดกับชุมชนเจริญราษฎร์
	ทิศตะวันออก	ติดกับชุมชนเจริญราษฎร์
	ทิศตะวันตก	ติดกับสถานีรถไฟ

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

วัดท่าถนนมีพื้นที่ลักษณะเป็นรูปเหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ การใช้ที่ดินโดยรอบและแม่น้ำที่อยู่ทางตะวันออกของพื้นที่ว่าง

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่ว่างในบริเวณวัดจะถูกกำหนดมาจากสิ่งก่อสร้างภายในวัด เช่น อุโบสถ กุฏิ วัด เป็นต้น โดยให้สิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญไว้เป็นแกนหลัก และเว้นพื้นที่ว่าง โดยรอบอาคารเป็นหลัก เพื่อประกอบพิธีกรรม ที่ว่างที่เกิดขึ้นจึงเป็นที่ว่างที่จงใจให้เกิดขึ้น ส่วนพื้นที่ว่างอื่นๆ นอกจากรอบอาคารแล้ว ยังมีที่ว่างที่ทางวัดจัดเป็นส่วนเพื่อปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มความร่มรื่นแก่พื้นที่อีกด้วย

ส่วนการใช้ที่ดินโดยรอบ ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และการใช้ที่ดินประเภทนันทนาการ

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกันทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่วัดแห่งนี้ได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนมิตรสหาย ถนนเพลินฤดี ถนนเจริญธรรม และถนนสายหลัก คือ ถนนลำราญรีน เป็นต้น

ที่จอดรถ ส่วนใหญ่จอดไว้ภายในวัด บริเวณพุทธบาทข้างวัด และบริเวณลานริมถนน

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง วัดแห่งนี้อยู่บริเวณใจกลางเมืองอุตรดิตถ์ บริเวณย่านพาณิชย์กรรมเก่า

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะการปูพื้นของพื้นที่ภายในวัด เป็นลักษณะพื้นคอนกรีตและเป็นพื้นหญ้าบางส่วน

ระนาบผนัง มีลักษณะปิดทั้ง 4 ด้าน โดยด้านเหนือติดกับอาคารพาณิชย์ ซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ย 3-4 ชั้น และ 3 ด้านมีรั้วโดยรอบ ด้านใต้ติดกับชุมชนพักอาศัย ซึ่งเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ด้านทิศตะวันตกติดกับสถานีรถไฟอุตรดิตถ์ และด้านตะวันออกติดกับชุมชนเจริญราษฎร์และแม่น้ำน่านฝั่งตรงข้ามเป็นชุมชนหมอนไม้ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเกษตรกรรม

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

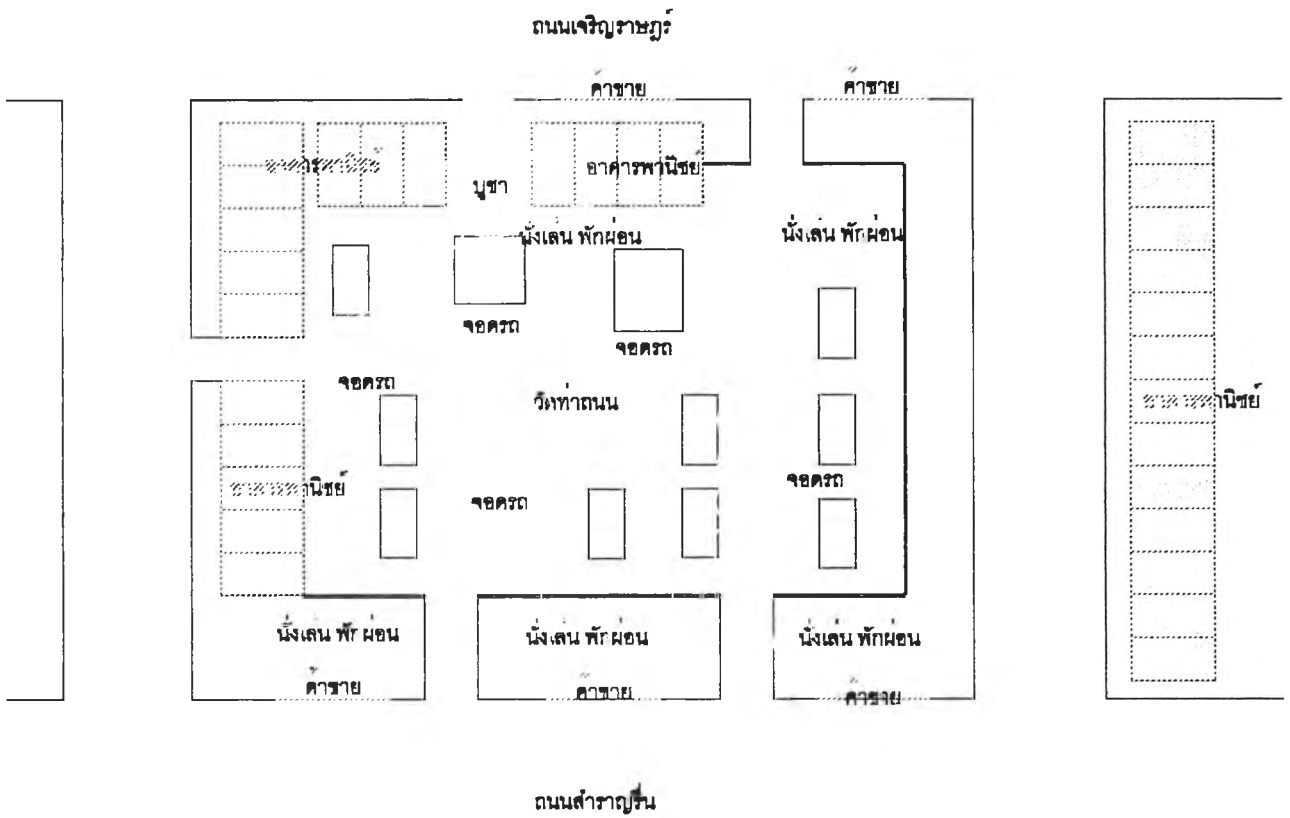
บรรยากาศ

บรรยากาศในบริเวณวัด โดยทั่วไปพื้นที่จะเน้นที่ตัวสถาปัตยกรรมในวัด ให้ดูเด่นชัด ทำให้รู้สึกสง่างาม ตลอดจนบรรยากาศของพื้นที่ภายในวัด นอกจากพื้นที่รอบๆอาคาร ซึ่งอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมนันทนาการ หรือพักผ่อนหย่อนใจได้ ไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากขาดองค์ประกอบในกิจกรรมดังกล่าว แต่พื้นที่อื่นๆ โดยรอบสามารถให้ บรรยากาศพักผ่อนแบบสงบ (Passive Recreation) ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีร่มไม้ และค่อนข้างมีความสงบสูง

ภาพที่ 5.10 แสดงลักษณะพื้นที่ว่างภายในวัดท่าถนน

อาคารพำนัก

สถานีรถไฟอุตรดิตถ์

แผนผังที่ 5.14 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณวัดท่าถนน

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

พื้นที่ในวัดโดยมากแล้วเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่โล่งว่าง ค่อนข้างมาก โดยทั่วไปแล้ว นอกจากอาคารแล้ว ในแต่ละวัดจะจัดให้มีลานโล่งเพื่อประกอบพิธีกรรม โดยรอบศาสนสถานและปลูกต้นไม้พืชพรรณ โดยรอบบริเวณวัด ทำให้ในวัดจะมีความรู้สึกสงบ ร่มรื่น นอกจากนั้นแล้ววัดท่าถนนยังมีวิหารหลวงพ่อเพชร ซึ่งมีผู้คนมากราบไหว้วันมาศการอย่างไม่ขาดสายในแต่ละวัน โดยบริเวณวิหารดังกล่าวยังมีสภาพโดยรอบร่มรื่น และมีที่นั่งเล่นอีกด้วย

โดยทั่วไปแล้วภายในวัด ซึ่งนอกจากประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้วก็จะมีกิจกรรมอื่นๆ ให้เห็นอีกบ้าง เช่น สักการะบูชาการชุมนุมของชาวบ้าน เพื่อพบปะ พูดคุยในการจัดการของชุมชนนั้นๆ การพักผ่อนนั่งเล่นของผู้สูงอายุในละแวกนั้น ตลอดจนการเล่นกีฬาในวัด และจากการที่วัดท่าถนนตั้งอยู่ในบริเวณใจกลางเมืองย่านพาณิชยกรรม ที่ว่างภายในวัดจึงกลายเป็นที่จอดรถยนต์ โดยเฉพาะในเวลาเช้า เย็น จะมีปริมาณรถมาก อีกด้วย

ช่วงเวลาของการประกอบกิจกรรม

พื้นที่ว่างแห่งนี้มีการประกอบกิจกรรมตั้งแต่เช้า จนเย็น ส่วนใหญ่จะมีผู้คนมาประกอบกิจกรรมหนาแน่นในช่วงกลางวัน

ภาพที่ 5.11 แสดงกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณภายในวัดท่าถนน

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างของสถานที่นี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 11 คน เพศหญิง 19 คน ร้อยละ 80 อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา ร้อยละ 26.67 อยู่ในระดับอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และค้าขาย โดยมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการกระจายตัวอยู่ทั่วไป ไม่กระจุกตัวอยู่โดยรอบพื้นที่ เช่น มาจากบริเวณ ท่าอิฐบน ศิลาสอน หมอนไม้ เจริญบัณฑิต เกาะกลาง เป็นต้น

กิจกรรมที่กระทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทการบูชาสิ่งศักดิ์ภายในวัด คิดเป็นร้อยละ 60 เนื่องจากวัดท่าถนนนี้ เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อบุญรอด ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของคนอุตรดิตถ์ ดังนั้นจึงมีผู้คนมาบูชากราบไหว้กันมาก และเป็นสถานที่นั่งเล่นพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากมีความสงบและบางครั้งก็ได้พบปะ พูดคุยกับกลุ่มคนวัยเดียวกัน นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมการค้าบางประเภท ซึ่งจะอยู่ตามฟุตบาท โดยรอบวัด เช่น มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ขายลอตเตอรี่ บริการโทรศัพท์มือถือ อีกทั้งยังมีการใช้พื้นที่ของวัดเป็นที่จอดรถ อีกด้วย จะเห็นได้ว่า วัดท่าถนนนี้มีกิจกรรมการค้าเข้ามาแทรกอยู่มาก ซึ่งต่างจากวัดอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะสถานที่ตั้งของวัดท่าถนนนั้นอยู่ในย่านของพาณิชย์กรรมของเมือง ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ของวัดมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการใช้พื้นที่ของวัดอื่นๆ

ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมักจะมาประมาณ 2 –3 ครั้งต่อสัปดาห์ และ 2-3 ครั้งต่อเดือน โดยปกติมักจะมาคนเดียว ซึ่งเหตุผลที่ผู้คนมาใช้พื้นที่ว่างแห่งนี้ เป็นเพราะบรรยากาศดี มีความสงบร่มรื่น ร้อยละ 33.33 มีความปลอดภัยร้อยละ 26.67 และร้อยละ 23.33 มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางศาสนา โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเช้าตั้งแต่ 6.00-9.00น. และเที่ยง 12.00-13.00 น. ซึ่งใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมน้อยกว่าครึ่งชั่วโมง

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ การเดิน ร้อยละ 23.33 โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ของผู้คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาดำกว่า 15 นาที และ มากกว่า 30 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 40 ช่วยผ่อนคลายความเครียด ทำให้จิตใจสงบ ร้อยละ 33.33 ตอบว่าได้รู้จักกับผู้คนมากขึ้น และในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ร้อยละ 70 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ให้บริการประชาชนที่มาใช้พื้นที่นี้

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

พื้นที่ว่างภายในวัดท่าถนนนี้ มีข้อได้เปรียบตรงที่วัดนี้อยู่ใจกลางเมือง และเป็นที่ตั้งของหลวงพ่อพะทรีที่เป็นที่เคารพนับถือของคนในอุตรดิตถ์ จึงทำให้มีผู้คนเข้ามาประกอบกิจกรรมในวัดมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะเข้ามาสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเข้าถึงพื้นที่สามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทาง เนื่องจากอยู่ในย่านพาณิชยกรรมที่สำคัญของเมือง ทำให้มีการใช้พื้นที่ว่างเพื่อการจอดรถ ซึ่งเป็นพื้นที่ว่างภายในวัด ที่แตกต่างจากวัดอื่นๆที่ไม่ได้อยู่ใจกลางเมือง ส่วนบรรยากาศในพื้นที่มีความร่มรื่น เนื่องจากมีต้นไม้มาก

1.4) พื้นที่ว่างหน้าโรงเรียนอนุบาล เป็นพื้นที่ว่างประเภทริมทางรถไฟอีกบริเวณหนึ่งซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างหน้าโรงเรียนอนุบาลนี้มีพื้นที่ลักษณะเป็นรูปเหลี่ยม

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไปและการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

เป็นพื้นที่โล่งว่างติดริมถนนสำราญรีน การใช้ที่ดินโดยรอบส่วนใหญ่เป็นประเภทพาณิชยกรรม สถาบันการศึกษา การใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปการ และการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ รถยนต์

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่พื้นที่แห่งนี้ได้ มีเพียงถนนสายหลัก คือ ถนนสำราญรีน

การจอดรถ ส่วนใหญ่จอดไว้ภายในพื้นที่และริมฟุตบาท
 ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง พื้นที่ว่างแห่งนี้อยู่บริเวณใจกลางเมืองอุดรดิตถ์
 บริเวณย่านพาณิชย์กรรมเก่า

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะพื้นเป็นพื้นดิน มีหญ้าปกคลุมเป็นบางแห่ง
 ระนาบผนัง มีลักษณะเป็นเสารั้วทั้ง 4 ด้าน
 ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

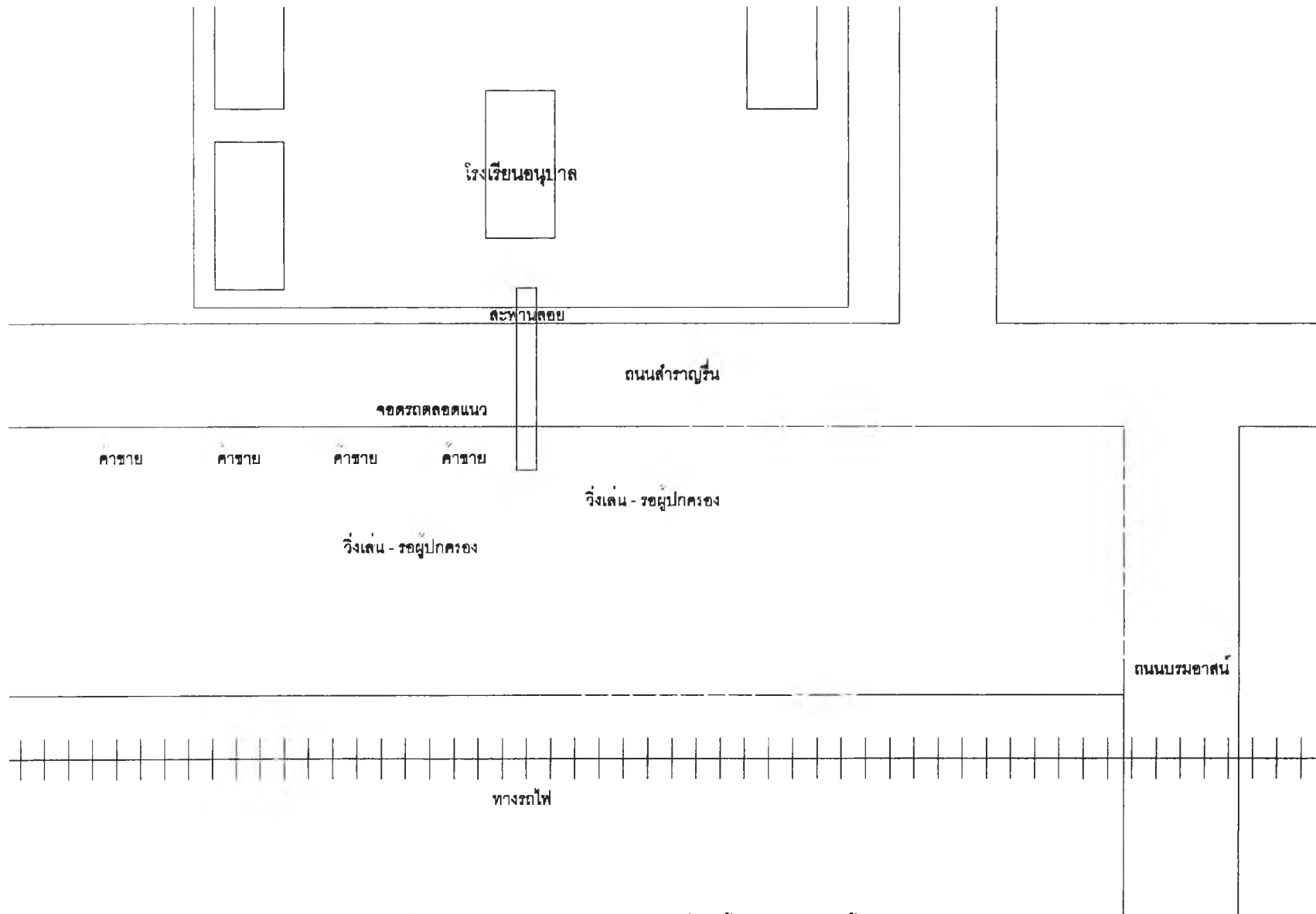
บรรยากาศโดยทั่วไปได้จากความร่มรื่นของต้นไม้ในบางส่วนของพื้นที่ การเป็นพื้นที่
 ที่ไม่มีรั้วที่บดบังพื้นที่แห่งนี้ดูโล่งกว้าง แต่บรรยากาศหนึ่งที่สัมผัสได้ในบริเวณนี้ ก็คือ การผ่านไป
 มาของรถไฟ

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

ปัจจุบันใช้เป็นพื้นที่จอดรถสำหรับผู้ปกครองที่มารับบุตรหลาน ทางเทศบาลมี
 โครงการจะพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ และสนามเด็กเล่น ต่อเนื่องกับสถานีรถไฟเก่าที่จะปรับปรุง
 ให้เป็นพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พื้นที่ในบริเวณนี้จะมีความคึกคักในช่วงเช้า และในช่วงเย็นหลังเลิก
 เรียน จากการใช้ผู้ปกครองมารับบุตรหลานกันมาก ทำให้ในช่วงเช้าและเย็นรถติดมาก และ
 มักเกิดอันตรายกับผู้สัญจร ปัจจุบันได้มีการสร้างสะพานลอยเพื่อลดอุบัติเหตุ

ภาพที่ 5.12 สะพานลอยและที่ว่างหน้าโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์

แผนผังที่ 5.15 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณลานหน้าอนุบาล

การใช้พื้นที่ว่างของผู้คนนั้น มาจากหลากหลายพื้นที่ ส่วนใหญ่มาใช้พื้นที่เพื่อเป็นที่จอดรถ เป็นสถานที่รวบรวมบุตรหลาน และใช้พื้นที่เป็นพื้นที่การค้า เพื่อขายสินค้า อาหารให้กับเด็ก และผู้ปกครอง ดังนั้นพอเลยจากช่วงเช้า และช่วงเย็นไป การใช้พื้นที่นี้ก็มัน้อย จากการสอบถามผู้ปกครอง รายหนึ่งเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาพื้นที่ว่างนี้ กล่าวว่า “พื้นที่ตรงนี้อายากให้ทำเป็นที่จอดรถ กว้างๆจะได้มารับลูกได้สะดวก และอาจแก้ปัญหาจอดรถติดจากการจอดรถรับนักเรียนข้างถนนก็ได้” และจากการสอบถามเด็กนักเรียนรายหนึ่ง กล่าวว่า “อยากให้มีพื้นที่เป็นสนามเด็กเล่น จะได้มีที่วิ่งเล่น กับเพื่อน ก่อนที่ผู้ปกครองจะมารับ”

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

หน้าที่หลัก พื้นที่ว่างนี้ในปัจจุบัน คือ ใช้เป็นที่จอดรถรับส่งนักเรียนโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์ และเป็นที่พักประกอบกิจกรรมค้าขายของหาบเร่ และแผงลอย แต่เนื่องจากลักษณะพื้นที่ว่างนี้เป็นพื้นที่ขนาดกลาง อยู่ติดริมทางรถไฟ ซึ่งให้ความรู้สึกของการใช้พื้นที่ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ว่างบริเวณอื่น เป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งนันทนาการของเมืองได้อีกบริเวณหนึ่ง

1.5 สวนสุขภาพธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นสวนที่ธนาคารไทยพาณิชย์จัดให้ประชาชนเข้ามาใช้พักผ่อน ออกกำลังกาย ซึ่งมีทั้งสระว่ายน้ำ เครื่องออกกำลังกาย และมีห้องสมุดประชาชนอยู่ถัดไป

ขนาดของพื้นที่

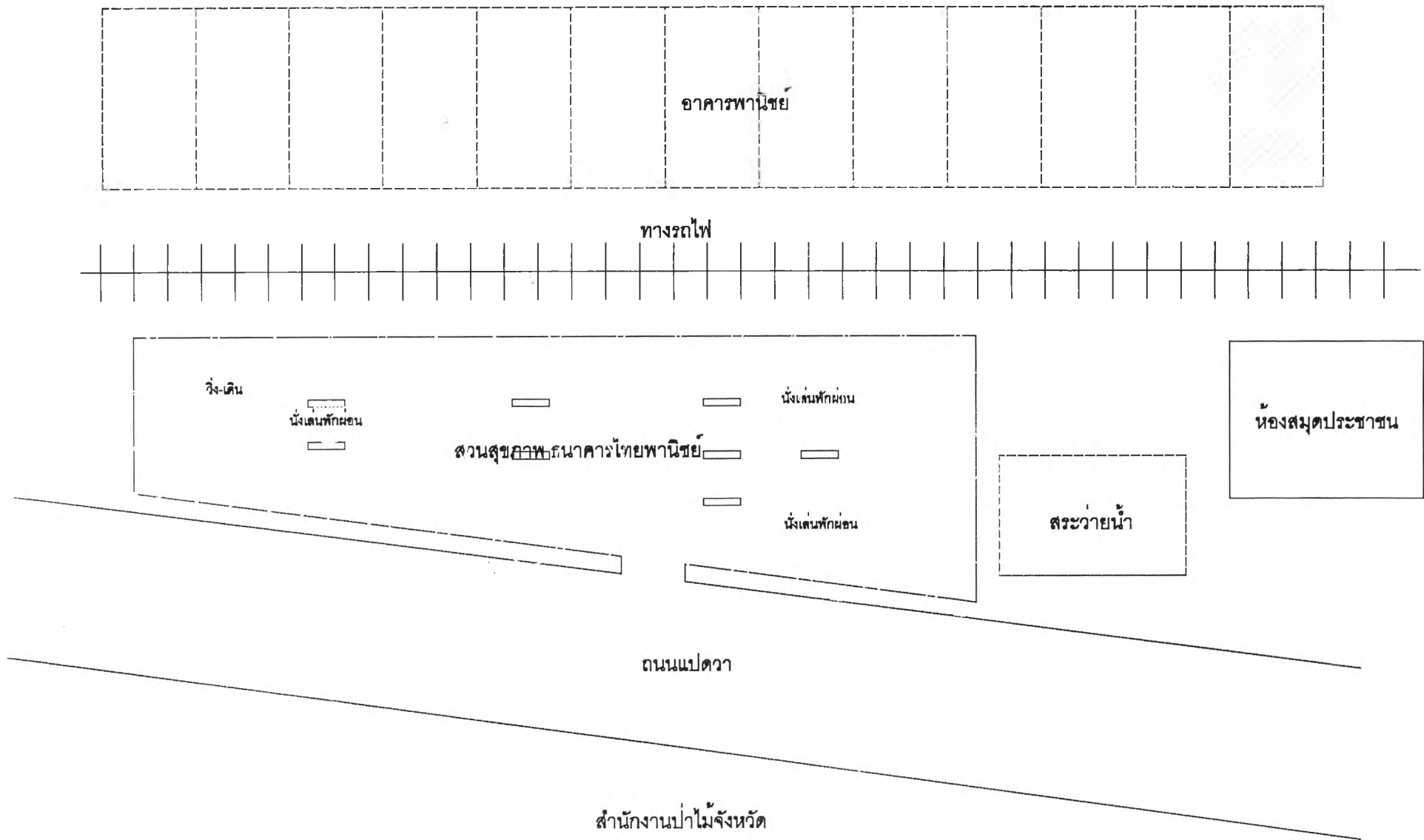
สวนสาธารณะแห่งนี้มีพื้นที่ ทั้งหมด ซึ่งรวมสระว่ายน้ำ-ห้องสมุดประชาชนเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มีพื้นที่ 7 ไร่ 1 งาน 47 ตารางวา

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

สวนสาธารณะแห่งนี้เป็นลักษณะรูปสี่เหลี่ยม มีรั้วล้อมรอบ

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไปและการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

สวนสาธารณะแห่งนี้เป็นที่ราบ มีอุปกรณ์ที่ช่วยในการออกกำลังกายตั้งกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ การใช้ที่ดินโดยรอบส่วนใหญ่เป็นประเภทสถาบันการศึกษา การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ และการใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปการ

แผนผังที่ 5.16 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสวนสุขภาพพณาคารไทยพانیชย์

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ รถยนต์

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่สวนสาธารณะแห่งนี้ได้ มีถนนสายหลัก คือ ถนนแปดวา การจอดรถ ส่วนใหญ่จอดไว้บริเวณริมฟุตบอลบาท

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง พื้นที่ว่างแห่งนี้ตั้งอยู่ห่างจากบริเวณใจกลางเมือง อุดรดิตต์ ประมาณ 1 กิโลเมตร

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะพื้นเป็นพื้นดิน มีหญ้าปกคลุมเป็นบางแห่ง บริเวณทางเดินมีการปูพื้นด้วยตัวหนอน บางแห่งปูพื้นด้วยคอนกรีต

ระนาบผนัง มีลักษณะรอบรั้วทั้ง 4 ด้าน

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

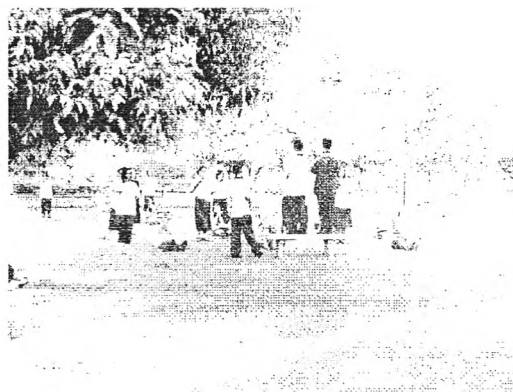
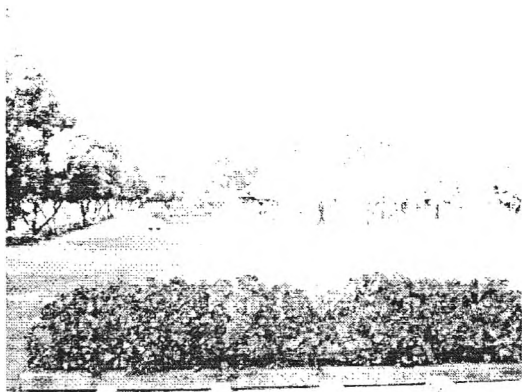
บรรยากาศโดยทั่วไป มีความร่มรื่น เนื่องจากบริเวณภายในพื้นที่มีการปลูกต้นไม้ มาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไม้ยืนต้น จึงสร้างร่มเงาให้กับพื้นที่เป็นอย่างมาก

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

กลุ่มผู้ใช้สวนสาธารณะแห่งนี้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน เนื่องจากพื้นที่นี้อยู่ใกล้สถานบันการศึกษาหลายแห่ง เช่น โรงเรียนอุดรดิตต์ดุณี โรงเรียนอาชีพอุดรดิตต์ เป็นต้น ดังนั้นพอหลังเลิกเรียน เด็กนักเรียนมักใช้พื้นที่นี้มาเดินเล่น จับกลุ่มคุยกันก่อนแยกย้ายกันกลับบ้าน จากการสัมภาษณ์เด็กนักเรียนรายหนึ่งถึงเหตุผลของการมาใช้พื้นที่นี้ กล่าวว่า “มาใช้พื้นที่นี้เพราะอยู่ใกล้โรงเรียน หลังเลิกเรียนมักชวนเพื่อนๆมาเดินเล่น ผ่อนคลายความเครียดกัน บางครั้งก็นั่งอ่านหนังสือด้วยกัน เพราะแถวนี้ร่มรื่น เงียบสงบดี” นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่เป็นที่ซ่อมเซียร์ลิคเตอร์ของโรงเรียนอีกด้วย

ผู้ที่มาใช้บริการอีกกลุ่มหนึ่งก็คือ ผู้ใหญ่ที่หลังเลิกงานก็มานั่งพักผ่อนสูดอากาศบริสุทธิ์ บางรายก็ขับรถมาเพื่อมานอนเล่นที่นี่ จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นแบบ Passive recreation มากกว่า Active recreation

ภาพที่ 5.13 กิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างในสวนสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

พื้นที่บริเวณนี้นับได้ว่า เป็นสวนสาธารณะที่มีบรรยากาศดี คือ มีต้นไม้ใหญ่โดยรอบให้ความร่มรื่น และยังเชื่อมต่อกับสนามกีฬาพระยาศรีพิชัยที่เป็นพื้นที่ว่างข้างเคียงได้ และสามารถเชื่อมต่อกับสระว่ายน้ำ และห้องสมุดประชาชนได้อีก แต่สภาพพื้นที่ไม่ได้ติดต่อกับถนนสายหลักจึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่ได้ได้รับความนิยมจากผู้คนเท่าใดนัก เป็นเพียงกลุ่มผู้ใช้ที่มาเป็นประจำเท่านั้น

2) ย่านพาณิชยกรรมใหม่ มีอยู่พื้นที่เดียว คือ พื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์

พื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์ เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะของเอกชน ที่มีกิจกรรมเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะกิจกรรมทางการค้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขนาดของพื้นที่ว่าง

ที่ว่างหน้าฟรายเดย์นี้มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มากนัก คือ ประมาณ 300 ตารางวา

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างนี้มีรูปร่างเป็นแนวยาวขนานไปกับถนนบรมมาสน์ เป็นพื้นที่ที่มีความกว้างน้อย แต่มีความยาวมาก

แผนที่ 5.3 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบบริเวณหน้าโรงแรมพรายเดย์

สัญลักษณ์

เขตเทศบาล	ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย	สถานบ้านราชการ	พื้นที่ริมถนน
เขตตำบล	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	สถานศึกษา	
เขตผังเมืองรวม	พาณิชยกรรม	ศาสนสถาน	
ทางหลวงแผ่นดิน	อุตสาหกรรม	ปศุสัตว์	
ถนน	คลังสินค้า	อื่นๆ	

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง

: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะของพื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์โดยทั่วไป

เป็นพื้นที่ฟุตบอลสนามถนนบรมอาสาณ์ อยู่บริเวณหน้าโรงแรมฟรายเดย์ และฟุตบอล โดยรอบพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกัน

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่พื้นที่นี้ได้ มีเส้นทางหลัก คือ ถนนบรมอาสาณ์ นอกนั้นจะเป็นซอยที่แยกออกจากถนนนี้

ที่จอดรถ ส่วนใหญ่จอดไว้ริมถนน และบริเวณหลังโรงแรมฟรายเดย์ ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง พื้นที่นี้อยู่บริเวณใจกลางเมืองอุดรดิตต์ ในบริเวณย่านพาณิชย์กรรมใหม่

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะการปูพื้นบนทางเท้าเป็นลักษณะพื้นคอนกรีต บางบริเวณปูด้วยตัวหนอน

ระนาบผนัง มีลักษณะเปิดโล่ง 3 ด้าน อีกด้านเป็นตัวอาคารโรงแรมฟรายเดย์

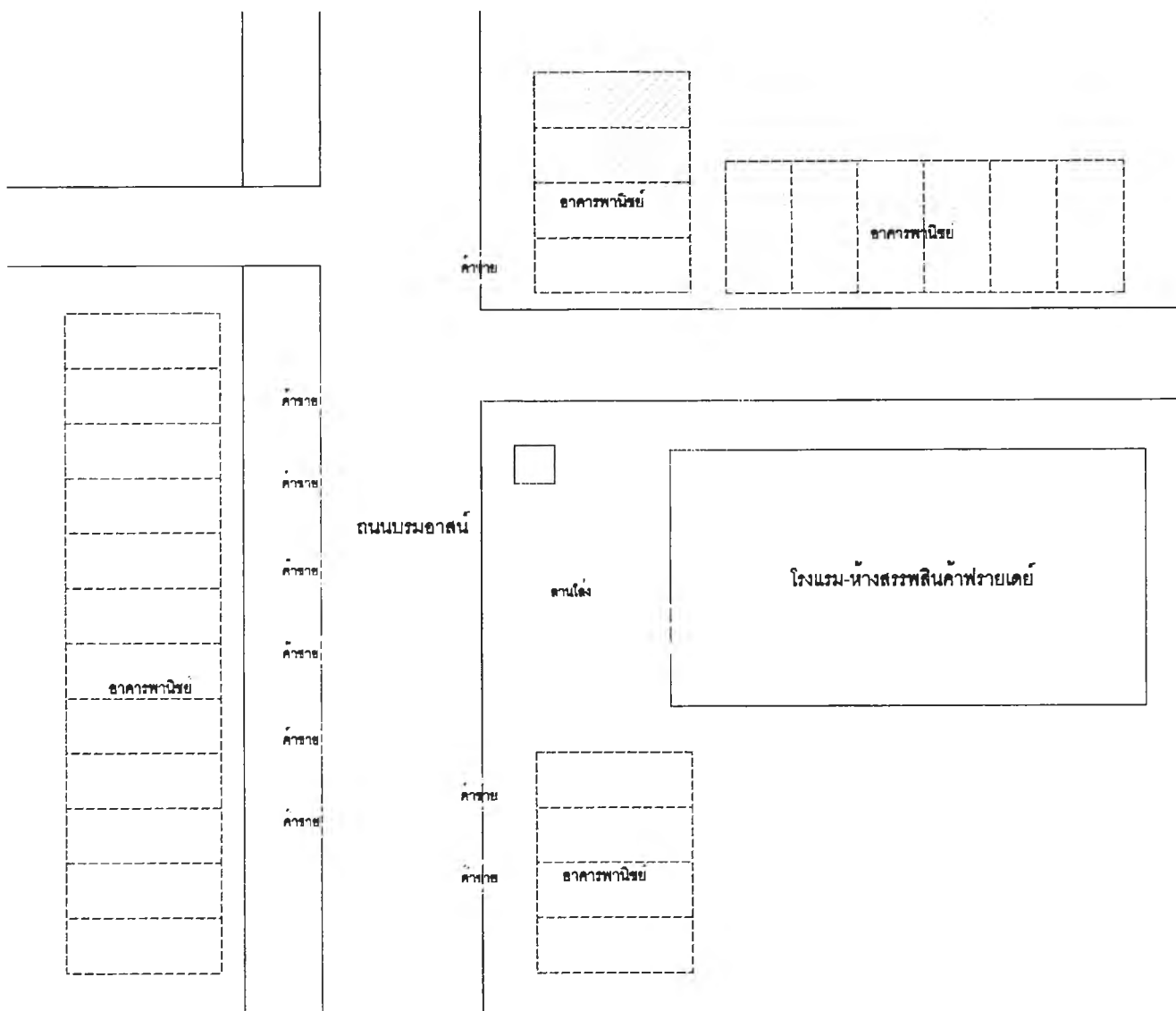
ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

เนื่องจากว่า พื้นที่แห่งนี้อยู่ในย่านพาณิชย์กรรมใหม่ ทำให้บรรยากาศโดยรอบแล้วค่อนข้างวุ่นวาย เพราะมีการสัญจรผ่านไปมาเป็นจำนวนมาก ทั้งกลางวัน และกลางคืน ต้นไม้มีเพียงประดับหน้าโรงแรมเท่านั้น ไม่ได้สร้างความร่มรื่นให้กับพื้นที่ แต่จะมีร่มเงาจากโรงแรม ทำให้บรรยากาศดี ไม่ร้อน แต่เฉพาะช่วงเวลาเย็นเท่านั้น

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรม

กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการสัญจรทั้งในเวลากลางวัน และกลางคืน แต่ในช่วงกลางคืนนั้นจะมีกิจกรรมการค้าเป็นจำนวนมาก โดยมากแล้วเป็นกิจกรรมการค้าขายอาหาร ซึ่งใช้พื้นที่บริเวณฟุตบอลในการตั้งร้าน และตั้งโต๊ะ

แผนผังที่ 5.17 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้าฟรายเดย์

ช่วงเวลาของการประกอบกิจกรรม

พื้นที่นี้มีกิจกรรมหนาแน่นตลอดวัน แต่ลักษณะกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลานั้นจะแตกต่างกันออกไป

ภาพที่ 5.14 แสดงการใช้พื้นที่ว่างริมฟุตบาทหน้าโรงแรมฟรายเดย์

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างประเภทนี้ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 14 คน เพศหญิง 16 คน ร้อยละ 73.33 อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ถึงปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป รายได้ประมาณ 5,000 ถึง 10,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตเทศบาล ย่านพาณิชย์กรรมเก่า บริเวณถนนเจริญกานดิษฐ์ ถนนพาดวารี ถนนอินใจมี และผู้ตอบแบบสอบถามบางรายก็มาจากนอกเขตเทศบาล ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่มาค้าขายหน้าโรงแรมนี้ เช่น มาจากบริเวณท่าอริสุ ห้วยไผ่ เป็นต้น

ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทการค้าขาย คือ ประมาณร้อยละ 63.33 โดยทั่วไปเป็นร้านอาหารที่ขายช่วงเวลากลางคืน ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามมักจะมาเกือบทุกวัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเป็นพ่อค้าแม่ค้าที่ขายอาหารในบริเวณนี้จึงมีการใช้พื้นที่ทุกวัน อีกส่วนหนึ่งก็ส่วนของผู้ซื้อที่มักจะมา 2 -3 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งโดยปกติจะมาคนเดียวและมาเป็นครอบครัว เหตุผลที่คนมาทำกิจกรรมบริเวณนี้มากเป็นเพราะสามารถเดินทางมายังพื้นที่นี้ได้สะดวก คิดเป็นร้อยละ 73.33 โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นทั้งวันธรรมดาและวันหยุด เวลาที่มาประกอบกิจกรรมตั้งแต่บ่ายถึงค่ำ เวลาที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมในด้านของผู้ค้าจะให้เวลาประมาณ 3- 5 ชั่วโมง ในด้านของผู้ซื้อจะใช้เวลาน้อยกว่าครึ่งชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คือ ประมาณร้อยละ

ละ 63.33 เพราะมีความสะดวก และหาที่จอดรถง่าย ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 15-30 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 43.33 ตอบว่า เป็นพื้นที่ที่สร้างรายได้ให้กับตน และร้อยละ 20 ตอบว่า ช่วยผ่อนคลายความเครียด ในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการดูแลรักษาพื้นที่นี้ให้สะอาด ร้อยละ 30 รองลงมา คือ ให้มีความปลอดภัย ร้อยละ 26.67 เนื่องจากมีการใช้พื้นที่ที่มธมน จึงทำให้บางครั้งอาจเกิดอุบัติเหตุระหว่างการประกอบกิจกรรมได้

จากการสอบถามแม่ค้ารายหนึ่งถึงเหตุผลของการเลือกใช้พื้นที่ว่างนี้ กล่าวว่า “พื้นที่นี้มีคนผ่านไปมาช่วงกลางคืนมาก อยู่ใกล้กับโรงแรมซึ่งมีทั้งห้างและร้านค้าอยู่ในโรงแรม มีคนมาใช้บริการมาก เคยไปขายที่อื่นแต่ก็ขายไม่ดี เลยมาขายที่บริเวณนี้ โดยจะออกมาตั้งร้านประมาณ บ่ายๆ ขายจนถึงดึก ช่วงหัวค่ำจะมีคนมาก เพราะเป็นช่วงที่เลิกทำงาน และเลิกเรียน ผู้คนก็จะออกมาหาอะไรทานกัน ปัญหาที่พบมักเป็นช่วงหน้าฝน เพราะเป็นพื้นที่เปิดโล่งจึงไม่มีหลังคา สิ่งที่ต้องการก็คือ การจัดระเบียบร้านค้าให้ดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ว่าง

จากการที่พื้นที่ว่างนี้อยู่ในย่านพาณิชย์กรรมใหม่ และเป็นพื้นที่หน้าโรงแรมพรายเดย์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งรวมผู้คนอีกบริเวณหนึ่ง ทำให้พื้นที่ว่างนี้เกิดกิจกรรมขึ้น โดยเฉพาะการค้าขาย การเข้าถึงสามารถทำได้สะดวก เนื่องจากมีถนนบรมอาสน์เป็นเส้นทางสายหลักในการผ่านพื้นที่นี้ ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะมีการขยายตัวของกลุ่มผู้ค้าขายเพิ่มมากขึ้น

5.2.2.2 ย่านสถาบันการศึกษาและศูนย์ราชการ มีเพียงพื้นที่เดียว คือ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ เป็นพื้นที่ว่างประเภทสถาบันที่มีความสำคัญทั้งในระดับเมือง และระดับย่าน แต่การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับของย่านมากกว่าระดับเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับถนนอินใจมี
	ทิศใต้	ติดกับศูนย์ราชการ
	ทิศตะวันออก	ติดกับสวนสาธารณะมหาเมฆมงคล
	ทิศตะวันตก	ติดกับคลองโพ

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

ที่ว่างสถาบันราชภัฏมียพื้นที่ลักษณะเป็นรูปเหลี่ยม

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

พื้นที่ในบริเวณสถาบันราชภัฏ โดยส่วนมากแล้วจะเป็นพื้นที่โล่งว่างด้านหน้าของสถาบัน ซึ่งเป็นส่วนตัดถนนผ่าน และห้อมล้อมด้วยอาคารเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นสนามกีฬาของสถาบัน และจะมีบางบริเวณที่เป็นพื้นที่ได้ต้นไม้ มีน้ำนิ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณรอบๆอาคารเรียน นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ว่างใต้อาคาร และระหว่างอาคารไว้ประกอบกิจกรรมอีกด้วย

ส่วนการใช้ที่ดินโดยรอบนั้น ส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา และสถานที่ราชการ นอกจากนี้ด้านเหนือ ยังมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากสถาบันราชภัฏเป็นตัวดึงดูด และด้านฝั่งตะวันออกมีการใช้ที่ดินเพื่อนันทนาการล้อมรอบอยู่อีกด้วย

การเข้าถึง

วิธีการเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถเดินทางด้วยหลายวิธีด้วยกัน ทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ รถยนต์

ถนนที่สามารถมุ่งเข้าสู่สถาบันแห่งนี้ได้ มีหลายเส้นทางด้วยกัน คือ ถนนประชานิมิตร ถนนอินใจมี เป็นต้น

ที่จอดรถ ส่วนใหญ่จอดไว้ภายในพื้นที่ของสถาบัน

ระยะห่างจากศูนย์กลางเมือง สถาบันการศึกษาแห่งนี้อยู่ไม่ห่างจากใจกลางเมืองนัก คือ ประมาณ 1 กิโลเมตร

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะการปูพื้นของพื้นที่ภายในสถาบัน เป็นลักษณะพื้นคอนกรีต และสนามหญ้า

ระนาบผนัง มีลักษณะรอบรั้ว 4 ด้าน โดยด้านเหนือติดกับอาคารพาณิชย์ ซึ่งมีความสูงโดยเฉลี่ย 2-3 ชั้น ด้านใต้ติดกับศูนย์ราชการหลายแห่ง ด้านทิศตะวันตกติดกับคลองโพ และด้านตะวันออกติดกับโรงเรียนอุตรดิตถ์เทคโนโลยี

ระนาบเพดาน มีลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

บรรยากาศภายในสถานบันการศึกษา โดยส่วนมากจะมีความร่มรื่นเต็มไปด้วยต้นไม้และลานสนามหญ้าสีเขียวให้บรรยากาศของการพักผ่อน และในช่วงเวลากลางวันและเย็นก็จะมี การใช้สนามกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย ทำให้ดูครึกครื้นในช่วงเวลานั้น

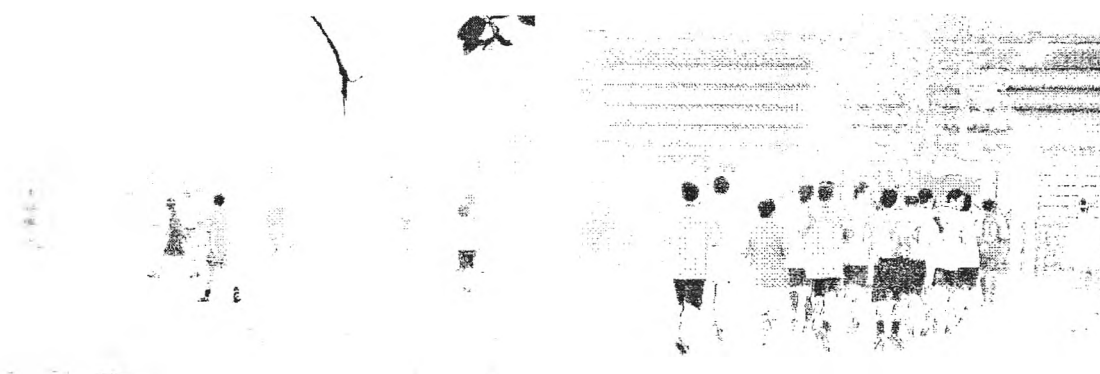

ภาพที่ 5.15 แสดงสภาพพื้นที่ของสถานบันการศึกษา

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

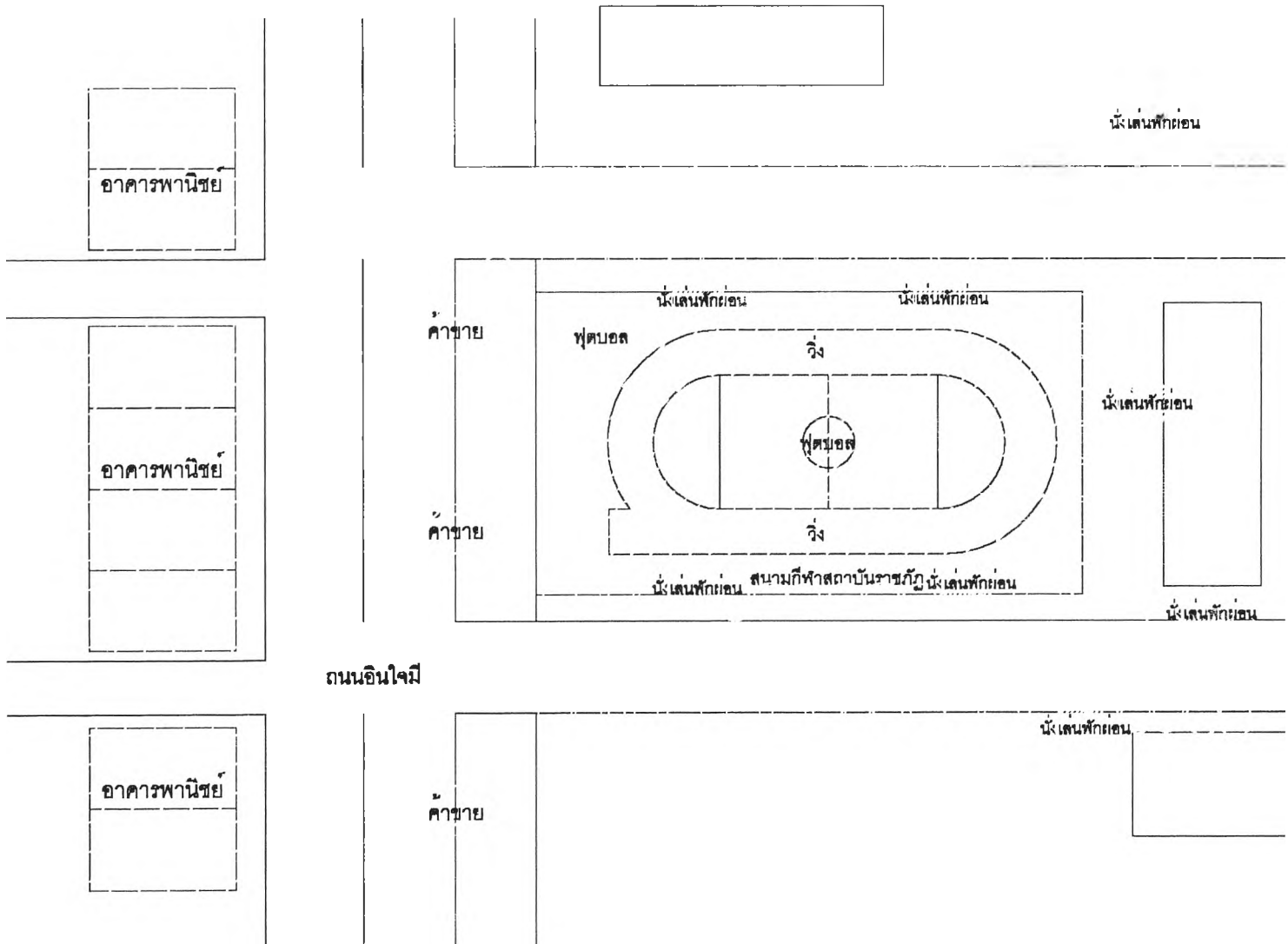
พื้นที่ว่างในสถานบันการศึกษาแห่งนี้ มีพื้นที่ว่างค่อนข้างมาก เช่น สนามกีฬาภายในสถานบันที่ว่างระหว่างอาคาร สวนหย่อม ซึ่งสามารถประกอบกิจกรรม ทั้ง Active recreation และ Passive Recreation

นอกจากสถานบันการศึกษาจะใช้กิจกรรมนันทนาการต่างๆ แล้ว ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งออกมาในรูปของกิจกรรมการจัดนิทรรศการกลางแจ้ง หรืองานประจำปีของโรงเรียน ที่ต้องใช้พื้นที่ว่างเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกัน เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง การจัดนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานทางวิชาการ เป็นต้น แต่กิจกรรมหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ชัดในแต่ละวัน ก็คือ การใช้พื้นที่ว่างสำหรับการออกกำลังกาย ภายหลังจากเลิกเรียนแล้วในเวลาเย็น

ภาพที่ 5.16 แสดงกิจกรรมในสนามกีฬาของสถานบันราชภัฏอุตรดิตถ์

แผนผังที่ 5.18 แสดงผังบริเวณและกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณสนามกีฬาสถาบันราชภัฏ

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม

ในการศึกษาพื้นที่ว่างของประเภทนี้ได้ในพื้นที่บริเวณสนามกีฬาสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์เป็นตัวอย่างในการศึกษา โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามผู้ที่มาใช้บริการ 30 คน เป็นเพศชาย 18 คน เพศหญิง 12 คน ร้อยละ 80 อยู่ในสถานภาพโสด การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา และข้าราชการ โดยส่วนใหญ่จะยังไม่มีรายได้ และมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอยู่เป็นลักษณะหอพัก บริเวณถนนอินใจมี หน้าวิทยาลัยครู บางส่วนมาจากบริเวณเจริญภูวดินทร์

กิจกรรมที่กระทำส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภทการออกกำลังกาย ร้อยละ 46.67 และการพบปะเพื่อนฝูง คิดเป็นร้อยละ 16.67

ความบ่อยของการมาใช้พื้นที่ ผู้คนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะมาประมาณ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 50 และมาทุกวัน ร้อยละ 40 โดยส่วนใหญ่จะมาพร้อมกับเพื่อน เหตุผลที่ผู้คนมาใช้พื้นที่ว่าง เป็นเพราะ เดินทางสะดวก คิดเป็นร้อยละ 60 โดยวันที่มาทำกิจกรรมในพื้นที่มักเป็นวันธรรมดา เวลาที่มาประกอบกิจกรรมมักเป็นช่วงเวลาตั้งแต่ 16.00 – 18.00 น. ซึ่งใช้เวลาประมาณ ครึ่งชั่วโมง - 1 ชั่วโมงในการประกอบกิจกรรม

การเดินทางมายังพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเดินมา ร้อยละ 30 เนื่องจากพื้นที่อยู่ในสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ และกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่ก็เป็นกลุ่มนักศึกษา ดังนั้นเมื่อหลังเลิกเรียน ก็มักมาทำกิจกรรมที่สนามแห่งนี้เลย โดยระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางมายังพื้นที่ของผู้คนส่วนใหญ่จะใช้เวลาดำกว่า 15 นาที

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่นี้ ร้อยละ 30 ตอบว่า ได้รับความสนุกสนานในการทำกิจกรรม เพราะมีการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนฝูง ร้อยละ 26.67 ตอบว่าได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในด้านของข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพื้นที่ ร้อยละ 50 เห็นว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สุขา น้ำดื่ม ม้านั่ง ไว้บริการผู้คนที่มาใช้พื้นที่นี้ด้วย และการดูแลรักษาพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 30

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่

ข้อได้เปรียบของพื้นที่ว่างนี้ ก็คือ เป็นพื้นที่ว่างที่อยู่ในสถาบันราชภัฏ ซึ่งย่อมมีความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ได้หลายเส้นทาง ไม่ว่าจะเป็นถนนอินใจมี ถนนประชานิมิตร เป็นต้น โดยกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่อยู่ในมหาวิทยาลัย บางคราวก็มีการใช้พื้นที่ในการจัดงานในระดับเมือง จำพวกงานนิทรรศการวิชาการต่างๆ ซึ่งพื้นที่ว่างนี้สามารถรองรับกิจกรรมได้ทั้ง Active recreation และ Passive recreation ตลอดจนมีบรรยากาศโดยรอบที่ดี มีความร่มรื่น

5.2.3 ระดับชุมชน

5.2.3.1 พื้นที่บริเวณหน้าวัดกลาง เป็นพื้นที่ว่างประเภทริมทางรถไฟ

ที่ตั้ง ทิศเหนือ ติดกับถนนพาดวารี
 ทิศใต้ ติดกับพื้นที่พักอาศัย
 ทิศตะวันออก ติดกับวัดกลาง
 ทิศตะวันตก ติดกับทางรถไฟ

ขนาดของพื้นที่

พื้นที่ว่างแห่งนี้มีพื้นที่ ประมาณ 3 ไร่เศษ เป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีขอบเขตที่แน่ชัด เนื่องจากอยู่ในระหว่างกำลังพัฒนาให้เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างนี้มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ต่ำจากระดับถนนเล็กน้อย

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

พื้นที่เป็นพื้นที่โล่ง โดยมีการใช้ที่ดินโดยรอบเป็นประเภทศาสนสถาน การใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นน้อยเป็นส่วนใหญ่

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะพื้นที่ยังเป็นพื้นดินลูกรัง

ระนาบผนัง ไม่มีการล้อมรั้วพื้นที่

ระนาบเพดาน เปิดโล่งตลอดพื้นที่

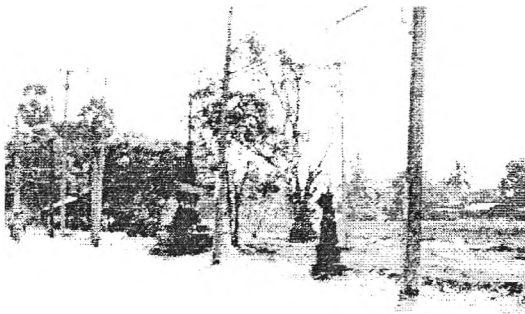
บรรยากาศ

บรรยากาศโดยทั่วไปของพื้นที่ยังไม่มีความคิดคึกคักของการใช้พื้นที่ เนื่องจากพื้นที่อยู่ในระหว่างการพัฒนา การรับรู้ของคนในพื้นที่ยังมีไม่มาก ความรุ่มร้อนไม่ค่อยมี เพราะยังมีต้นไม้ขึ้นอยู่น้อย

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น

ในช่วงเย็นๆ จะมีเด็กๆ มาเล่นฟุตบอลกัน บางคนก็มาเดินเล่นกับเพื่อนๆ หรือครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นคนในบริเวณนั้นที่มาใช้พื้นที่ตรงนี้ จากการสัมภาษณ์เด็กที่มาเล่นฟุตบอลคนหนึ่ง กล่าวว่า “แต่ก่อนที่ยังไม่มีพื้นที่ตรงนี้นั้น ตนและเพื่อนมักจะเล่นฟุตบอลกันที่สนามที่โรงเรียน แต่มีคนเล่นเยอะ ต้องแย่งกัน พอมีพื้นที่ตรงนี้ ตนและเพื่อนที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงจึงชวนกันมาเล่นฟุตบอลที่นี่แทน เพราะพื้นที่กว้าง และอยู่ใกล้บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ก็ใช้วิธีการเดินมา หรือไม่ก็ขี่จักรยานมาเล่นกัน และมีความเห็นว่าถ้าต่อไปมีการพัฒนาพื้นที่ก็จะมี เพราะจะได้มีพื้นที่เตะฟุตบอลที่กว้างและอยู่ใกล้บ้านไม่ต้องแย่งกันใช้สนามฟุตบอลในโรงเรียนอีกแล้ว”

นอกจากนี้เมื่อทำการการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ก็มีความเห็นว่า “ดี ถ้ามีการปรับพื้นที่นี้ให้เป็นสวนสาธารณะแทนพื้นที่รกร้าง ลูกๆ ของตนจะได้ไม่ต้องไปเล่นที่ไหนไกล ได้ดูแลอยู่ใกล้ๆ ไม่ต้องเป็นห่วงเวลาที่ลูกต้องออกไปเล่นไกลๆ” บางคนก็มีความเห็นว่า “ดี เพราะถ้ามีคนมาใช้พื้นที่มากขึ้นจะทำให้พื้นที่บริเวณนี้ไม่ค่อยน่ากลัวนัก”

ภาพที่ 5.17 พื้นที่ว่างริมทางรถไฟบริเวณหน้าวัดกลาง

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

พื้นที่ว่างนี้เป็นพื้นที่ที่กำลังมีการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นพื้นที่สวนสาธารณะภายในชุมชน ซึ่งถ้ามีการพัฒนาแล้วจะทำให้ชุมชนในแถบวัดกลางนี้ได้มีพื้นที่สาธารณะในระดับชุมชนไว้ใช้ ซึ่งแต่ก่อนคนในชุมชนจะใช้พื้นที่ตามวัด และโรงเรียนที่ใกล้บ้านเป็นแหล่งนันทนาการ การเข้าถึงพื้นที่ก็สามารถทำได้สะดวก โดยมีถนนเข้าสู่ชุมชนนี้ ซึ่งมีสภาพถนนที่ดี

5.2.3.2 พื้นที่หน้าชุมชนเจริญบัณฑิต เป็นพื้นที่ว่างประเภทริมทางรถไฟ

ที่ตั้ง ทิศเหนือ ติดกับพื้นที่พักอาศัย

ทิศใต้ ติดกับพื้นที่ถนนพาดวารี

ทิศตะวันออก ติดกับทางรถไฟ

ทิศตะวันตก ติดกับชุมชนเจริญบัณฑิต

ขนาดของพื้นที่

พื้นที่ว่างแห่งนี้มีพื้นที่ ประมาณ 200 ตารางวา

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างนี้มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนานไปกับทางรถไฟ

ลักษณะของพื้นที่ว่างโดยทั่วไป และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

พื้นที่เป็นพื้นที่โล่ง โดยมีการใช้ที่ดินโดยรอบส่วนใหญ่เป็นประเภทการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น ลักษณะพื้นที่ยังเป็นพื้นสนามหญ้า

ระนาบผนัง ไม่มีการล้อมรั้วพื้นที่

ระนาบเพดาน เปิดโล่งตลอดพื้นที่

บรรยากาศ

บรรยากาศโดยทั่วไปของพื้นที่มีความร่มรื่น เนื่องจากมีทั้งต้นไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงา และไม่ดอกไม้ประดับที่ให้ความสวยงามแก่พื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการวางม้านั่งและการจัดซุ้มตามจุดต่างๆของสวนแห่งนี้อีกด้วย

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้น

แม้ว่าสวนสาธารณะจะมีการจัดสวนที่สวยงาม แต่ไม่ค่อยมีคนเข้าไปใช้บริการมากนัก เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะขนาดเล็กๆ พื้นที่ในการใช้สอยน้อย จะมีคนมาใช้บริการเพียงคนที่อยู่ในละแวกนั้นเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มาใช้บริการ กล่าวถึงเหตุผลที่มาใช้พื้นที่นี้ว่า “สวนนี้อยู่ใกล้บ้านช่วงเย็นๆ ก็พาลูกมาเดินเล่น บางครั้งก็นำอาหารเล็กๆน้อยๆ มานั่งปู้เสื่อกินกัน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เพราะสวนนี้มีคนมาใช้ไม่มาก ไม่วุ่นวายดี” แม้ว่าสวนสาธารณะแห่งนี้จะมีคนเข้ามาใช้ไม่มาก แต่ก็เป็นที่ที่สร้างทัศนียภาพที่ร่มรื่นของเมืองสำหรับผู้ที่ผ่านไปมาได้อีกบริเวณหนึ่ง

ภาพที่ 5.18 สวนสาธารณะหน้าชุมชนเจริญบัณฑิต

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

สวนสาธารณะแห่งนี้เป็นที่ที่สร้างบรรยากาศให้กับเมือง เวลาที่ผู้คนสัญจรผ่านไปมาก็จะได้ชื่นชมกับความเขียวขจีของพื้นที่ การใช้พื้นที่ว่างของผู้คนยังมีน้อย ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนในชุมชนละแวกใกล้เคียงมาเดินเล่นบ้างเท่านั้น

5.2.3.3 สนามเด็กเล่นชุมชนรถไฟศิลาอาสน์

ที่ตั้ง ถูกแวดล้อมไปด้วยบ้านพักพนักงานรถไฟศิลาอาสน์ ทั้ง 4 ด้าน

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่นี้เป็นรูปสี่เหลี่ยม ถูกแบ่งโดยมีถนนตัดผ่าน 2 ด้านของพื้นที่ ซึ่งฝั่งบ้านพักมีรูปแบบเป็นตารางกริด การเกิดของพื้นที่ว่างดังกล่าวเป็นเสมือนการจงใจให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ส่วนรวม

ขนาดของพื้นที่

พื้นที่สนามเด็กเล่นนี้มีประมาณ 2.5 ไร่

ลักษณะของพื้นที่ว่างและการใช้ที่ดินรอบพื้นที่

ลักษณะในสนามเด็กเล่น และสวนสาธารณะ เป็นพื้นที่โล่ง มีสนามหญ้า ภายในประกอบด้วยเครื่องเล่นสำหรับเด็กหลายชนิด ส่วนการใช้ที่ดินโดยรอบนั้นส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

การเข้าถึงพื้นที่

การเข้าถึงพื้นที่ที่สามารถทำได้โดยการเดินเท้า รถจักรยานยนต์ รถยนต์ โดยใช้ถนนภายในชุมชนพักอาศัยของบ้านพักพนักงานรถไฟ ซึ่งเป็นถนนลาดยางมะตอยขนาดเล็ก กว้างโดยเฉลี่ยประมาณ 6 เมตร เป็นถนนสายหลัก พื้นที่ดังกล่าวห่างจากศูนย์กลางเมืองประมาณ 3.5 กิโลเมตร

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น เป็นพื้นสนามหญ้า ในบางส่วนมีคูน้ำเล็กๆอยู่เป็นส่วนประกอบ ระนาบผนัง เป็นสวนเปิดไม่มีรั้วรอบนอก ติดต่อกับบ้านพักอาศัยของพนักงานรถไฟ

ระนาบเพดาน เป็นลักษณะเปิดโล่ง

บรรยากาศ

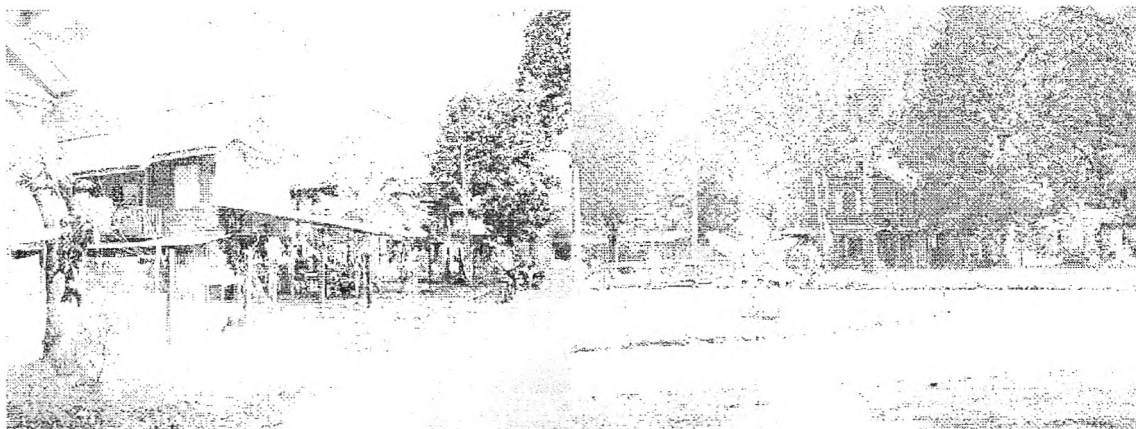
ภายในพื้นที่เป็นพื้นสนามหญ้าสีเขียวมีคลองเล็กๆในพื้นที่ประกอบด้วยมีต้นไม้ใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่ ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี ในเกือบทุกช่วงเวลา

กิจกรรมในพื้นที่

การเป็นสนามเด็กเล่นทำให้กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นเด็ก ในละแวกพื้นที่นั้น เข้ามาใช้สนามเด็กเล่น ในบางครั้งก็จะมีผู้ปกครองพาบุตรหลาน พาเดินเล่น หรือ พบปะนั่งเล่น พูดคุยกัน นอกจากนี้ก็จะพบการออกกำลังกายประเภทวิ่ง รอบๆ พื้นที่ แต่จะเป็นกลุ่มที่น้อยมาก การเข้ามาใช้พื้นที่ เนื่องจากความสะดวกในการเข้าถึง เพราะอยู่ใกล้กับพื้นที่พักอาศัยเพียงเดินเข้ามา ก็สามารถประกอบกิจกรรมได้แล้ว

ช่วงเวลาในการประกอบกิจกรรม

ส่วนใหญ่กิจกรรมจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาเย็น ประมาณ 16.00 น. – 18.00 น. ในช่วงเช้า และกลางวันมีให้พบเห็นบ้างแต่น้อยมาก

ภาพที่ 5.19 แสดงลักษณะพื้นที่ของสนามเด็กเล่นชุมชนรถไฟศิลาอาสน์

5.2.3.4 สวนริมน้ำบริเวณชุมชนคอวัง เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ในย่านชุมชนพักอาศัย

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับบ้านพักอาศัย
	ทิศใต้	ติดกับชุมชนเกษมราษฎร์
	ทิศตะวันออก	ติดกับแม่น้ำน่าน
	ทิศตะวันตก	ติดกับถนนสำราญริน และชุมชนคอวัง

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวขนานตามแนวแม่น้ำและถนน ซึ่งขนานอยู่ทั้ง 2 ด้าน

ขนาดของพื้นที่

สวนแห่งนี้มีขนาดโดยประมาณ 0.5 ไร่

ลักษณะของพื้นที่ว่างและการใช้ที่ดินรอบพื้นที่

เป็นพื้นที่ริมน้ำ มีลักษณะเป็นสวนสาธารณะมีที่นั่งเล่น และศาลานั่งพักผ่อน ลักษณะพื้นที่เป็นที่ลาดเอียงปรับเป็นที่ราบเฉพาะช่วงที่ประกอบกิจกรรมได้ การใช้ที่ดินโดยรอบเป็นประเภทที่พักอาศัย โดยมีถนนหลักตัดผ่านกลางระหว่างชุมชนและสวนสาธารณะริมน้ำ

การเข้าถึงพื้นที่

การเข้าถึงได้โดยการเดินเท้า และเข้าถึงได้โดยรถยนต์ทุกขนาด ถนนสายหลักที่เข้าถึงพื้นที่ คือ ถนนลำราญรีน โดยสามารถจอดรถได้ริมถนนลำราญรีน และสามารถเข้าถึงได้โดยทางเรือ

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

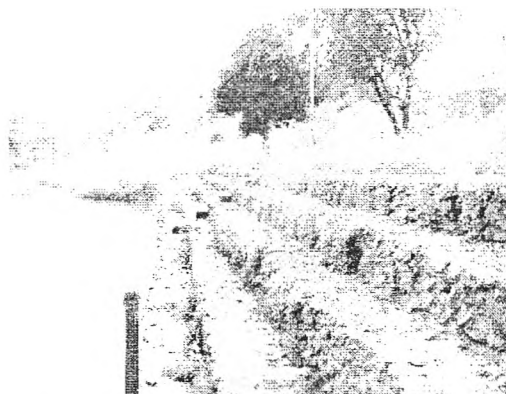
ระนาบพื้น เป็นพื้นหญ้าและในส่วนทางเดินเป็นพื้นคอนกรีต

ระนาบผนัง เปิดโล่งทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านที่ติดชุมชนทางทิศเหนือและใต้ และแม่น้ำ ส่วนด้านติดถนนมีแผงกั้นข้างถนน เป็นตัวกำหนดขอบเขต

ระนาบเพดาน เปิดโล่ง

บรรยากาศ

เป็นพื้นที่ร่มน้ำ มีบรรยากาศร่มรื่นประกอบด้วย พื้นที่ลดต่ำลงทำให้ความรบกวนจากถนนลดลง มีความสงบ

ภาพที่ 5.20 แสดงลักษณะพื้นที่ของสวนริมน้ำบริเวณคอวัง

กิจกรรมในพื้นที่

โดยส่วนมากแล้วจะเป็นการนั่งเล่นพักผ่อนของคนในละแวกนั้น เพื่อพบปะพูดคุยกัน แต่จะพบเห็นไม่บ่อยนัก กิจกรรมการใช้พื้นที่ นอกจากนั้นในวันลอยกระทงของปี บริเวณนี้จะมีคนเข้ามาใช้พื้นที่มากครีกครื้น

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพพื้นที่เหมาะสมกับการพักผ่อน แบบ Passive recreation แต่สภาพในพื้นที่ขาดการพัฒนา ตลอดจนการที่มีถนนสายหลักพาดผ่าน ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีผู้คนเข้ามาใช้น้อย

5.2.3.5 พื้นที่ว่างในวัดหนองผา เป็นพื้นที่ว่างประเภทสถาบัน ซึ่งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับถนนและชุมชนพักอาศัย
	ทิศใต้	ติดกับชุมชนพักอาศัย
	ทิศตะวันออก	ติดกับถนนเกษตรนิคม
	ทิศตะวันตก	ติดกับโรงเรียนวัดหนองผา

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างนี้ไม่มีรูปร่างที่ชัดเจน เป็นพื้นที่ว่างที่มีกลุ่มอาคารล้อมรอบ

ขนาดพื้นที่

พื้นที่ว่างแห่งนี้มีขนาดโดยประมาณ 5 ไร่

ลักษณะของพื้นที่ว่างและการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

เป็นพื้นที่ว่างในศาสนสถาน มีส่วนนั่งเล่น พักผ่อน ใต้ร่มไม้ การใช้พื้นที่โดยรอบเป็นชุมชนพักอาศัย

การเข้าถึงพื้นที่

การเข้าถึงสามารถทำได้โดยการเดินเท้า และทางรถยนต์ รถจักรยานยนต์ โดยเข้าได้ 2 ทาง คือ ทางหลังวัดติดกับโรงพยาบาลอุตรดิตถ์ และถนนหน้าวัดหนองผา การจอดรถสามารถเข้าจอดรถได้ภายในพื้นที่วัด

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

ระนาบพื้น พื้นเป็นผิวถนน ดิน ลานปูนซีเมนต์

ระนาบผนัง ล้อมรอบด้วยกำแพง และอาคารภายในวัด

ระนาบเพดาน เปิดโล่ง

บรรยากาศ

ในพื้นที่ที่มีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มรื่นเขียวขจี ในตอนกลางวัน ไม่ร้อน และบรรยากาศโดยรอบเป็นอาคารศาสนสถานให้ความรู้สึกสงบ

ภาพที่ 5.21 แสดงลักษณะพื้นที่ของพื้นที่ว่างในวัดหนองผา

กิจกรรมในพื้นที่

กิจกรรมที่เกิดขึ้นแบ่งตามกลุ่มและวัย โดยผู้สูงอายุจะมานั่งเล่นพักผ่อนที่ศาลาของวัด ส่วนเด็กจะมาเตะฟุตบอลหรือ ทำกิจกรรมการละเล่นร่วมกัน เช่น ชีจักรยาน เป็นต้น เนื่องจากวัดติดกับโรงเรียน ทำให้หลังเลิกเรียนมีเด็กเข้ามาเล่นฟุตบอลหรือ กิจกรรมอื่นๆ

ช่วงเวลาในการเกิดกิจกรรม

โดยมากกิจกรรมจะเกิดขึ้นในช่วงเย็น เวลาประมาณ 16.00 น. – 18.00 น. โดยวันหยุดจะมีการเวลาการประกอบกิจกรรมไม่แน่นอน ซึ่งบางครั้งจะเกิดกิจกรรมตลอดทั้งวัน

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

พื้นที่ดังกล่าวใกล้กับชุมชนและโรงเรียนโดยรอบ ทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้เข้าใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง แต่มีจำนวนไม่มากนัก ประกอบกับลักษณะพื้นที่ว่างเป็นศาสนสถาน ข้อจำกัดของกิจกรรมจึงมีน้อย และไม่ชัดเจนนัก

5.2.3.6 พื้นที่ว่างภายในโรงพยาบาลอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ว่างประเภทสนามกีฬา ที่อยู่ในย่านพาณิชยกรรม

ที่ตั้ง	ทิศเหนือ	ติดกับ อาคารผู้ป่วยนอก
	ทิศใต้	ติดกับบ้านพักแพทย์ พยาบาล
	ทิศตะวันออก	ติดกับ ลานจอดรถ
	ทิศตะวันตก	ติดกับ บ้านพักแพทย์ พยาบาล

รูปร่างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่นี้มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ขนาดของพื้นที่

พื้นที่ว่างบริเวณนี้มีขนาดของพื้นที่ประมาณ 0.5 ไร่

ลักษณะของพื้นที่ว่าง และการใช้ที่ดินโดยรอบพื้นที่

ลักษณะของพื้นที่เป็นสนามฟุตบอลขนาดเล็ก มีส่วนนั่งพักผ่อน และนั่งชมการแข่งขัน การใช้ที่ดินโดยรอบ เป็นประเภทพาณิชยกรรม สาธารณูปการ และที่พักอาศัยเป็นหลัก

การเข้าถึงพื้นที่

พื้นที่นี้สามารถเข้าถึงโดยการเดินเท้า รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยเข้ามาภายใน โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ที่มีที่จอดรถ โดยใช้พื้นที่จอดรถของโรงพยาบาล ซึ่งอยู่ติดกับพื้นที่ว่างนี้

ขอบเขตของพื้นที่ว่าง

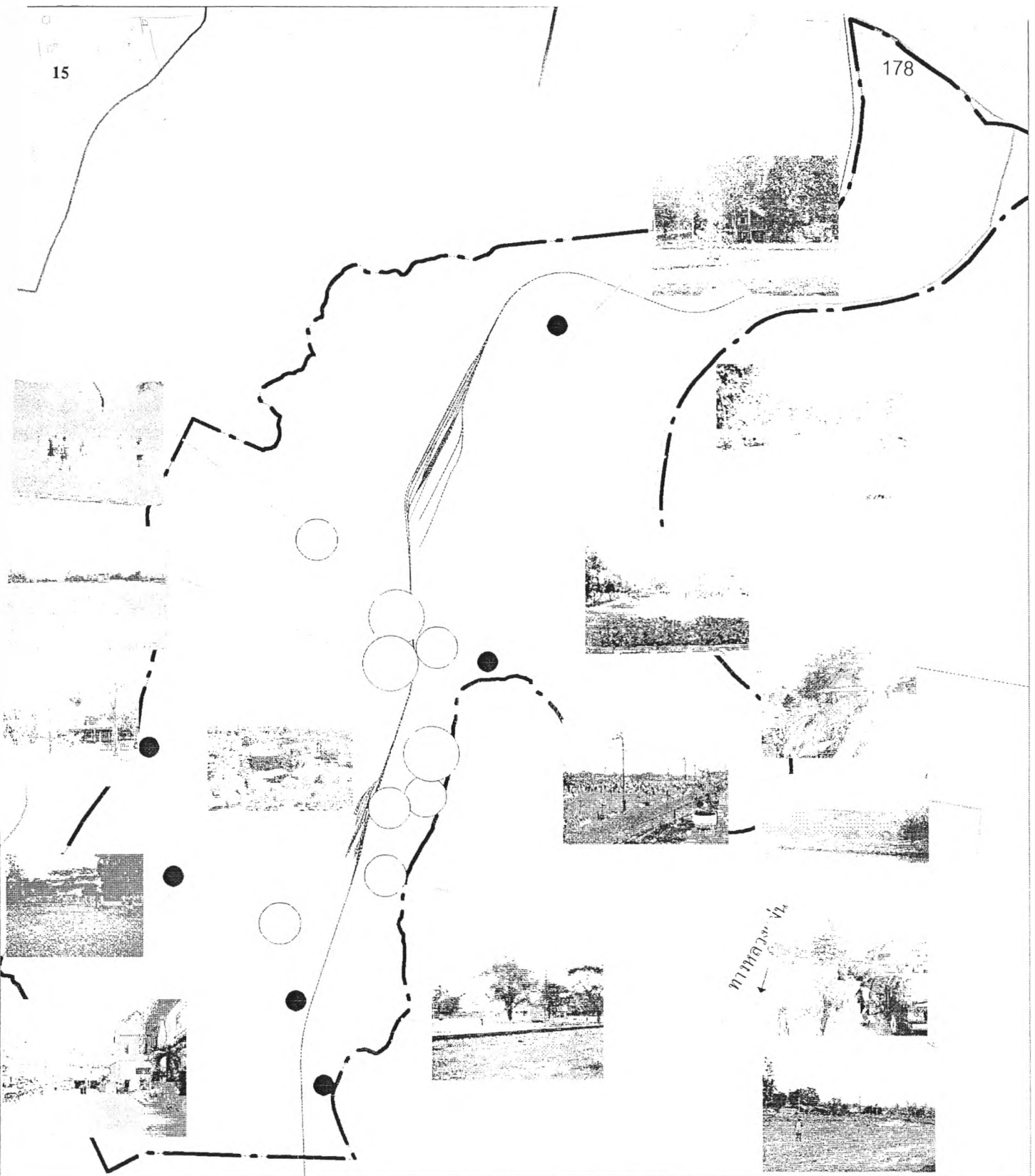
ระนาบพื้นที่ ลักษณะเป็นพื้นหญ้า และดินในบางส่วน

ระนาบผนัง โดยรอบมีการกั้นรั้วเตี้ยๆ และปลูกต้นไม้โดยรอบ

ระนาบเพดาน เปิดโล่ง

บรรยากาศ

ภายในพื้นที่ประกอบไปด้วยอาคารทั้ง 3 ด้าน มีต้นไม้ และสภาพสนามอยู่ในสภาพที่ดี คือ มีหญ้าเขียวขจี ตลอดจะมีการแบ่งอาณาเขตชัดเจน

แผนที่ 5.4 แสดงการกระจายตัวของพื้นที่ว่างเพื่อการให้บริการ

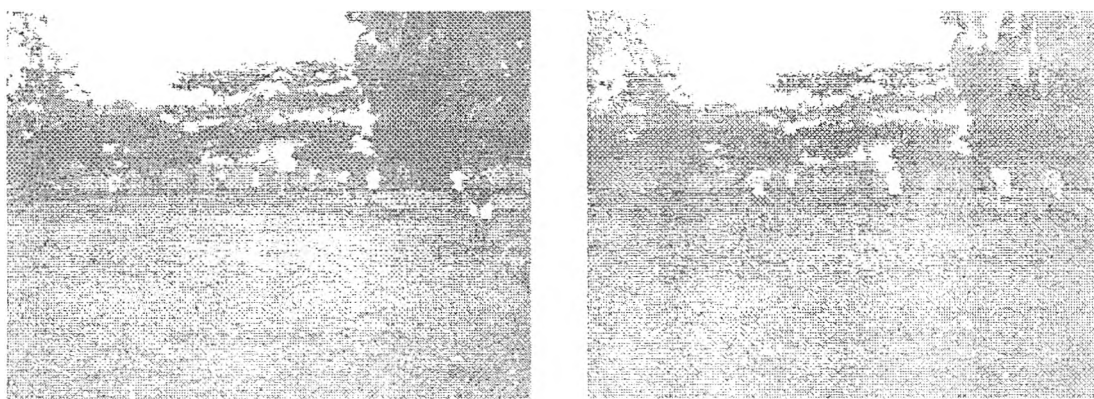
<p>สัญลักษณ์</p> <p>— เขตเทศบาล</p> <p>..... เขตตำบล</p> <p>เขตผังเมืองรวม</p> <p>ทางหลวงแผ่นดิน</p> <p>ถนน</p>	<p>○ ระดับเมือง</p> <p>○ ระดับย่าน</p> <p>● ระดับชุมชน</p>	<p>ศึกษาภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตต์</p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>0 1.5 3 กิโลเมตร</p> <p>N</p>
---	--	--

กิจกรรมในพื้นที่

กิจกรรมที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็น Active recreation ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเล่นฟุตบอล และมีบางส่วนที่นั่งเล่นพักผ่อนรอบๆ สนาม

ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรม

ในช่วงเวลาเช้า และกลางวัน จะไม่มีกิจกรรมใดเกิดขึ้นเท่าใดนัก จะมีเฉพาะบริเวณช่วงเวลาเย็นเท่านั้น

ภาพที่ 5.22 แสดงลักษณะกิจกรรมในสนามกีฬาภายในโรงพยาบาลอุตรดิตถ์

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่

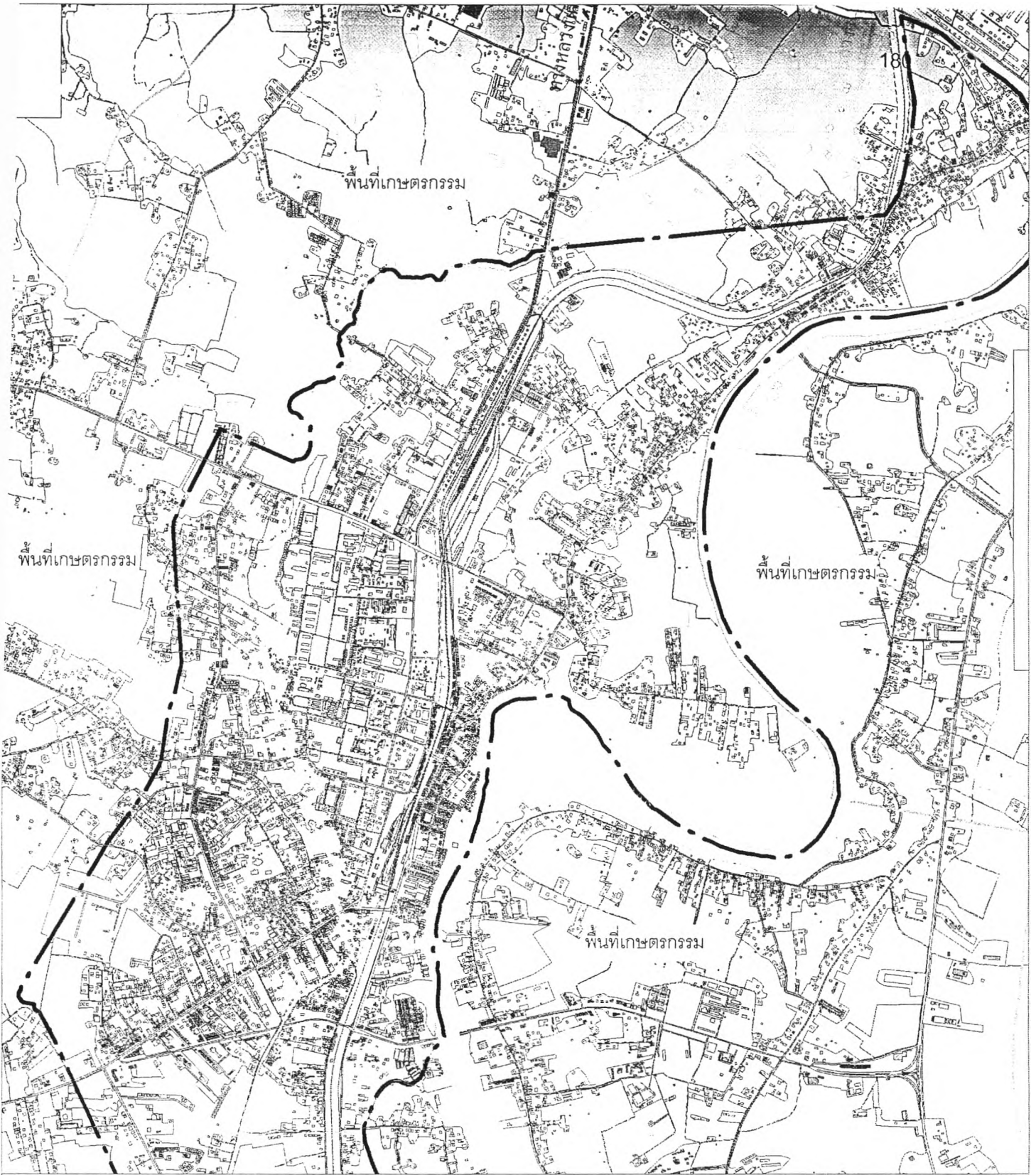
พื้นที่เป็นพื้นที่ที่มีรูปแบบกิจกรรมชัดเจน คือ เป็นสนามฟุตบอลจึงเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มดังกล่าวในการเล่นกีฬา และกลุ่มผู้ใช้เป็นกลุ่มเดียว เป็นกลุ่มเฉพาะที่ใช้พื้นที่นี้เป็นประจำอยู่แล้ว

5.3 พื้นที่ว่างเพื่อการเป็นส่วนประกอบของเมือง

พื้นที่ว่างที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของเมืองนั้น มีอยู่หลายประเภทด้วยกัน คือ

5.3.1 พื้นที่ว่างเกษตรกรรม

พื้นที่ว่างเกษตรกรรมเป็นประเภทของพื้นที่ว่างที่มีพื้นที่มากที่สุดในพื้นที่ศึกษา โดยอยู่โดยรอบเมือง ดังนี้ บริเวณด้านบนของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ย่านท่าเสา ทำอัฐดอนบน และย่านศิลาอาสน์ บริเวณทางด้านตะวันออก และด้านใต้ของเมือง เช่น บริเวณทำอัฐล่าง และย่านเจริญบัณฑิต และบริเวณอื่นๆ เช่น ย่านหมอนไม้ บึงวังจี้ว หนองผา เป็นต้น ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ของผู้ที่พักอาศัย

แผนที่ 5.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินรอบพื้นที่เกษตรกรรม

สัญลักษณ์

	เขตเทศบาล		ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย		สถานับราชการ
	เขตตำบล		ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง		สถานศึกษา
	เขตผังเมืองรวม		พาณิชยกรรม		ศาสนสถาน
	ทางหลวงแผ่นดิน		อุตสาหกรรม		เกษตรกรรม
	ถนน		คลังสินค้า		อื่นๆ

ศักยภาพในการพัฒนาที่วางในชุมชนเมือง
: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิต์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในละแวกนั้นๆ และยังเป็นแหล่งอาหารของเมือง และบางส่วนยังเป็นพื้นที่ที่ติดกับใจกลางเมือง ซึ่งมีส่วนในการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่เมืองอีกด้วย

ระบบโครงสร้างของพื้นที่

โดยส่วนมากแล้วจะเป็นที่โล่งสีเขียวเปิดตลอดพื้นที่ ไม่มีรั้ว หรือกำแพง และเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ วางตัวติดกับพื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยซึ่งอยู่โดยรอบใจกลางเมือง ส่วนมากแล้วพื้นที่ว่างเกษตรกรรมนี้จะมีรูปแบบในเรื่องของรูปร่างและขนาดไม่ชัดเจน เนื่องจากเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในกรรมสิทธิ์ของเอกชนเป็นส่วนใหญ่

บรรยากาศ

บรรยากาศของพื้นที่ประเภทเกษตรกรรมที่อยู่รอบๆ เมืองนั้น สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เมือง ซึ่งในบางแห่งยังซ่อนตัวอยู่ในเนื้อเมือง ซึ่งสามารถสร้างมุมมอง สร้างบรรยากาศ ความเขียวขจีแก่พื้นที่รอบๆ ซึ่งออกไปไม่ห่างเมืองนัก เช่น บริเวณหมอนไม้ ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับย่านพาณิชย์กรรมเก่า โดยมีแม่น้ำน่านกั้นกลางนั้น บริเวณนี้ได้สร้างบรรยากาศความร่มรื่น โดยเป็นจุดพักสายตาของผู้คนที่อยู่ฝั่งพาณิชย์กรรมให้มีความรู้สึกผ่อนคลาย ไม่รู้สึกหนาแน่นกับอาคาร บ้านเรือนที่ตั้งกันอยู่หนาแน่นในพื้นที่

ภาพที่ 5.23 แสดงลักษณะพื้นที่ว่างเกษตรกรรม

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

พื้นที่ว่างประเภทเกษตรกรรมของเมืองอุดรดิตถ์ส่วนใหญ่อยู่บริเวณรอบนอกเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ออกไป เนื่องจากเมืองอุดรดิตถ์มีการขยายตัวโดยเฉลี่ยต่อปีไม่มากนัก ทำให้พื้นที่ที่เป็นเกษตรกรรมยังคงหลงเหลืออยู่มาก เช่น ในบริเวณหมอนไม้ บ้านเกาะ หนองผา เป็นต้น มีทั้งการปลูกพืชยืนต้น และปลูกพืชล้มลุก เช่น ข้าวโพด ผักสวนครัว เป็นต้น

การใช้พื้นที่ว่างของผู้คนในพื้นที่นี้ส่วนใหญ่เป็นการใช้พื้นที่ว่างในพื้นที่พักอาศัยของตนเอง เนื่องจากที่พักของผู้คนส่วนใหญ่เป็นอาณาบริเวณกว้างเชื่อมต่อกับพื้นที่เกษตรกรรม กิจกรรมที่เกิดขึ้น ก็คือ การปลูกพืช ผัก ผลไม้ โดยพืชที่มีปลูกส่วนใหญ่เป็นพืชล้มลุก ไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด ถั่ว พักยาว หัวหอม กระเทียม และพืชผักอื่นๆ ผู้ที่เข้ามาใช้พื้นที่เป็นเพียงเจ้าของพื้นที่ หรือ ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยส่วนมากจะมาประกอบอาชีพในช่วงเช้า และเย็น

ส่วนกิจกรรมการพักผ่อนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นในระหว่างวันของการทำงาน กล่าวคือ ลักษณะงานประเภทเกษตรกรรมนั้น ไม่ได้มีการจำกัดเวลาทำงานตายตัวเมื่อผู้ทำงานในสำนักงาน หรือโรงงาน ดังนั้นเมื่อใดที่ทำงานในสวนเช่น รดน้ำต้นไม้ พรวนดิน ตัดหญ้าเสร็จ ก็จะเริ่มกิจกรรมที่นอกเหนือจากการทำงานในพื้นที่เกษตรกรรม เช่น การนั่งทำเครื่องจักรสาน เพื่อใช้ในครัวเรือน หรือ การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับบริเวณบ้าน เป็นต้น จะสังเกตเห็นได้ว่า ลักษณะกิจกรรมการพักผ่อนของผู้คนที่ทำกิจกรรมในพื้นที่เกษตรกรรมนี้จะแตกต่างจากผู้ทำกิจกรรมในเมือง กล่าวคือ ผู้ที่อยู่ในเมืองต้องการการพักผ่อนในลักษณะของการออกกำลังกาย หรือ กิจกรรมการพบปะ พูดคุย เพื่อผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน แต่สำหรับผู้ที่อยู่ในพื้นที่เกษตรกรรมแล้ว ลักษณะกิจกรรมจะเป็นลักษณะการผลัดสิ่งของเพื่อใช้งาน ซึ่งจุดประสงค์หลักของการทำกิจกรรมไม่ใช่เพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียด หรือ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพราะผู้คนเหล่านี้ได้ออกกำลังกายทุกวัน ได้อยู่กับธรรมชาติ ดังนั้น พวกเขาจึงมีสุขภาพที่ดีและความเครียดน้อยกว่าคนที่อยู่ในเมือง จากลักษณะการทำงานและสภาพแวดล้อมนี้ เป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้การประกอบกิจกรรมในพื้นที่ว่างมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

ดังนั้นการใช้พื้นที่ว่างเพื่อการพักผ่อน หรือ ออกกำลังกายจึงมักใช้พื้นที่หน้าบ้าน ทำเป็นสนาม หรือ พื้นที่โล่งไว้เล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล แบดมินตัน วิ่งเล่น เป็นต้น เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพื้นที่ว่างสาธารณะ ผู้คนในบริเวณนี้กล่าวว่า “พวกตนคิดว่าไม่ได้เป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากปัจจุบัน ก็มีใช้พื้นที่บริเวณบ้านเป็นที่พักผ่อนอยู่แล้ว และการพักผ่อนก็มักไม่เป็นเวลา อาจจะมี

ช่วงสาย ป่าย หรือ เย็น บางครั้งช่วงบ่ายๆ ก็นำดอกมาสานเป็นตะกร้าไว้ใช้ บางครั้งก็เดินไปพูดคุยกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพราะส่วนใหญ่ตนก็ออกกำลังกายด้วยการทำสวน ทำไร่อยู่แล้ว ดังนั้นการพักผ่อนส่วนใหญ่จึงเป็นการนั่งคุย นั่งกินข้าวกับเพื่อนบ้านมากกว่า"

จากลักษณะการทำงานของผู้คนในพื้นที่ประเภทนี้ ทำให้ลักษณะของกิจกรรมเป็นแบบ Passive recreation มากกว่า Active recreation และเวลาในการประกอบกิจกรรมก็ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับเวลาที่จะต้องเข้าไปดูแลผลผลิตของตนเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การใช้พื้นที่ว่างของกลุ่มพื้นที่ว่างเกษตรกรรมนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการใช้พื้นที่ว่างประเภทอื่นๆ

ข้อดี - ศักยภาพ

พื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่ว่างที่มีอยู่มากที่สุดในเมืองอุดรดิตถ์ เป็นพื้นที่ว่างที่สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เมือง ยังเป็นพื้นที่ที่เป็นธรรมชาติอยู่มาก ซึ่งในตัวเมืองชั้นในไม่สามารถหาบรรยากาศของความเป็นเกษตรกรรมได้ จึงเป็นพื้นที่ว่างที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะได้ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาหารใกล้เมือง

ข้อเสีย - ปัญหา

การขยายตัวทางกายภาพอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นโครงการของเทศบาลหรือเอกชน ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ติดเมือง หรือ ที่กระจายอยู่ในเมืองถูกทำลายลง ทัดนี้ภาพ สภาพแวดล้อมที่ดีถูกทำลายลงไป

5.3.2 พื้นที่ว่างริมคู คลอง บึง แม่น้ำ

พื้นที่ว่างประเภทนี้ ได้แก่ บริเวณคลองโพซึ่งเป็นคลองธรรมชาติสายสำคัญที่อยู่ในเขตเมือง ทำหน้าที่รับน้ำฝนจากตัวเมืองและไหลสู่มแม่น้ำน่าน แต่จากการที่คลองโพเป็นคลองที่พาดผ่านเมือง ผ่านชุมชนทำให้ในปัจจุบันคลองโพต้องทำหน้าที่รับน้ำเสียจากเมือง ซึ่งจากลักษณะทางกายภาพของคลองโพนั้นจัดได้ว่าเป็นที่ว่างในชุมชนเมืองอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก อาจเป็นเพราะว่าการใช้ประโยชน์ในบริเวณคลองโพนั้นมีขีดจำกัด ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในเมืองได้เปลี่ยนไปทำให้การใช้ประโยชน์จากคลองลดน้อยลง ในปัจจุบันคลองจึงไม่มีบทบาทต่อชุมชนเมืองมากนัก

แผนที่ 5.6 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบคลองโพ

สัญลักษณ์

—	เขตเทศบาล	□	ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย	▨	สถานบันราชการ
—	เขตตำบล	□	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	▩	สถานศึกษา
—	เขตผังเมืองรวม	■	พาณิชยกรรม	▩	ศาสนสถาน
—	ทางหลวงแผ่นดิน	■	อุตสาหกรรม	▩	ปศุสัตว์
—	ถนน	■	คลังสินค้า	▩	อื่นๆ

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง
: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุตรดิตถ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

0 1.5 3 กิโลเมตร

คลองโพเป็นที่โล่งว่างสาธารณะประโยชน์ตามแนวยาวพาดผ่านเขตเทศบาลจากทางทิศเหนือสู่ทิศใต้มาบรรจบที่แม่น้ำน่าน โดยเริ่มต้นมาจากย่านเกษตรกรรมทางตอนบนของเมืองในแถบย่านศิลาอาสน์มาสู่ย่านด้านหลังศูนย์ราชการและเกษตรกรรม ไหลผ่านย่านพักอาศัย และย่านพาณิชยกรรมใหม่ และไหลลงสู่แม่น้ำน่าน บริเวณหลังวัดคลองโพตามลำดับ

ระบบโครงสร้างของที่ว่าง (Structure System)

ระบบโครงสร้างบริเวณริมคลองโพส่วนมากแล้วจะเป็นที่โล่งว่าง ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนาให้พื้นที่ว่างดังกล่าวเกิดประโยชน์แต่อย่างใด จะมีเพียงการพัฒนาเพื่อประกอบหน้าที่หลัก คือ การระบายน้ำ เกิดในบริเวณใกล้กับส่วนพาณิชยกรรมในเขตใจกลางเมือง ซึ่งทำเป็นฝายทดน้ำและมีการเปิดมุมมองที่ดีในบริเวณดังกล่าว โดยสามารถมองเห็นสภาพคลองที่แทรกตัวอยู่ระหว่างอาคารพาณิชยกรรมริมถนนอีกด้วย

บรรยากาศ

บรรยากาศโดยรวมของพื้นที่โดยส่วนมากแล้วจะมี บรรยากาศที่ดีเยี่ยมสงบ ให้ความรู้สึกเย็นสบาย ด้วยน้ำ และต้นไม้ริมคลอง แม้กระทั่งในส่วนของคลองที่ไหลผ่านย่านพาณิชยกรรมก็ยังมีจุดพักสายตาที่น่าสนใจ ตัดกับอาคารพาณิชย์ที่ชั้นเปียดเสียดกันริมถนนนั้นได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 5.24 แสดงลักษณะพื้นที่ของคลองโพในปัจจุบัน

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมของพื้นที่

ระบบการใช้สอยพื้นที่ว่างของคลองโพในปัจจุบันยังไม่มีการพัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ พบเพียงแต่ชุมชนที่เข้ามาปลูกลำตั่งถิ่นฐาน บริเวณริมคลองเท่านั้น และอาคารโดยรอบคูคลองนั้น ส่วนมากจะเป็นลักษณะหันหน้าเข้าสู่ถนน และหันหลังให้กับคลอง ทำให้คลองหมดความสำคัญลงไป กลายเป็นเพียงแหล่งรับน้ำเสียจากชุมชน ตลอดจนไม่สามารถล่องเรือได้ ตลอดลำคลอง เพราะในบางช่วงของคลองมีขนาดแคบมาก และตื้นเขิน ประกอบกับคลองในชุมชนที่มีอยู่ประสิทธิภาพในการผลิตลดลง คือ ไม่สามารถเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด หรือ ใช้เพื่อการเกษตรกรรม เช่น การปลูกผัก ที่ทำกันบริเวณคูคลองนั้นได้ ซึ่งในอนาคตคูคลองอาจจะไม่มีบทบาทความสำคัญได้เลย นอกจากเป็นแหล่งรับน้ำเสีย ต่างจากในอดีตที่ผ่านมาที่คลองเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน วิถีชีวิตของคนในอดีตผูกพันอยู่กับคลอง ซึ่งใช้ทั้งเป็นเส้นทางคมนาคม ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ใช้เพื่อหาเลี้ยงชีพ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

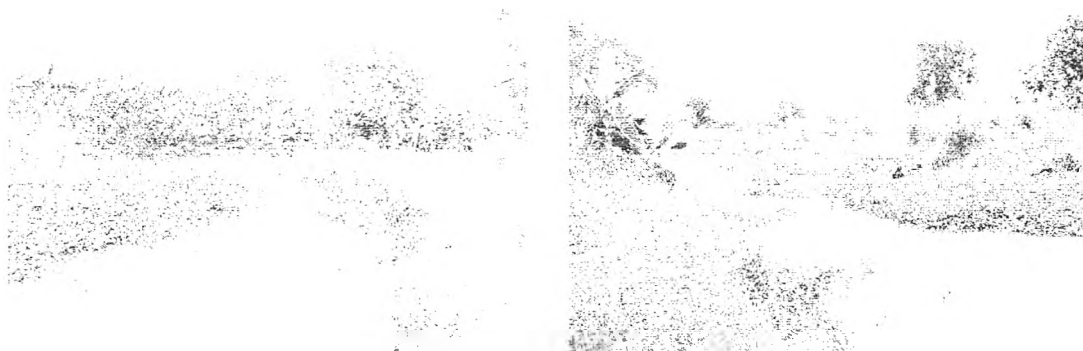
นอกจากนี้ ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมการสังสรรค์ พบปะ กันก็เกิดขึ้นบริเวณคลอง เช่น การพายเรือสวนทางกันทำให้คนได้พบปะพูดคุยกัน หรืออาจเป็นกิจกรรมของชุมชน เช่น การแข่งเรือ การตกปลา ล้วนเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นบริเวณคลองทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าในอดีตนั้นคลองมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันการที่มีถนนเข้ามา ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป กิจกรรมการเคลื่อนไหวต่างๆ ต้องใช้ถนนเป็นตัวหลัก ดังนั้นในปัจจุบันจะพบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณคลองโพนั้น จะเป็นกิจกรรมที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมคลองโพเท่านั้น ไม่ได้เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนเมืองแต่อย่างใด

กิจกรรมหลักของพื้นที่ คือ ทำหน้าที่เป็นทางหลักในการระบายน้ำของเมือง แต่กิจกรรมที่เอื้อประโยชน์แก่ชาวเมืองโดยรวมนั้นยังไม่มีเด่นชัด เพียงแต่เอื้อประโยชน์ในกิจกรรมซึ่งเป็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองทั้ง 2 ฝั่งเท่านั้น

ส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างเพื่อการพักผ่อนบริเวณคลองโพนั้น พบว่า ผู้คนส่วนใหญ่ จะมาใช้พื้นที่เป็นเพียงที่ตกปลา เก็บผักบุงที่ขึ้นอยู่ตามริมน้ำ ส่วนผู้ที่สร้างบ้านเรือนใกล้ริมคลองก็มีการใช้น้ำในคลองโพในการปลูกพืชผักเล็กๆน้อยๆไว้รับประทานในครอบครัว มีการนำเสื้อผ้ามาซักในคลอง และบางครั้งก็มีเด็กลงเล่นน้ำ

จากการสัมภาษณ์ผู้มาใช้พื้นที่รายหนึ่งกล่าวว่า " สมัยก่อนปู่ย่าตายายเล่าให้ฟังว่า คลองนี้มีคนมาใช้มาก ผู้คนพายเรือสัญจรกันคึกคัก บ้านเรือนปลูกกันติดริมคลอง มีความร่มรื่น แต่พอมีรถไฟ และถนนก็ตามเข้ามา ทำให้ผู้คนต่างก็ย้ายไปบ้าง ทำให้บริเวณคลองโพนึงเงียบเหงาลง" จากการสำรวจพื้นที่ในปัจจุบันพบว่า บริเวณคลองโพงบางส่วนกลายเป็นพื้นที่ที่ถูกขนาบด้วยตึกแถวริมถนน หลังตึกแถวมีการสร้างบ้านเรือนกันอยู่มีทั้งหนาแน่น และเบาบางในบางพื้นที่ บริเวณที่มีความหนาแน่นมาก คือ บริเวณหลังสถาบันราชภัฏ และบริเวณหลัง รพช. ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่อาศัยคล้ายกับเป็นชุมชนสลัม การเข้าถึงพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นถนนตัดผ่านคลอง

การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้พื้นที่ในคลองที่อาศัยน้ำในคลองเป็นหลัก การใช้พื้นที่บริเวณรอบๆคลองยังไม่ค่อยมีนัก มีเพียงบางบ้านที่มีการถางหญ้าบริเวณรอบๆบ้าน แล้วทำเป็นพื้นที่พักผ่อนได้ต้นไม้ ทำชิงช้าที่ผลิตจากวัสดุที่หาได้ เช่น ยางรถยนต์มาปลูกติดกับต้นไม้ เท่านั้น ส่วนบริเวณที่เลยจากขอบเขตบ้านไปมาก ก็ไม่ได้ใส่ใจเท่าใดนัก คนที่มาใช้พื้นที่ก็มีตั้งแต่เด็ก ไปจนถึงคนชรา เด็กส่วนใหญ่ก็จะมาเล่นน้ำ ตกปลา ในช่วงเย็น หรือเสาร์ อาทิตย์ วัยรุ่นไม่ค่อยมาใช้พื้นที่นี้ซักเท่าไร นอกจากบางครั้งมีเด็กวัยรุ่นผู้ชายมานั่งตกปลากันเท่านั้น ส่วนผู้ใหญ่ก็มีการตักน้ำไปรดต้นไม้ ผักที่ตนปลูกไว้ บางครอบครัวก็ปลูกผักกระเฉด ผักบุ้งในคลอง แล้วพายเรือเก็บก็มี คนชราบางคน ก็เก็บผัก ไม่ว่าจะเป็นกระถิน ผักบุ้ง มาริมคลองเพื่อนำไปรับประทาน หรือบางครั้งถ้าเก็บได้มากก็นำไปตั้งขายที่ตลาด"

ภาพที่ 5.25 การใช้พื้นที่บริเวณคลองโพงของผู้คนในบริเวณนั้น

จากการสอบถามถึงความต้องการในการพัฒนาพื้นที่นั้น คนในบริเวณนี้มีความต้องการให้เทศบาล หรือหน่วยงานเข้ามาพัฒนาพื้นที่ เนื่องจากบางบริเวณที่มีลักษณะคล้ายสลัมนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ไม่ค่อยดีนัก ซึ่งในอนาคตอาจกลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมของเมือง ดังนั้นในฐานะที่คลองโพงเป็นพื้นที่บริเวณริมคลองพื้นที่เดียวในเมืองอุดรดิถีที่มีขนาดใหญ่ และมีการใช้ประโยชน์อยู่บ้าง ซึ่งถ้ามีการปรับปรุง พัฒนา พื้นที่รอบบริเวณคลองโพงนั้น จะทำให้ได้มีพื้นที่ว่างที่เป็นทั้ง

แหล่งนันทนาการ แหล่งอาหาร แหล่งที่พักอาศัย แหล่งการค้าที่มีบรรยากาศริมคลองซึ่งแตกต่างจากพื้นที่ว่างประเภทอื่น ๆ ได้อีกพื้นที่หนึ่ง และการใช้ประโยชน์จะไม่จำกัดเพียงคนบริเวณรอบคลองโพเท่านั้น แต่ประชาชนทั้งเมืองจะได้รับประโยชน์จากพื้นที่นี้ด้วยเช่นกัน

ข้อดี (ศักยภาพ)

คลองโพเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติใกล้ตัวเมืองแห่งหนึ่ง ทำหน้าที่หลัก คือการรับน้ำเสียจากชุมชน และการระบายน้ำ มีสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งหากสามารถพัฒนาคลองโพ และยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้การที่คลองโพมีแนวยาวพาดผ่านหลายย่านในเมือง นับว่าเป็นศักยภาพที่ดีในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ข้อด้อย (ปัญหา)

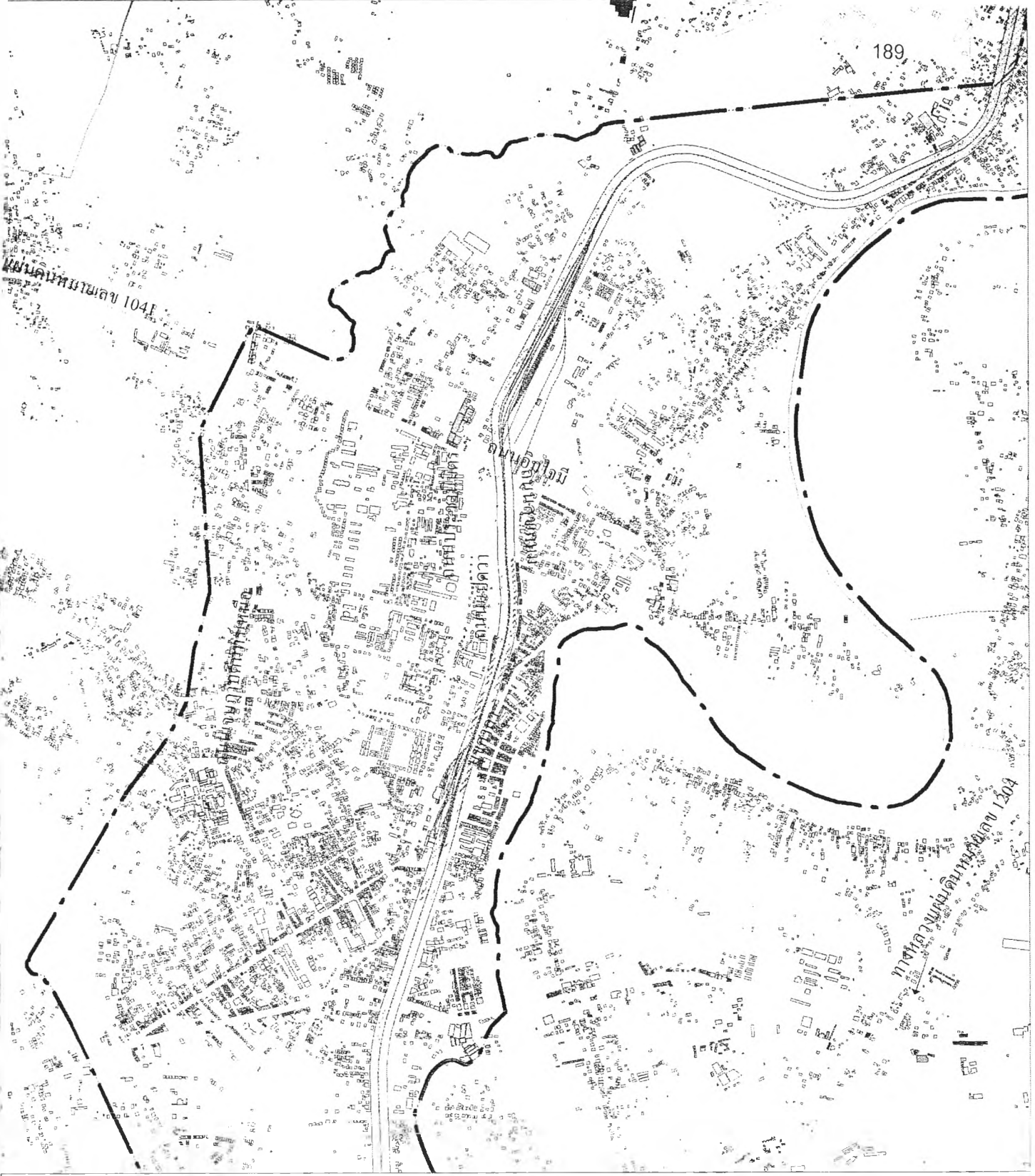
ในช่วงการพัฒนาเมืองมีการปลูกป่าปลูกสิ่งก่อสร้างเข้ามาปิดทับหลายบริเวณ มีการลาดคอนกรีตแข็ง-ร้อน บทบาทของทางระบายน้ำได้ใช้เป็นที่รองรับน้ำทิ้งจากชุมชนผ่านคลองแห่งนี้ ทำให้ทัศนียภาพของคลองเริ่มถดถอยลงในบางช่วง การพัฒนายังไม่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้บางจุดนั้นหมดความสำคัญลงไป เช่น ในบางช่วงมีคุณภาพน้ำที่ไม่สู้ดีนัก เริ่มส่งกลิ่นเหม็น ปริมาณน้ำน้อย และเริ่มตื้นเขินในบางช่วง ส่วนบางพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ว่างไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์จะถูกปล่อยให้รกร้าง

5.3.3 พื้นที่ตามเส้นทางคมนาคม

5.3.3.1 พื้นที่ว่างริมทางรถไฟ (Corridor Space)

ทางรถไฟเป็นองค์ประกอบหนึ่งของเมืองอุตสาหกรรม และก็จัดได้ว่าเป็นลักษณะที่ว่างในชุมชนเมืองอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจจะไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก ก็เพราะการใช้ประโยชน์ในเขตรถไฟนั้นมีจำกัด ประกอบกับปริมาณของเส้นทางรถไฟนั้นมีได้มีการกระจายไปอย่างทั่วถึงเหมือนกับทางเท้าและถนน

ทางรถไฟอุตสาหกรรมเป็นที่โล่งว่างสาธารณประโยชน์ตามแนวยาวขนานกับลำน้ำน่าน โดยมีเขตทางกว้าง ผ่านเขตเทศบาลเมือง โดยผ่ากลางเมือง ผ่านเขตพักอาศัยทางตอนใต้ของเทศบาล วังผ่านเขตพาณิชย์กรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนพาณิชย์กรรมใหม่ และพาณิชย์กรรมเก่า

แผนที่ 5.7 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบริมทางรถไฟ

สัญลักษณ์				ศักยภาพในการพัฒนาที่วางในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์	
	เขตเทศบาล		ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย		สถานบริการ
	เขตตำบล		ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง		สถานศึกษา
	เขตผังเมืองรวม		พาณิชยกรรม		ศาสนสถาน
	ทางหลวงแผ่นดิน		อุตสาหกรรม		ปศุสัตว์
	ถนน		คลังสินค้า		อื่นๆ
				ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
				3 กิโลเมตร	

จนถึงบริเวณสถานีรถไฟอุตรดิตถ์ มุ่งสู่ย่านศูนย์ราชการ และย่านพาณิชยกรรมตอนบน ไปสู่ย่านพักอาศัย คือ บริเวณสถานีรถไฟศิลาอาสน์

ระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่าง (Structure System)

ระบบโครงสร้างบริเวณที่ว่างทางรถไฟ ส่วนใหญ่จะเป็นที่โล่งว่างยาวตลอดแนวทางรถไฟ และได้พัฒนาเป็นสวนหย่อม แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดการจูงใจ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับคน เป็นเพียงการพัฒนาพื้นที่ เพื่อเป็นจุดนำสายตา และพัฒนาภูมิทัศน์ให้งดงามเท่านั้น แต่มีบางส่วนที่ทำเพื่อเป็นสวนสุขภาพ เพื่อใช้ประโยชน์บ้าง และในส่วนที่ติดกับศูนย์กลางชุมชนเมือง ก็จะมีพื้นที่น้อยลง โดยนำพื้นที่ดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ เช่น ตลาด ที่จอดรถ เป็นต้น

บรรยากาศ

บรรยากาศบริเวณทางรถไฟ จะเป็นพื้นที่โล่งยาวพาดผ่านกลางเมือง มีแนวรางรถไฟเป็นเส้นนำสายตา โดยมีการพัฒนาพื้นที่โดยรอบในบางส่วน ทำให้มีแนวนำสายตาและมุมมองที่ดีผ่านกลางเมือง

ภาพที่ 5.26 แสดงลักษณะพื้นที่ว่างริมทางรถไฟ

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมของพื้นที่

ระบบการใช้สอยพื้นที่ว่าง บริเวณทางรถไฟ เนื่องจากเป็นพื้นที่ว่างขนาดใหญ่พาดยาวแบ่งเมืองออกเป็น 2 ส่วน ในปัจจุบันยังไม่มีกรเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่มากนัก แต่มีส่วนที่นำมาทำเป็นสวนหย่อม สวนสุขภาพ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ประเภท Passive Recreation เช่น การนั่งเล่น ซึ่งชมกับภูมิทัศน์โดยรอบ อ่านหนังสือ พุดคุย พบปะสังสรรค์ เป็นต้น อีกประเภทหนึ่ง

เป็นการพักผ่อนประเภท Active Recreation เช่น การออกกำลังกายเบาๆ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ จะเกิดขึ้นหนาแน่นในช่วงเวลาเย็น ตั้งแต่ เวลา 16.00 – 18.00 น.

ซึ่งทางรถไฟและที่ว่างริมทางรถไฟในชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ เป็นที่ว่างลักษณะ Linear open space เปิดโล่งโดยตลอด มีแนวขอบเขต (Right of way) ขนานไปตลอดทาง ส่วนใหญ่จะมีถนนขนานข้าง และการแบ่งแยกพื้นที่ระหว่างถนนและขอบทาง ยังมีที่ว่าง ซึ่งในบางส่วน มีการจัดสรรเพื่อการใช้ประโยชน์แก่ชุมชนเมืองในระยะใกล้ และเป็นการสร้างมุมมองและการจัดสรรพื้นที่ว่างได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดพื้นที่ว่างเพื่อให้ประชาชนที่พักอาศัยบริเวณใกล้เคียงได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีที่แสดงถึงแนวโน้มของการใช้ที่ว่างชนิดนี้ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจทั้งแบบ Passive Recreation และ Active Recreation ได้อย่างดี ในตอนเย็น จะเห็นเด็ก ๆ มาวิ่งเล่น ตะมุตะบอล หรือผู้ใหญ่มานั่งเล่น ในบริเวณริมทางรถไฟที่ปรับสภาพเป็นสวนสาธารณะที่ร่มรื่น ถือได้ว่าที่ว่างริมทางรถไฟนี้เป็นพื้นที่ว่างระยะใกล้ ที่ผู้คนในละแวกนั้น สามารถมาพักผ่อนได้

กิจกรรมหลักของพื้นที่เป็นการใช้เพื่อการเดินทางขนส่งเป็นหลัก และมีกิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมเพื่อนันทนาการ และการค้าขายในบางจุดของพื้นที่ว่างทางรถไฟที่ได้มีการพัฒนาพื้นที่เพื่อการเป็นสาธารณะแก่ผู้คนในเมือง เช่น การนำพื้นที่ว่างริมทางรถไฟมาทำเป็นตลาดได้รุ่มสวนสาธารณะขนาดเล็ก เป็นต้น

ข้อดี (ศักยภาพ)

พื้นที่ริมทางรถไฟเป็นเส้นสายของที่โล่งว่างที่พาดผ่านเมืองมากกว่า 92 ปี สามารถใช้เป็นพื้นที่สาธารณะ ช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียวเสริมภูมิทัศน์ เอกลักษณ์ของเมือง เสริมการระบายอากาศในเมืองได้ดี โดยเฉพาะบริเวณใกล้ๆ กับส่วนราชการ เป็นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่ หรือบริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์ หากมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จะเปรียบเสมือนปอดของเมือง ซึ่งในบางจุดได้มีการพัฒนาให้ดีแล้ว นับว่าเป็นที่ว่าง ที่คุ้มค่า น่าชมเชย สมควรขยายการดำเนินงานให้เกิดขึ้นตลอดแนวเส้นทางริมรถไฟในเขตเมือง

ข้อด้อย (ปัญหา)

ทางรถไฟเปรียบเสมือนทางขวางกั้นและแบ่งเมืองออกเป็น 2 ส่วน โดยอีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนราชการ ทำให้การขยายตัวของเมืองไม่ได้โตจากศูนย์กลางเดียว จะมีลักษณะเป็น

urban spawn และทำให้เมืองหันหลังให้กับทางรถไฟ เป็นส่วนมาก ทำให้พื้นที่ว่างริมทางรถไฟที่ติดต่อกับเมืองขาดความสำคัญในการนำมาใช้ประโยชน์

5.3.3.2 พื้นที่ว่างประเภทถนน และทางเท้า

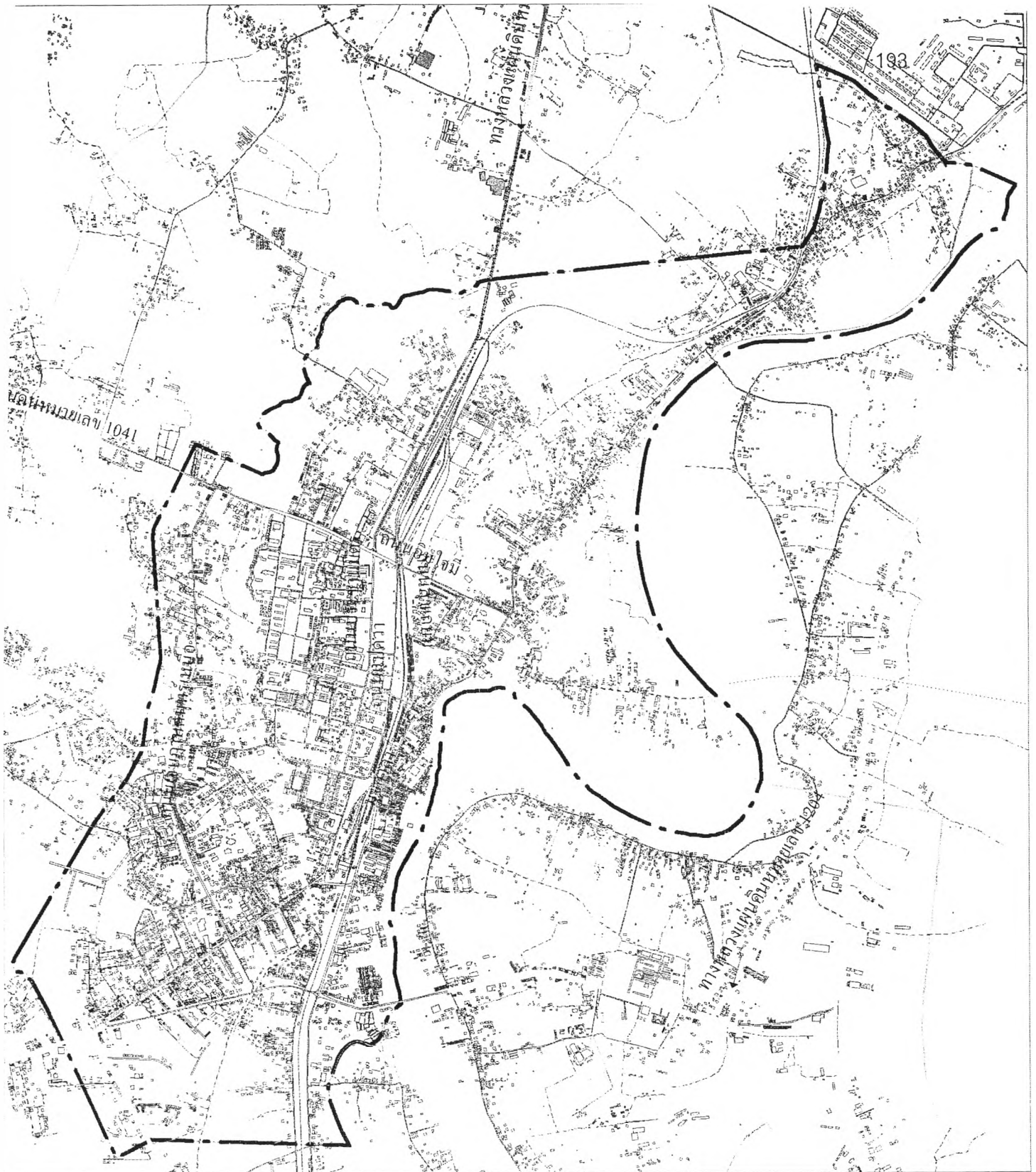
ถนนและทางเท้า นับเป็นพื้นที่ว่างชนิดหนึ่งในเมือง ซึ่งถนนมีบทบาทอย่างมากกับการขยายตัวของเมือง และเชื่อมโยงจากย่านหนึ่งสู่อีกย่านหนึ่ง ระบบถนนในส่วนใจกลางเมืองนั้น จะมีถนนสายหลัก คือ ถนนสำราญรีน พาดผ่านย่านพาณิชย์กรรมเก่าของเมือง ซึ่งมีระบบถนนแบบตารางกริด และรอบนอกของเมือง ก็มีถนนสายหลัก ซึ่งมีการพัฒนาที่เกิดขึ้นไปตามแนวถนน (Ribbon Development) เช่น ถนนบรมอาสน์ ถนนพาดวารี ถนนอินใจมี เป็นต้น ตลอดจนระบบทางเท้าที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับถนนในเมืองก็มีลักษณะและการใช้ที่แตกต่างกันไป ตามความหนาแน่นของการใช้กิจกรรม เช่น บริเวณย่านพาณิชย์กรรมจะมีการใช้ทางเท้ามากกว่าในย่านอื่นๆ ซึ่งบทบาทของระบบทางเท้าก็จะมีมากกว่าย่านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ว่างมีลักษณะเปิดโล่งยาวตลอด ปัจจุบันมีการพัฒนาถนนและทางเท้าให้อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างดี เป็นโครงข่ายของที่ว่าง ที่แทรกตัวอยู่ในเนื้อเมือง มีลำดับศักดิ์ของถนน คือ ถนนสายหลัก ถนนสายรอง และถนนในละแวกบ้าน ซึ่งจะมีขนาด และบทบาทของถนนและทางเท้าแตกต่างกันไป ตลอดจนโครงสร้างของถนนภายในชุมชนเมือง โดยเฉพาะใจกลางเมืองเป็นระบบตาราง และรอบนอกจะเป็นแบบเส้นตรง

บรรยากาศ

บรรยากาศของถนนและทางเท้าในแต่ละย่านแตกต่างกันออกไป ถนนประชานิมิตรมีการตกแต่งด้วยเสาไฟฟ้าที่สวยงาม และแนวความร่มรื่นของต้นไม้ บริเวณทางเดินเท้า ทำให้มีบรรยากาศที่ดี และสวยงาม ส่วนถนนในย่านอื่นๆ โดยเฉพาะย่านพาณิชย์กรรม เช่น ถนนสำราญรีน ถนนบรมอาสน์ จะหนาแน่นและคับคั่งไปด้วยร้านค้า อาคารบ้านเรือน และป้ายโฆษณาต่างๆ

แผนที่ 5.8 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบถนนและทางเท้า

สัญลักษณ์

—	เขตเทศบาล	□	ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย	□	สถาบันราชการ	□	พื้นที่ริมถนน
—	เขตตำบล	□	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	□	สถานศึกษา		
—	เขตผังเมืองรวม	□	พาณิชยกรรม	□	ศาสนสถาน		
—	ทางหลวงแผ่นดิน	□	อุตสาหกรรม	□	ปศุสัตว์		
—	ถนน	□	คลังสินค้า	□	อื่นๆ		

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง

: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.27 แสดงลักษณะพื้นที่ว่างริมถนน และทางเท้า

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมของพื้นที่

ระบบการใช้สอยของพื้นที่ของถนนและฟุตบอลสนามว่ามีบทบาทในระบบการใช้สอยพื้นที่ว่างของเมือง เพราะในเมืองส่วนใหญ่แล้วจะใช้ถนนเป็นหลัก ถนนสายหลักโดยส่วนมากแล้วจะพาดผ่านย่านที่มีความสำคัญ เช่น ถนนสำราญรินทร์ พาดผ่านตั้งแต่ท่าเสาผ่านย่านพักอาศัยสู่ย่านพาณิชย์กรรมเก่า ถนนบรมอาสาตร์พาดผ่านย่านที่เป็นแหล่งพาณิชย์กรรมใหม่ทั้งหมด ซึ่งโดยมากแล้วการใช้พื้นที่เป็นเพื่อการสัญจร

พื้นที่ว่างประเภทถนนและทางเท้า นั้น เป็นที่ว่างลักษณะ Linear open space คือเปิดโล่งโดยตลอด มีทางเท้าขนาดทั้ง 2 ข้าง เป็นส่วนมาก ปัจจุบันมีการพัฒนาให้มีทางจักรยานควบคู่ตามถนนไปด้วย ขนาดของถนนจะเป็นไปตามความสำคัญของย่านและวิวัฒนาการของย่านนั้นๆ เช่น ย่านพาณิชย์กรรมเก่า คือ ถนนสำราญรินทร์ ถนนไม่กว้างนัก เนื่องจากไม่สามารถขยายถนนให้กว้างได้ตามการกำเนิดตัวของย่าน และถนนประชานิมิตร ซึ่งพาดผ่านย่านศูนย์ราชการเก่า ก็จะมีการประดับประดาตกแต่งอย่างงดงาม เป็นต้น ส่วนในเรื่องการใช้ที่ว่างประเภทนี้จะมีการใช้เพื่อการสัญจรตลอดเวลา โดยจะหนาแน่นมากในช่วงเช้า และช่วงเย็น ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้คนเริ่มที่จะประกอบกิจกรรมประจำวัน เช่น ไปทำงาน ไปโรงเรียน ไปจับจ่ายซื้อสินค้า ไปขายของ เป็นต้น ซึ่ง

ในบางช่วงทำให้การจราจรต้องติดขัด เช่น ถนนประชานิมิตรในช่วงเช้าและเย็น ถนนสำราญรื่น บริเวณหน้าโรงเรียนอนุบาล เป็นต้น

การเปิดใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนนันทนาการของพื้นที่ว่างประเภทนี้เกิดขึ้นน้อยมาก เนื่องจากหน้าที่หลักของพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้สร้างมาเพื่อประกอบกิจกรรมประเภทนันทนาการ แต่จะพบเห็นได้ว่าเป็นส่วนของลานริมถนน หรือบริเวณฟุตบอล เช่น บริเวณหน้าวัดท่าถนน ซึ่งจะมีผู้คนมาใช้มากโดยเฉพาะในช่วงกลางวัน แต่ผู้ที่เข้ามาใช้ก็มาใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อประกอบอาชีพ เช่น รับจ้าง ค้าขาย เป็นต้น

กิจกรรมหลักของพื้นที่เป็นการใช้เพื่อการสัญจรขนส่งโดยทางรถยนต์เป็นหลัก จะมีเพียงทางเท้าเท่านั้นที่มักจะมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น นั่งเล่นพักผ่อน เนื่องจากทางเท้าบางบริเวณมีขนาดกว้าง มีการนำเอามานั่งมาตั้งไว้ ก็จะมีผู้คนมานั่งพักผ่อนชั่วคราว นอกจากนี้ก็ยังมีกิจกรรมการเดิน เพื่อจับจ่ายซื้อสินค้าตามร้านค้าที่อยู่ริมถนน หรือในบางครั้งก็อาจมีกิจกรรมบันเทิงได้ในบริเวณที่ว่างหน้าอาคารที่ต่อเนื่องกับทางเท้า

ข้อดี (ศักยภาพ)

นับว่าถนนและทางเท้าทุกสายในเขตชุมชนเมืองมีสภาพที่ค่อนข้างดี ถนนแต่ละสายมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ระบบถนนในเมืองโครงข่ายไม่ซับซ้อน ทำให้ง่ายต่อการจดจำ ตลอดจนการเข้าถึงก็สามารถทำได้ทุกๆพื้นที่ ทำให้พื้นที่ส่วนมากมีความเชื่อมโยงถึงกัน และมีโอกาสในการพัฒนาไปเป็นที่ว่างที่ดีอีกประเภทหนึ่งได้ เพื่อก่อประโยชน์ต่อชุมชนเมืองต่อไป

ข้อเสีย (ปัญหา)

ถนนและทางเท้าบางสายยังขาดโอกาสในการพัฒนา ซึ่งส่วนมากเป็นถนนในระดับละแวกบ้าน ตลอดจนถนนสายหลักที่พาดผ่านแหล่งพาณิชยกรรม ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการใช้ที่ดินหนาแน่นที่สุดยังไม่มีการพัฒนาให้พื้นที่ดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะ การจัดระเบียบ และมุมมองที่ดี เพื่อสร้างบรรยากาศที่งดงามให้แก่เมือง และในเรื่องของการจราจรที่ติดขัด ในบางช่วงเวลา ทำให้พื้นที่ดังกล่าว คับคั่งหนาแน่นไปด้วยรถยนต์พาหนะ

5.3.4 พื้นที่ว่างในสถาบัน

5.3.4.1 กลุ่มศูนย์ราชการ

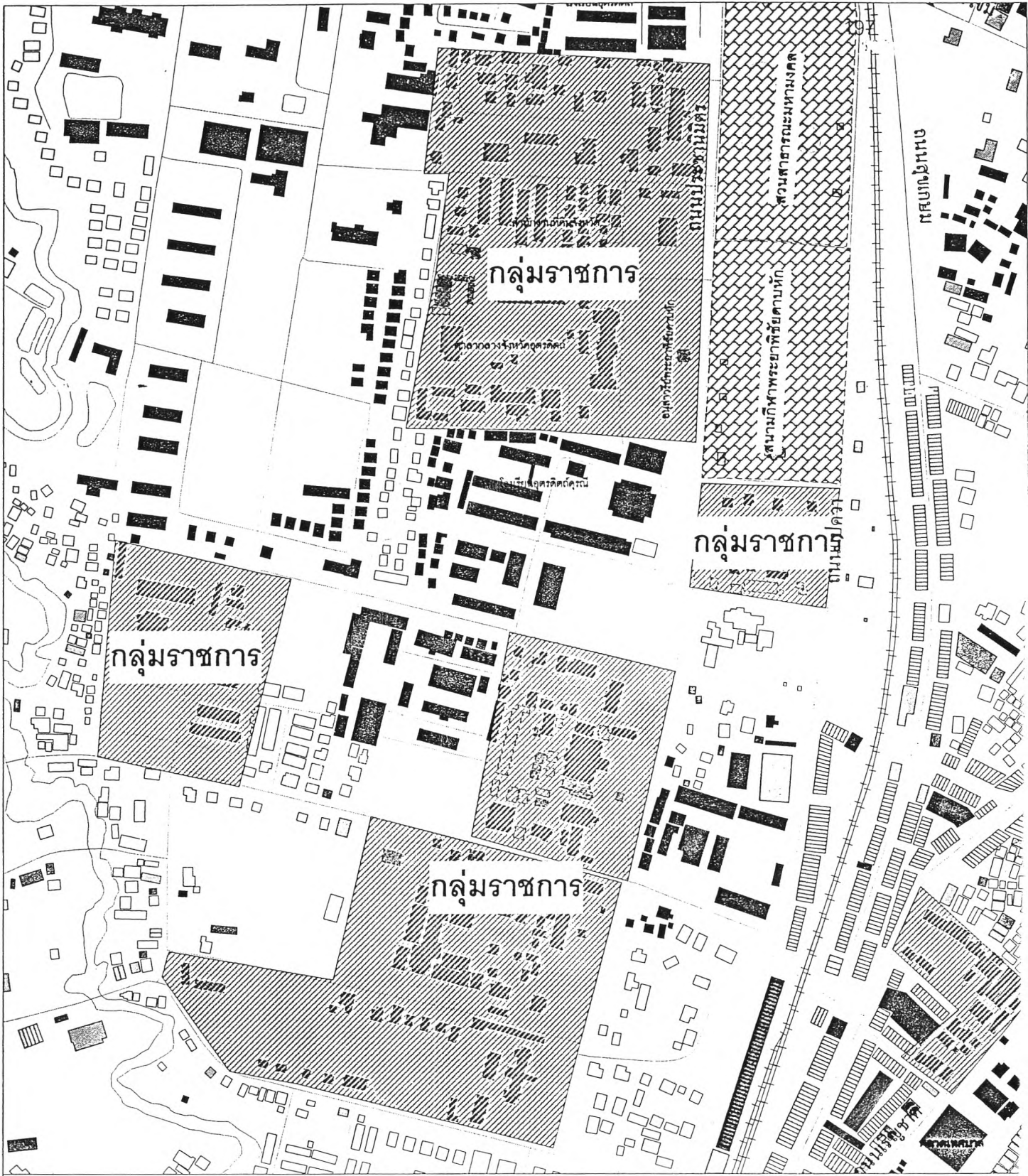
กลุ่มศูนย์ราชการเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นมาในช่วงของการพัฒนาเมือง คาดว่าในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2545 โดยศูนย์ราชการได้เกาะกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นในทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของย่านพาณิชยกรรมเก่า ประกอบไปด้วยส่วนราชการหลายหน่วยงานด้วยกัน เช่น สำนักงานเทศบาลเมืองอุดรดิถี เรือนจำจังหวัด ศาลจังหวัด หอสมุดประชาชน ที่ว่าการอำเภอเมืองอุดรดิถี ศาลากลางจังหวัด สำนักงานป่าไม้จังหวัด เป็นต้น ซึ่งกลุ่มพื้นที่ดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีการใช้สอยเชิงสาธารณะ ประชาชนสามารถเข้า ออกได้ในเวลากลางวัน โดยเฉพาะในช่วงเวลาเย็น บางส่วนจะถูกใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย บางแห่งใช้เป็นสนามตะกร้อ หรือ ลานกิจกรรมในบางโอกาส โดยบริเวณศูนย์ราชการจะมีถนนประชนานิมิตรตัดผ่านด้านหน้าของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งถนนได้มีการพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่สวยงามเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานราชการ

ระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่าง (Structure System)

พื้นที่ว่างบริเวณย่านราชการ เป็นพื้นที่ที่ครอบคลุมพื้นที่กว้าง ประกอบด้วยหลายหน่วยงาน หลายอาคาร ในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นในการใช้พื้นที่ต่ำ มีถนนประชนานิมิตรเป็นถนนสายหลักในการเข้าถึงส่วนราชการในแต่ละแห่ง โดยรวมแล้วแต่ละส่วนราชการจะมีการถอยร่น (Set Back) ห่างจากถนนประชนานิมิตรพอสมควร และบริเวณว่างด้านหน้านั้น ก็มีการจัดพื้นที่เป็นพื้นที่ว่างโรยมากจะเป็นการปลูกหญ้า และปลูกต้นไม้ ทศนียภาพในย่านนี้จึงดูร่มรื่น มีความแตกต่างกับย่านอื่นๆในเมือง

บรรยากาศ

สืบเนื่องจากระบบโครงสร้างของพื้นที่ จะเห็นได้ว่าจะมีการถอยร่นของอาคารในย่านราชการ ทำให้ย่านนี้มีพื้นที่ว่างด้านหน้าอาคารมากกว่าในย่านอื่นๆ ตลอดจนที่ว่างยังทำให้สถานที่สำคัญ เช่น ศาลากลางนั้นดูมีความสำคัญด้านการเปิดพื้นที่ว่างหน้าอาคาร ตามแนวถนนประชนานิมิตร

แผนที่ 5-8 แสดงการใช้ประโยชน์ที่โดยรอบพื้นที่ย่านราชการของเมือง

สัญลักษณ์

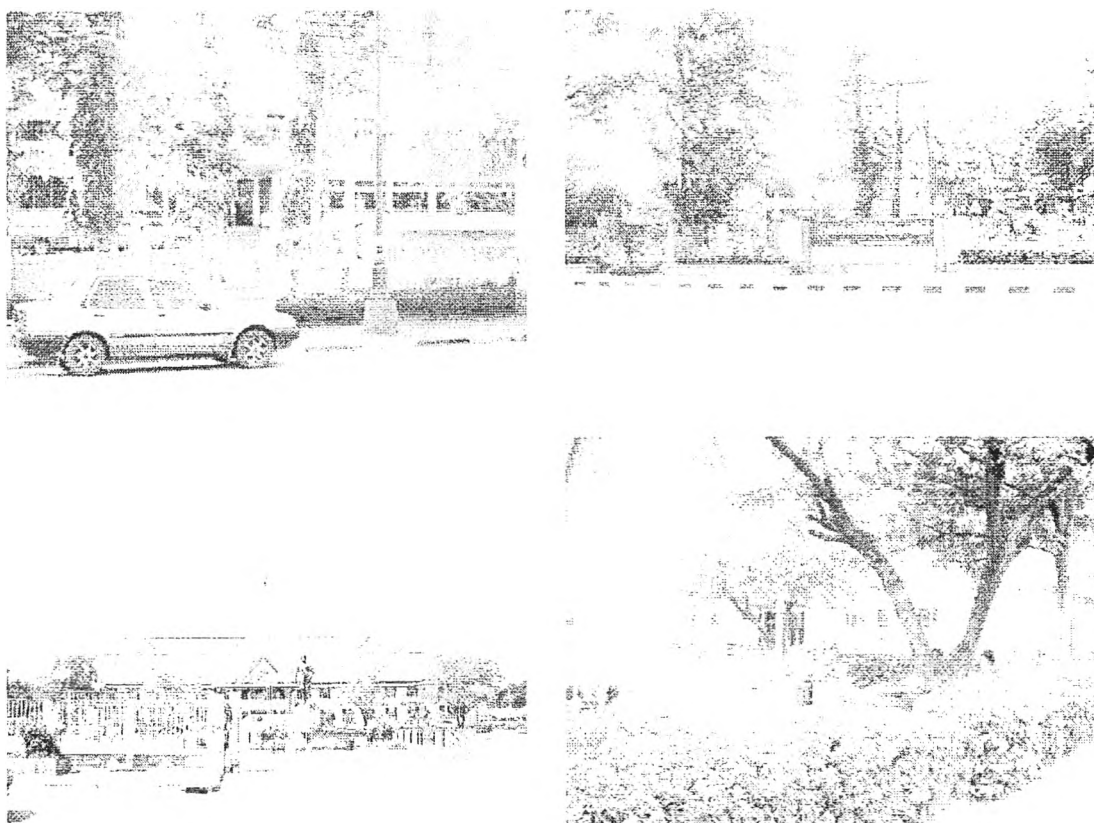
เขตเทศบาล	ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย	สถาบันราชการ
เขตตำบล	ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	สถานศึกษา
เขตผังเมืองรวม	พาณิชยกรรม	ศาสนสถาน
ทางหลวงแผ่นดิน	อุตสาหกรรม	ปศุสัตว์
ถนน	คลังสินค้า	อื่นๆ

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง
: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิต์

ภาควิชาการวางผังภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.28 แสดงสภาพพื้นที่บริเวณกลุ่มของส่วนราชการ

ลักษณะการใช้พื้นที่ และกิจกรรมของพื้นที่

ระบบการใช้สอยพื้นที่ว่างบริเวณย่านส่วนราชการ เนื่องจากเป็นที่ว่างขนาดใหญ่ ประกอบไปด้วยอาคารที่ทำการของหน่วยราชการนั้นๆ การเกิดพื้นที่ว่างของอาคารในกลุ่มนี้ โดยมากแล้วจะเว้นด้านหน้าไว้ ตลอดจนเป็นพื้นที่ไว้สำหรับจอดรถ ที่พักรอของผู้มาติดต่อกับหน่วยราชการอีกด้วย โดยทั่วไปแล้ว บริเวณส่วนราชการนั้นจะมีประชาชนเข้ามาติดต่อในวันและเวลาราชการ คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลาประมาณ 8.00-16.00 น. ซึ่งการใช้พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นการมาใช้พื้นที่ภายในอาคาร ส่วนภายนอกอาคารจะใช้ประโยชน์เพื่อเป็นที่จอดรถ เป็นส่วนมาก และไม่เกิดกิจกรรมทางสังคมใดๆ ในบริเวณดังกล่าว และส่วนราชการมีเวลาเป็นข้อกำหนดในการใช้พื้นที่ เมื่อหลังจากเวลาดังกล่าวแล้วจะเงียบเหงาไม่มีกิจกรรมใดๆ เกิดขึ้น หรืออาจมีเพียงแต่ข้าราชการในส่วนราชการนั้นจัดกิจกรรมกันเองหลังเลิกงาน โดยมากเป็นกิจกรรมประเภท Active Recreation เช่น วิ่ง เตะตะกร้อ เล่นฟุตบอล เป็นต้น ประกอบกับด้านตรงข้ามถนนประชาธิปไตย เป็นสนามกีฬาขนาดใหญ่ ประชาชนจึงไปใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อประกอบกิจกรรมทางนันทนาการอื่นๆ

กิจกรรมของพื้นที่และการใช้พื้นที่ว่างของบริเวณส่วนราชการนั้นจะเป็นช่วงเวลาเช้า 8.00-16.00 น. ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้ามาติดต่อกัน ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนมากจึง

เป็นกิจกรรมจำเป็น ซึ่งปกติไม่ค่อยมีผู้ใช้พื้นที่ในส่วนราชการเพื่อกิจกรรมนันทนาการเท่าใดนัก เพราะในช่วงเย็นถึงกลางคืนเป็นเวลาของคนมักจะออกมาทำกิจกรรมประเภทนันทนาการ แต่สถานที่ราชการส่วนใหญ่ไม่เปิดให้ผู้คนเข้าไปโดยพลการในช่วงค่ำคืน จึงอาจกล่าวได้ว่า บริบทของพื้นที่ไม่เอื้อประโยชน์ในกิจกรรมประเภทนันทนาการเท่าใดนัก

ข้อดี (ศักยภาพ)

การใช้พื้นที่ในส่วนกลุ่มราชการนี้เป็นการใช้พื้นที่อย่างมีระบบระเบียบ มีบรรยากาศร่มรื่นตลอดย่าน โดยเฉพาะบริเวณริมถนนประชานมิตรเข้าสู่ตัวอาคาร ถึงแม้ว่าย่านราชการดังกล่าวไม่สามารถให้บริการนันทนาการแก่ประชาชนได้ แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาพื้นที่ว่างและพื้นที่สีเขียวให้แก่เมือง และยังสร้างจินตภาพที่ดีแก่ย่านและชุมชนเมืองอีกด้วย

ข้อเสีย (ปัญหา)

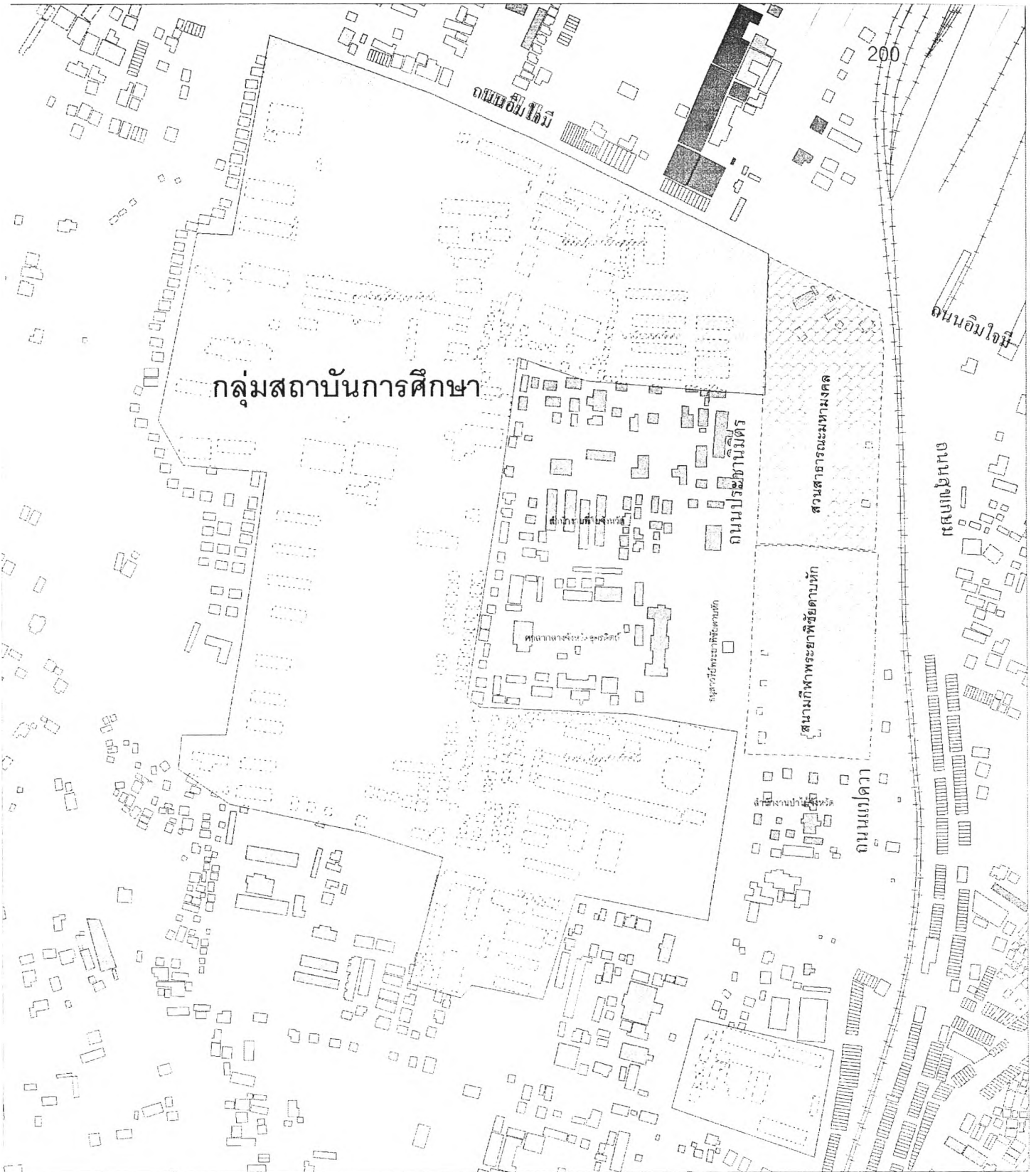
ย่านราชการในช่วงเวลาหลังเลิกงานแล้ว จะไม่มีการใช้ประโยชน์แต่อย่างใด ทำให้บริเวณโดยรอบของพื้นที่ เช่น บริเวณถนนประชานมิตร และสวนสาธารณะ และสนามกีฬาใกล้เคียงดูเงียบเหงาตามลงไปด้วย เนื่องจากพื้นที่ไม่มีการสนับสนุนส่งเสริม องค์ประกอบอื่นๆ แก่พื้นที่ว่าง แต่จะมีการครึกครื้นในช่วงที่มีเทศกาลประจำปีต่างๆ

5.3.4.2 กลุ่มสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์มีอยู่ด้วยกัน 33 แห่ง กระจายตัวไปทั่วเมือง โดยจะมีหนาแน่นบริเวณถนนประชานมิตร ถนนอินใจมี ซึ่งติดกับศูนย์ราชการ เช่น สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ โรงเรียนอุดรดิตถ์ดุริณี วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ โรงเรียนท่าอิฐ เป็นต้น ส่วนสถาบันการศึกษาอื่นๆ แทรกตัวอยู่บริเวณแหล่งที่อยู่อาศัย มีเพียงโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์ที่อยู่ติดกับเขตพาณิชย์กรรมเก่า โดยส่วนมากแล้ว ทุกๆโรงเรียนจะมีพื้นที่ว่าง เพื่อประกอบกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การแข่งขันกีฬา หรือกิจกรรมนันทนาการอื่นๆ

ระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่าง

พื้นที่ในบริเวณสถาบันการศึกษา โดยส่วนมากแล้วจะเป็นพื้นที่โล่งว่างด้านหน้าของสถาบัน ซึ่งเป็นส่วนตัดถนนผ่าน และห้อมล้อมด้วยอาคารเรียน ซึ่งโดยส่วนมากแล้วจะเป็น

แผนที่ 5.10 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบย่านสถาบันการศึกษา

สัญลักษณ์

	เขตเทศบาล		ที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย		สถาบันราชการ
	เขตตำบล		ที่พักอาศัยหนาแน่นปานกลาง		สถานศึกษา
	เขตผังเมืองรวม		พาณิชย์กรรม		ศาสนสถาน
	ทางหลวงแผ่นดิน		อุตสาหกรรม		ปศุสัตว์
	ถนน		คลังสินค้า		อื่นๆ

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง
: กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนามกีฬาของโรงเรียน และจะมีบางบริเวณที่เป็นพื้นที่ได้ต้นไม้ มีน้ำนิ่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณรอบๆอาคารเรียน

บรรยากาศ

บรรยากาศภายในสถาบันการศึกษา โดยส่วนมากในพื้นที่ศึกษา จะมีความร่มรื่นเต็มไปด้วยต้นไม้และลานสนามหญ้าสีเขียวให้บรรยากาศของการพักผ่อน และในช่วงเวลากลางวันและเย็นก็จะมีการใช้สนามกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย ทำให้ดูครึกครื้นในช่วงเวลานั้น

ภาพที่ 5.29 แสดงสภาพพื้นที่ของสถาบันการศึกษา

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

พื้นที่ว่างในสถาบันการศึกษานั้น มีพื้นที่ว่างค่อนข้างมาก เช่น สนามกีฬาภายในโรงเรียน สนามเด็กเล่น ที่ว่างสวนหย่อมระหว่างอาคาร ซึ่งสามารถประกอบกิจกรรม ทั้ง Active recreation และ Passive Recreation การใช้พื้นที่ว่างดังกล่าวจะถูกจำกัดในเรื่องของเวลา คือ จะใช้ได้เพียงระหว่างหยุดพักเรียน เช่น ในช่วงเข้าก่อนเข้าเรียน ช่วงพักกลางวัน และช่วงหลังเลิกเรียน

นอกจากสถาบันการศึกษาจะใช้กิจกรรมนันทนาการต่างๆ แล้ว ยังมีการใช้เพื่อเรียนวิชาพลศึกษาในเวลาเรียน และในบางครั้งยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งออกมาในรูปของกิจกรรมการจัดนิทรรศการกลางแจ้ง หรืองานประจำปีของโรงเรียน ที่ต้องใช้พื้นที่ว่างเพื่อประกอบกิจกรรมร่วมกัน เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น แต่กิจกรรมหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัดในแต่ละวัน ก็คือ การใช้พื้นที่ว่างสำหรับการออกกำลังกาย ภายหลังจากเลิกเรียนแล้วในเวลาเย็น

ข้อดี (ศักยภาพ)

สถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์กระจายตัวได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมพื้นที่ โดยกลุ่มวัยเรียนเป็นกลุ่มผู้ใช้หลักของพื้นที่ว่างประเภทนี้ เนื่องจากมีเวลาและใช้พื้นที่ดังกล่าวมากกว่าที่ว่างอื่นๆ ตลอดจนมีบรรยากาศที่ดี และประกอบกิจกรรมได้หลายรูปแบบ

ข้อเสีย (ปัญหา)

การใช้พื้นที่ในสถาบันการศึกษานั้นยังถูกจำกัดด้วยวัย และเวลา ซึ่งมีบางแห่งที่มีกลุ่มคนที่ต่างวัยเข้ามาใช้ในช่วงหลังเวลาเรียน แต่ยังมีน้อย หากเทียบกับกลุ่มผู้ใช้ที่มาใช้พื้นที่ประเภทนี้

5.3.4.3 ที่ว่างในศาสนสถาน

ศาสนสถานในเขตเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ มีทั้งสิ้น 9 แห่ง กระจายตัวไปทั่วเมือง โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเกาะตัวอยู่กับชุมชน และส่วนใหญ่แล้วจะอยู่แนวถนนสำราญริน โดยส่วนใหญ่แล้วในแต่ละวัดค่อนข้างจะมีอายุเก่าแก่ และตั้งตัวอยู่ใกล้กับแนวแม่น้ำน่าน เป็นส่วนมาก ซึ่งโดยส่วนมากแล้ววัดในเขตชุมชนเมือง จะค่อนข้างมีพื้นที่ว่างรอบๆ ศาสนสถานมีพรรณไม้ขนาดใหญ่กระจายโดยรอบของพื้นที่ โดยมากแล้วศาสนสถานจะถูกห้อมล้อมด้วยชุมชนพักอาศัย บางแห่งมีโรงเรียนอยู่ภายในพื้นที่ด้วย เช่น วัดหนองผา วัดคลองโพ วัดท่าเสา วัดเกษมชิตาราม วัดห้วยไผ่ เป็นต้น

ระบบโครงสร้างในพื้นที่ว่าง

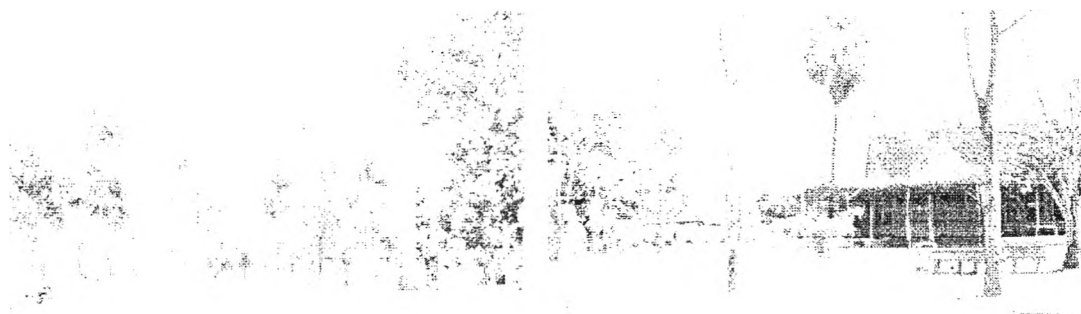
ที่ว่างภายในศาสนสถานนั้นจะมีรั้วรอบขอบชิดมีการเปิด - ปิด กำหนดเวลาเข้าออก หรือใช้งานการวางตำแหน่งที่ว่างถูกกำหนดมาจากตัวอาคาร โดยจะให้อาคารที่มีความสำคัญไว้เป็นแกนหลัก และละเว้นว่างพื้นที่ โดยรอบอาคารเป็นหลัก เพื่อประกอบพิธีกรรม ที่ว่างที่เกิดขึ้นจึงเป็นที่ว่างที่จงใจให้เกิดขึ้น ส่วนพื้นที่ว่างอื่นๆ นอกจากรอบอาคารแล้ว ยังมีที่ว่างที่ทางวัดจัดเป็นส่วนเพื่อปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มความร่มรื่นแก่พื้นที่อีกด้วย

บรรยากาศ

บรรยากาศในบริเวณวัด โดยทั่วไปพื้นที่จะเน้นที่ตัวสถาปัตยกรรมในวัด ให้ดูเด่นชัด ทำให้รู้สึกสง่างาม ตลอดจนบรรยากาศของพื้นที่ภายในวัด นอกจากพื้นที่รอบๆอาคาร ซึ่งอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำกิจกรรมนันทนาการ หรือพักผ่อนหย่อนใจได้ ไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจาก

ขาดองค์ประกอบในกิจกรรมดังกล่าว แต่พื้นที่อื่นๆ โดยรอบสามารถให้ บรรยากาศพักผ่อนแบบสงบ (Passive Recreation) ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีร่มไม้ และค่อนข้างมีความสงบสูง

ภาพที่ 5.30 แสดงสภาพพื้นที่ของศาสนสถานในปัจจุบัน

ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมในพื้นที่

พื้นที่ในวัดโดยมาแล้วเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นที่โล่งว่าง ค่อนข้างมาก โดยทั่วไปแล้ว นอกจากอาคารแล้ว ในแต่ละวัดจะจัดให้มีลานโล่งเพื่อประกอบพิธีกรรม โดยรอบศาสนสถานและปลูกต้นไม้ พืชพรรณ โดยรอบบริเวณวัด ทำให้ในแต่ละวัดจะมีความรู้สึกสงบ ร่มรื่น นอกจากนี้แล้วในบางวัด ยังมีโรงเรียน ภายในวัด และมีสนามกีฬาภายในโรงเรียน ตลอดจนพื้นที่ว่าง เพื่อประกอบกิจกรรมภายในโรงเรียนอีกด้วย เช่น สนามเด็กเล่น โต๊ะนั่งเล่น ใต้ร่มไม้ เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้วภายในวัด ซึ่งนอกจากประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้วก็มีกิจกรรมอื่นๆ ให้เห็นอีกบ้าง เช่น สักการะบูชาการชุมนุมของชาวบ้าน เพื่อพบปะ พูดคุยในการจัดการของชุมชนนั้นๆ การพักผ่อนนั่งเล่นของผู้สูงอายุในละแวกนั้น ตลอดจนการเล่นกีฬาในวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่มีโรงเรียนอยู่ภายในวัดนั้นๆ ซึ่งจะมีเพียงวัดท่าถนนเท่านั้น ที่ตั้งอยู่ในบริเวณใจกลางเมืองย่านพาณิชย์กรรม ที่ว่างภายในวัดจึงกลายเป็นที่จอดรถยนต์ โดยเฉพาะในเวลาเช้า เย็น จะมีปริมาณรถมาก อีกด้วย

ข้อดี (ศักยภาพ)

ศาสนสถานโดยส่วนมากแล้วกระจายตัวอยู่ทั่วไป ในบริเวณเขตเทศบาลและเกาะกลุ่มอยู่กับชุมชนพักอาศัย ทำให้ชุมชนละแวกข้างเคียงสามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ตลอดจน สภาพภายในพื้นที่ ก็ยังมีพื้นที่พอเพียงสำหรับการพักผ่อน โดยมีบรรยากาศของพืชพรรณไม้ ให้ความร่มรื่นในเวลากลางวันได้เป็นอย่างดี

ข้อเสีย (ปัญหา)

การใช้ศาสนสถานนั้น ไม่มีพื้นที่ที่รองรับการประกอบกิจกรรมทางนันทนาการ ฉะนั้นแล้วกิจกรรมจึงมีอยู่อย่างจำกัด และยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เข้าใช้พื้นที่อีกด้วย ตลอดจนถึงในเรื่องของสำนึกความเหมาะสมในการเข้าใช้พื้นที่มากกว่าพื้นที่ว่างอื่นๆ

5.4 สรุปลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมในพื้นที่ว่าง

5.4.1 พื้นที่ว่างเพื่อการให้บริการแก่เมือง เป็นพื้นที่ที่ผู้คนในเมืองได้เข้ามาใช้ประโยชน์ และทำกิจกรรมโดยตรงในพื้นที่ ซึ่งสามารถ แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1) ระดับเมือง พื้นที่ว่างในเมืองอุดรดิตถ์ที่สามารถให้บริการระดับเมือง มีอยู่ด้วยกัน 3 พื้นที่ คือ

1.1) ลานริมถนน เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า สามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทางด้วยกัน เช่น ถนนเจริญราษฎร์ ถนนสำราญรินทร์ เป็นต้น ส่วนประกอบในพื้นที่ที่พบเห็นได้ ได้แก่ ม้านั่ง สปอร์ตไลท์เพื่อให้แสงสว่าง กระถางต้นไม้ ต้นไม้พุ่ม เป็นต้น ลักษณะทั่วไปของลานริมถนนเป็นลานโล่ง ที่มี 2 ระดับ ซึ่งการใช้พื้นที่นั้นมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ

พื้นที่ที่อยู่ในระดับที่สูงกว่า จะมีการใช้พื้นที่หลักเป็นลานจอดรถตลอดทั้งวัน โดยบริเวณทางเท้าจะใช้เป็นที่ขายสินค้า จำพวกผลไม้

ส่วนพื้นที่ที่อยู่ต่ำกว่า จะเป็นที่ประกอบกิจกรรมเพื่อนันทนาการ เป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นช่วงเวลาดังนี้

ช่วงเช้า จะเป็นกิจกรรมการรำไทเก๊ก กลุ่มผู้ประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

ช่วงสาย และบ่าย ไม่ค่อยมีกิจกรรมเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นลานโล่ง ไม่มีต้นไม้ใหญ่ ช่วงบ่ายจึงร้อนมาก มีเพียงบางครั้งจะมีคนมาตกปลาริมแม่น้ำบ่าง

ช่วงเย็น เป็นช่วงที่เกิดกิจกรรมมากที่สุด ซึ่งทั้งกิจกรรมและกลุ่มผู้ใช้那儿มีความแตกต่าง และหลากหลาย ตามลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้น กล่าวคือ บริเวณด้านเหนือ เป็นที่ตั้งของศาลาอเนกประสงค์ ส่วนใหญ่คนจะใช้นั่งเล่น บางคราวที่มีกิจกรรมประจำปี ก็จะมีการใช้ตามเทศกาลต่างๆ ส่วนบริเวณที่ถัดจากศาลา ก็จะเป็นพื้นที่สำหรับเดินแอโรบิก บริเวณถัดมาจะเป็นพื้นที่สำหรับเตะตระกร้อ เล่นฟุตบอล ด้านใต้เป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 จึงพบว่าจะมีผู้คนมาราบไหว้สักการะอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนโดยรอบของพื้นที่จะมีม้านั่งกระจายอยู่ กิจกรรมจึงเป็นลักษณะ Passive recreation เนื่องจากอยู่ติดริมแม่น้ำ และฝั่งตรงข้ามมีลักษณะการใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม จึงเป็นทัศนียภาพที่ชวนมองเป็นอย่างมาก ส่วนบริเวณทางเดินเท้าจะมีกิจกรรมประเภทการวิ่ง เดินเร็ว

1.2) สวนสาธารณะมหามงคล เป็นพื้นที่ว่างประเภทสวนสาธารณะ ซึ่งอยู่ในย่านราชการและสถาบันการศึกษา ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปมีความร่มรื่น เนื่องจากการจัดแต่งพื้นที่ที่จะเน้นในการให้บรรยากาศที่ร่มรื่น กล่าวคือ มีการปลูกต้นไม้ในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้น นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำที่ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่นี้อีกด้วย บริเวณริมน้ำจะมีการจัดซุ้มต้นไม้ไว้ให้บริการแก่ผู้มาใช้พื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่นั้น จะมีแสงไฟให้กับพื้นที่ มีซุ้มขายอาหาร มีม้านั่ง สนามเด็กเล่น ที่จอดรถจะอยู่บริเวณพื้นที่ตรงทางเข้าสวนการเข้าถึงพื้นที่นั้น ถนนสายหลักที่จะเข้าถึงพื้นที่ คือ ถนนประชานมิตร และถนนแปดวา

ในด้านของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเย็นเป็นหลัก ส่วนในช่วงเช้า และบ่าย ไม่ค่อยมีคนมาใช้พื้นที่มากนัก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตประจำวันนั้น เป็นลักษณะการทำงานและเรียนในช่วงเช้าจนถึงเย็น ดังนั้น เวลาที่จะมาประกอบกิจกรรมจึงเป็นเฉพาะช่วงเย็นหลังเลิกเรียน และหลังเลิกงานเท่านั้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมในลักษณะ Passive recreation เช่น การนั่งปิกนิก เดินเล่น ให้อาหารปลา นั่งเล่นคุยกัน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มผู้ใช้จะมีตั้งแต่เด็กเล็กที่ผู้ปกครองจะพามาเดินเล่น วัยรุ่นมีมาจับกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ไปจนถึงผู้สูงอายุที่มาเดินออกกำลังกายในช่วงเย็นแต่มีเป็นจำนวนน้อย

1.3) สนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหัก เป็นพื้นที่ประเภทสนามกีฬา ซึ่งอยู่ในย่านราชการและสถาบันการศึกษา ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นสนามกีฬาเปิดโล่ง มีรั้วล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ต้นไม้ที่จะให้ความร่มรื่นมีน้อย มีเพียงบริเวณโดยรอบพื้นที่เท่านั้น การจอดรถส่วนใหญ่จะเข้ามาจอดในพื้นที่ ถนนสายหลักที่สามารถเข้าถึงได้ คือ ถนนประชานมิตร จากลักษณะพื้นที่ที่เป็นสนามกีฬา ดังนั้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ จึงเป็นลักษณะ Active recreation เช่น

การเล่นกีฬาประเภทฟุตบอล บาสเกตบอล แบดมินตัน วิ่ง เป็นต้น นอกจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างวันแล้ว ยังมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างปือีกด้วย เช่น งานวันพระยาพิชัยดาบหัก งานเทศกาลกลางสาด เป็นต้น

2) ระดับย่าน จากผลการศึกษา พบว่า พื้นที่ว่างในระดับย่านนั้นจะพบอยู่เพียง 2 ย่านเท่านั้น คือ ย่านพาณิชยกรรม และย่านสถานที่ราชการและสถาบันการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1) ย่านพาณิชยกรรม ย่านนี้จะประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ แหล่งพาณิชยกรรมเก่า และแหล่งพาณิชยกรรมใหม่

- ลานริมถนน เป็นพื้นที่ว่างที่อยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า แม้ว่าลานริมถนนนี้จะมีความสำคัญในระดับเมือง แต่ผู้คนในย่านนี้ก็เป็กลุ่มผู้ใช้ที่สำคัญของพื้นที่นี้เช่นกัน ดังนั้น ลานริมถนนนี้ จึงมีความสำคัญในระดับย่านด้วยเช่นกัน

- สวนสาธารณะริมถนน เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า ลักษณะของพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นผลจากระบบถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ การใช้ที่ดินโดยรอบและแม่น้ำที่อยู่ทางตะวันออกของพื้นที่ว่าง ลักษณะของสวนสาธารณะแห่งนี้โดยทั่วไป เป็นพื้นที่ราบ แต่มีระดับต่ำกว่าพื้นที่โดยรอบ พื้นที่โดยทั่วไป มีต้นไม้ประกอบด้วยมีการจัดซุ่มม้านั่ง และถังขยะกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ ถนนที่เข้าถึงมีหลายเส้นทาง เส้นทางหลัก คือ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนเพลินฤดี

ลักษณะกิจกรรมเกิดขึ้นบริเวณลานริมถนนนี้มีอยู่ 2 ประเภทหลัก คือ กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากลักษณะพื้นที่มีต้นไม้กระจายทั่วพื้นที่ มีการจัดซุ่มม้านั่ง ทำให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะ Passive recreation คือ การนั่งเล่น พุดคุยกัน การเดินชม อีกรกิจกรรมหนึ่งคือ กิจกรรมทางสังคม ได้แก่ การมาพบปะ พุดคุย สนทนา กับผู้คนเพื่อนฝูงที่เข้ามาประกอบกิจกรรมร่วมกัน ช่วงเวลาของการเกิดกิจกรรมมักเป็นช่วงเย็น คือ ประมาณ 16.00-18.00 น.

- ที่ว่างภายในวัดท่าถนน เป็นพื้นที่ว่างภายในสถาบันประเภทหนึ่ง ซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไป เป็นพื้นที่ว่างที่มีขนาดไม่ใหญ่นักแต่มีความต่อ

เนื่องของพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่เว้นว่างระหว่างอาคารภายในวัด มีความร่มรื่น เนื่องจากมีต้นไม้ อยู่มาก การเข้าถึงมีถนนสายหลัก คือ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนเพลินฤดี

ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภายในวัด นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้คนซึ่งมักจะเป็นผู้สูงอายุ บางคราวจะมีการ ประกอบอาชีพ เช่น หมอดู มาอยู่ใต้ต้นไม้ เพื่อให้บริการแก่คนที่เข้ามาในวัด ส่วนในช่วงที่มีกิจกรรมหนาแน่นบริการตลาด ก็จะใช้เป็นพื้นที่สำหรับการจอดรถ เนื่องจากเป็นวัดที่อยู่ในใจกลางเมือง กิจกรรมต่างๆ นี้มักเกิดขึ้นในช่วงเวลากลางวัน โดยกลุ่มผู้ใช้พื้นที่มักเป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

- *พื้นที่ว่างหน้าโรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์* เป็นพื้นที่ว่างริมทางรถไฟ ซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มากนัก มีรั้วรอบทั้ง 4 ด้าน เส้นทางสายหลักที่สามารถเข้าถึง ได้คือ ถนนสำราญรื่น ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการจอดรถในพื้นที่ เพื่อรอรับเด็กนักเรียน ในช่วงเช้า และช่วงเย็น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการค้าขาย เพื่อบริการให้กับ ผู้คนที่เข้ามาทำกิจกรรมในพื้นที่อีกด้วย

- *สวนสุขภาพ ธนาคารไทยพาณิชย์* เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่ทาง ธนาคารไทยพาณิชย์จัดขึ้นโดยขอพื้นที่จากทางกรรรถไฟ ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปมีความร่มรื่น เนื่องจากมีต้นไม้ใหญ่อยู่มาก มีม้านั่ง เครื่องออกกำลังกาย อยู่ในพื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งกิจกรรมที่เป็น Active recreation และ Passive recreation ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียน เนื่องจากเป็นสวนสาธารณะที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนหลายแห่ง ช่วงเวลาที่มีกิจกรรมหนาแน่น คือ ช่วง เย็น

- *พื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์* เป็นพื้นที่ว่างประเภทริมทางเท้า ซึ่งเป็น พื้นที่ของเอกชน ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้นนอกจากกิจกรรมหลัก คือ การสัญจรแล้ว ยังมีกิจกรรมการค้าขายเกิดขึ้นมากในบริเวณนี้ ซึ่งกิจกรรมมักจะมีคความหนาแน่นในช่วงเย็น โดยมีกลุ่มผู้ใช้ที่ค่อนข้างหลากหลาย

- *พื้นที่ว่างในสถาบันราชภัฏ* เป็นพื้นที่ว่างประเภทสถาบัน ที่มีลักษณะ พื้นที่ว่างขนาดใหญ่ทั้งสนามกีฬา ลานโล่ง ถนนสายหลักที่เข้าถึง คือ ถนนประชานิมิตร ถนนอินใจ มี ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้น เป็นกิจกรรมประเภท Active recreation เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ยัง

มีการใช้พื้นที่ในการจัดนิทรรศการทางวิชาการต่างๆ อีกด้วย โดยกลุ่มผู้ใช้มักเป็นนักเรียน นักศึกษา ที่อยู่ในสถาบันนี้ ซึ่งมักจะประกอบกิจกรรมในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน

3) ระดับชุมชน

- พื้นที่ว่างหน้าวัดกลาง เป็นพื้นที่ว่างประเภทริมทางรถไฟ อยู่ในชุมชนวัดกลาง ซึ่งขณะนี้กำลังมีการปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะ ปัจจุบันเป็นพื้นที่โล่งเตียน ซึ่งในช่วงเย็นจะมีเด็ก มาวิ่งเล่นบ้าง เตะฟุตบอลบ้าง

- สวนสาธารณะหน้าชุมชนเจริญบัณฑิต เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก เป็นพื้นที่ของทางกรรถไฟ ลักษณะโดยทั่วไป มีความร่มรื่น ตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ สร้างบรรยากาศให้กับพื้นที่ สวนสาธารณะแห่งนี้มีผู้ใช้บ่อย จะมีผู้ใช้บ้างในบางเวลา เช่นบางครั้งจะทำอาหารมานั่งปูลู่เสื่อทานกันในบริเวณนี้ เป็นต้น

- สนามเด็กเล่นชุมชนรถไฟศิลาอาสน์ เป็นพื้นที่ว่างประเภทสวนสาธารณะที่อยู่ในย่านที่พักอาศัยบริเวณชุมชนรถไฟศิลาอาสน์ กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็ก และผู้ปกครองที่คอยมาดูแลบุตรหลานของตนเอง กิจกรรมมักจะเกิดในช่วงเย็น การเข้ามาใช้ของผู้คน เกิดจากความสะดวกในการเข้าถึง ซึ่งพื้นที่นี้มีระยะทางที่ใกล้กับชุมชนสามารถเข้าถึงโดยการเดินเท้าเพียงไม่กี่นาทีเท่านั้น

- สวนริมน้ำบริเวณคอวัง เป็นพื้นที่ว่างประเภทสวนสาธารณะที่อยู่ในย่านชุมชนที่พักอาศัยชุมชนคอวัง กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่ กิจกรรมเป็นลักษณะ Passive recreation อย่างเช่น การเดินเล่น นั่งเล่นกัน ซึ่งกิจกรรมมักจะเกิดในช่วงเย็น

- พื้นที่ว่างในวัดหนองผา เป็นพื้นที่ว่างประเภทสถานที่อยู่ในย่านชุมชนพักอาศัย กลุ่มผู้ใช้มีทั้งเด็ก และผู้สูงอายุ ซึ่งกิจกรรมก็จะมี ความแตกต่างกันออกไป

- สนามกีฬาในโรงพยาบาลอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ว่างประเภทสนามกีฬา ซึ่งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมถนนเจริญราษฎร์ จากลักษณะพื้นที่จึงทำให้กิจกรรมเป็น Active recreation ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาล และเด็ก

ตารางที่ 5.1 สรุปความสัมพันธ์ของพื้นที่ว่างกับกิจกรรมในพื้นที่

ระดับพื้นที่ว่าง กิจกรรมในพื้นที่	ระดับเมือง			ระดับย่าน						ระดับชุมชน					
	ทบประมาณ	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	ทบประมาณ	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์	อสังหาริมทรัพย์
1. การออกกำลังกาย	●●	●●	●	●	●●	●	●		●●	●●		●●		●	●●
2. นั่งเล่นชมทิวทัศน์	●●	●	●●	●●	●	●			●		●	●	●		●
3. ทบปะพูดคุย	●●	●	●●	●●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
4. เดินเล่น	●●	●	●●	●●	●	●		●		●	●	●	●	●	●
5. ปิกนิก รับประทานอาหาร	●		●	●	●						●		●		
6. อ่านหนังสือ	●		●	●	●	●			●		●		●	●	
7. คำขาย	●		●			●	●	●							
8. งานประเพณีต่างๆ	●●	●●				●			●					●	
9. การสักการบูชา	●					●									

ความมีบทบาทต่อชุมชนเมือง

- มาก
- ปานกลาง
- น้อย

ตารางที่ 5.2 สรุปความสัมพันธ์ของพื้นที่ว่างกับองค์ประกอบภายในพื้นที่

ระดับพื้นที่ว่าง องค์ประกอบของพื้นที่	ระดับเมือง			ระดับย่าน						ระดับชุมชน					
	ลานที่ริมน้ำ	ลานที่ริมน้ำ พื้นที่สาธารณะ	สวนสาธารณะ	สวนสาธารณะ ริมน้ำ	สวนสาธารณะ	วัดท่าถนอม	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน	ลานหน้าถนน
1. ต้นไม้ พุ่มไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2. สระน้ำ บ่อน้ำ			●	●	●										
3. ม้านั่ง	●	●	●	●		●	●		●		●	●	●	●	●
4. สิ่งปลูกสร้าง สถาปัตยกรรม	●	●	●	●		●		●	●				●	●	
5. ไฟฟ้า	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
6. ห้องน้ำ น้ำดื่ม	●					●			●					●	●
7. สภาพพื้นผิวของพื้นที่	บล็อกซีเมนต์	สนามหญ้า	สนามหญ้า	สนามหญ้า	บล็อกซีเมนต์	คอนกรีต	ดิน หญ้า	คอนกรีต	สนามหญ้า	ดิน	สนามหญ้า	สนามหญ้า	สนามหญ้า	ดิน หญ้า	สนามหญ้า
8. ขนาดของพื้นที่	ใหญ่	ใหญ่	ใหญ่	กลาง	กลาง	กลาง	ใหญ่	กลาง	ใหญ่	กลาง	เล็ก	เล็ก	เล็ก	กลาง	กลาง

ความมีบทบาทต่อชุมชนเมือง

- มาก
- ปานกลาง
- น้อย

5.4.2 **พื้นที่ว่างที่เป็นส่วนประกอบของเมือง** เป็นลักษณะพื้นที่ว่างที่ผู้คนไม่ได้ใช้ประโยชน์โดยตรง เป็นพื้นที่ที่ช่วยลดความหนาแน่นของเมือง ซึ่งได้แก่ พื้นที่ว่างประเภทต่างๆ ดังนี้

1) **พื้นที่ว่างเกษตรกรรม** เป็นประเภทของพื้นที่ว่างที่มีพื้นที่มากที่สุดในพื้นที่ศึกษา เป็นลักษณะโอบล้อมเมืองอยู่โดยรอบ เป็นส่วนที่จะเสริมสร้างบรรยากาศของสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับเมือง โดยมีลักษณะการใช้พื้นที่จะใช้เพื่อการเกษตรโดยเฉพาะ กลุ่มผู้ใช้จะเป็นเจ้าของพื้นที่เท่านั้น ดังนั้นกิจกรรมหลักจึงเป็นการเกษตร คือ การปลูกพืช ผัก ผลไม้ กิจกรรมด้านการพักผ่อนจะเกิดขึ้นในช่วงระหว่างวันที่เสร็จภาระกิจจากการทำงานในพื้นที่ ดังนั้นเวลาในการทำกิจกรรมจึงไม่แน่นอน ระบบโครงสร้างเป็นลักษณะเปิดโล่งตลอดพื้นที่ พื้นที่ว่างประเภทสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับเมืองได้ ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้สภาพแวดล้อมของเมืองดูร่มรื่น และเป็นแหล่งอาหารให้กับเมือง แต่ยังประสบกับปัญหาการแทรกซึมของพื้นที่เมืองที่มีการขยายตัวออกมา

2) **พื้นที่ว่างริมคู คลอง บึง แม่น้ำ** ได้ทำการศึกษาบริเวณคลองโพเป็นหลัก ซึ่งคลองโพเป็นที่โล่งว่างสาธารณะประโยชน์เป็นแนวยาวไหลผ่านตั้งแต่ย่านเกษตรกรรมแถบศิลาอาสน์สู่ย่านพาณิชย์กรรมใหม่ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำน่าน บริเวณหลังวัดคลองโพ ลักษณะการใช้พื้นที่ของผู้คนไม่มีความโดดเด่นมากนัก หน้าที่หลักเป็นเพียงแหล่งรับน้ำเสียจากชุมชน กิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมาจากกลุ่มผู้ใช้ที่อยู่โดยรอบคลองโพเท่านั้น ระบบโครงสร้างของคลองโพเป็นพื้นที่โล่งว่างที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา ในด้านของบรรยากาศมีความเงียบสงบดี และจากการที่คลองโพมีแนวผ่านหลายย่านในเมืองทำให้คลองโพมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นที่ว่างเพื่อประโยชน์ของชุมชนได้ในอนาคต แต่บริเวณนี้ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของการลู่ล้าของสิ่งปลูกสร้างในหลายบริเวณ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาได้

3) **พื้นที่ตามเส้นทางคมนาคม** แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1) **พื้นที่ว่างริมทางรถไฟ (Corridor Space)** ทางรถไฟและที่ว่างริมทางรถไฟในชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ เป็นที่ว่างลักษณะ Linear open space เปิดโล่งโดยตลอด มีแนวขอบเขต (Right of way) ขนานไปตลอดทาง การใช้พื้นที่ว่างในเขตทางรถไฟค่อนข้างมีจำกัด ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างริมทางรถไฟจึงมีไม่มากนัก แต่ในปัจจุบันทางการรถไฟได้ให้พื้นที่แก่เทศบาลเพื่อจัดเป็นสวนหย่อม สวนสาธารณะให้กับคนในเมือง ซึ่งกิจกรรมหลักของพื้นที่ยังคงเป็นเพื่อการเดินทางขนส่ง แต่ก็มีส่วนที่มีกิจกรรมประเภทนันทนาการเกิดขึ้นบริเวณที่จัดเป็นพื้นที่สาธารณะ ระบบโครงสร้างบริเวณที่ว่างทางรถไฟ ส่วนใหญ่จะเป็นที่โล่งว่าง บรรยากาศบริเวณทางรถไฟ จะเป็นพื้นที่

ที่โล่งยาวพาดผ่านกลางเมือง มีแนวรางรถไฟเป็นเส้นนำสายตา ซึ่งเป็นข้อดีของพื้นที่ว่างประเภทนี้ ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง แต่ทางรถไฟนี้ก็เปรียบเสมือนทางขวางกั้นและแบ่งเมืองออกเป็น 2 ส่วน ทำให้การขยายตัวของเมืองไม่ได้โตจากศูนย์กลางเดียว จะมีลักษณะเป็น urban spawn

3.2) พื้นที่ว่างประเภทถนน และทางเท้า ถนนและทางเท้าเป็นพื้นที่ว่างชนิดหนึ่งในเมืองที่เป็นตัวเชื่อมโยงจากย่านหนึ่งสู่อีกย่านหนึ่ง พื้นที่ว่างประเภทถนนและทางเท้านั้น เป็นที่ว่างลักษณะ Linear open space คือ เปิดโล่งโดยตลอด มีทางเท้าขนาดทั้ง 2 ข้าง การเปิดใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนนันทนาการของพื้นที่ว่างประเภทนี้เกิดขึ้นน้อยมาก เนื่องจากหน้าที่หลักของพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้สร้างมาเพื่อประกอบกิจกรรมประเภทนันทนาการ แต่ก็ยังพบว่ามีกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการสัญจรขนส่ง เช่น การค้าขายบริเวณริมฟุตบาท หรือ การนั่งพักผ่อนชั่วคราวบริเวณที่ม้านั่งบนฟุตบาท ในด้านของระบบโครงสร้างของพื้นที่ว่างเป็นที่ว่างที่เปิดโล่งยาวตลอด ปัจจุบันมีการพัฒนาถนนและทางเท้าให้อยู่ในสภาพที่ค่อนข้างดี เป็นโครงข่ายของที่ว่าง ที่แทรกตัวอยู่ในเนื้อเมือง บรรยากาศของถนนและทางเท้าในแต่ละย่านแตกต่างกันออกไป ซึ่งศักยภาพของพื้นที่ว่างประเภทนี้ก็คือ เป็นระบบถนนในเมืองโครงข่ายไม่ซับซ้อน ทำให้ง่ายต่อการจดจำ และมีความเชื่อมโยงกันทุกพื้นที่ แต่ถนนบางบริเวณก็ขาดโอกาสในการพัฒนา ซึ่งส่วนมากเป็นถนนในระดับละแวกบ้าน

4) พื้นที่ว่างในสถาบัน แบ่งออก เป็น 3 ประเภท คือ

4.1) กลุ่มศูนย์ราชการ

กลุ่มศูนย์ราชการเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นมาในช่วงของการพัฒนาเมือง โดยเกาะกลุ่มกันอย่างหนาแน่นในทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของย่านพาณิชยกรรมเก่า มีถนนประชานิมิตรเป็นถนนสายหลักในการเข้าถึงส่วนราชการในแต่ละแห่ง ซึ่งกลุ่มพื้นที่ดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีการใช้สอยเชิงสาธารณะ ประชาชนสามารถเข้า ออกได้ในเวลากลางวัน โดยในช่วงเวลาเย็นบางส่วนจะถูกใช้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย บางแห่งใช้เป็นสนามตะกร้อ หรือ ลานกิจกรรมในบางโอกาส ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ว่างของหน่วยราชการ ในช่วงเวลาเช้า 8.00-16.00น. โดยส่วนใหญ่ใช้เป็นที่สำหรับจอดรถ ที่พักรอของผู้มาติดต่อกับหน่วยราชการ ช่วงเย็นกลุ่มข้าราชการในส่วนราชการนั้นมักจะจัดกิจกรรมกันเองหลังเลิกงาน โดยมากเป็นกิจกรรมประเภท Active Recreation เช่น วิ่ง ตะตะกร้อ เล่นฟุตบอล เป็นต้น ในด้านของบรรยากาศนั้นจะเห็นได้ว่าการถอยร่นของอาคารในย่านราชการ ทำให้ย่านนี้มีระยะของการพักสายตามากกว่าในการอื่น ๆ ตลอด

จนที่ว่างยังทำให้สถานที่สำคัญ เช่น ศาลากลางนั้นดูมีความสำคัญด้านการเปิดพื้นที่ว่างหน้าอาคาร ตามแนวถนนประชานิมิตร ซึ่งเป็นศักยภาพด้านทัศนียภาพของเมืองได้อีกบริเวณหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ว่างประเภทนี้ยังมีไม่มากนัก

4.2) กลุ่มสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษามีการกระจายตัวไปทั่วเมือง โดยจะมีหนาแน่นบริเวณถนนประชานิมิตร ถนนอินใจมี อีกส่วนหนึ่งแทรกตัวอยู่บริเวณแหล่งที่อยู่อาศัย มีเพียงโรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์ที่อยู่ติดกับเขตพาณิชย์กรรมเก่า โดยส่วนมากแล้ว ทุกๆโรงเรียนจะมีพื้นที่ว่าง เพื่อประกอบกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การแข่งขันกีฬา หรือกิจกรรมนันทนาการอื่นๆ ลักษณะการใช้พื้นที่และกิจกรรมนั้น กลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่คือ กลุ่มเด็กนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันนั้น โดยกิจกรรมมักจะเกิดขึ้นในช่วงเช้า กลางวัน และเย็น ซึ่งกิจกรรมนั้นมีทั้ง Active recreation และ Passive Recreation นอกจากการใช้ในแต่ละวันแล้ว ยังมีการใช้พื้นที่ระหว่างปี ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง เป็นต้น ในด้านของบรรยากาศนั้น พื้นที่ว่างนอกจากที่จะเป็นสนามกีฬา หรือลานโล่งแล้ว มักจะมีต้นไม้ สนามหญ้าที่ให้ความร่มรื่นแก่ผู้มาใช้พื้นที่เป็นอย่างมาก

4.3) ที่ว่างในศาสนสถาน

ศาสนสถานในเขตเมืองอุดรดิตถ์มีการกระจายตัวไปทั่วเมือง โดยส่วนใหญ่แล้ว จะเกาะตัวอยู่กับชุมชน และส่วนใหญ่แล้วจะอยู่แนวถนนสำราญริน โดยทั่วไปแล้วภายในวัด ซึ่งนอกจากประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้วก็มีกิจกรรมอื่นๆให้เห็นอีกบ้าง เช่น สักการะบูชาการชุมนุมของชาวบ้าน เพื่อพบปะ พูดคุยในการจัดการของชุมชนนั้นๆ การพักผ่อนนั่งเล่นของผู้สูงอายุในละแวกนั้น ตลอดจนการเล่นกีฬาในวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดที่มีโรงเรียนอยู่ภายในวัดนั้นๆ ซึ่งจะมีเพียงวัดท่าถนนเท่านั้น ที่ตั้งอยู่ในบริเวณใจกลางเมืองย่านพาณิชย์กรรม ที่ว่างภายในวัดจึงกลายเป็นที่จอดรถยนต์ โดยเฉพาะในเวลาเช้า เย็น จะมีปริมาณรถมาก บรรยากาศภายในบริเวณวัด โดยทั่วไปแล้วจะมีลักษณะเด่นในด้านของสถาปัตยกรรม ทำให้รู้สึกสง่างาม ตลอดจนบรรยากาศของพื้นที่ภายในวัดที่มักจะมีต้นไม้โดยรอบสร้างความร่มรื่นให้กับพื้นที่

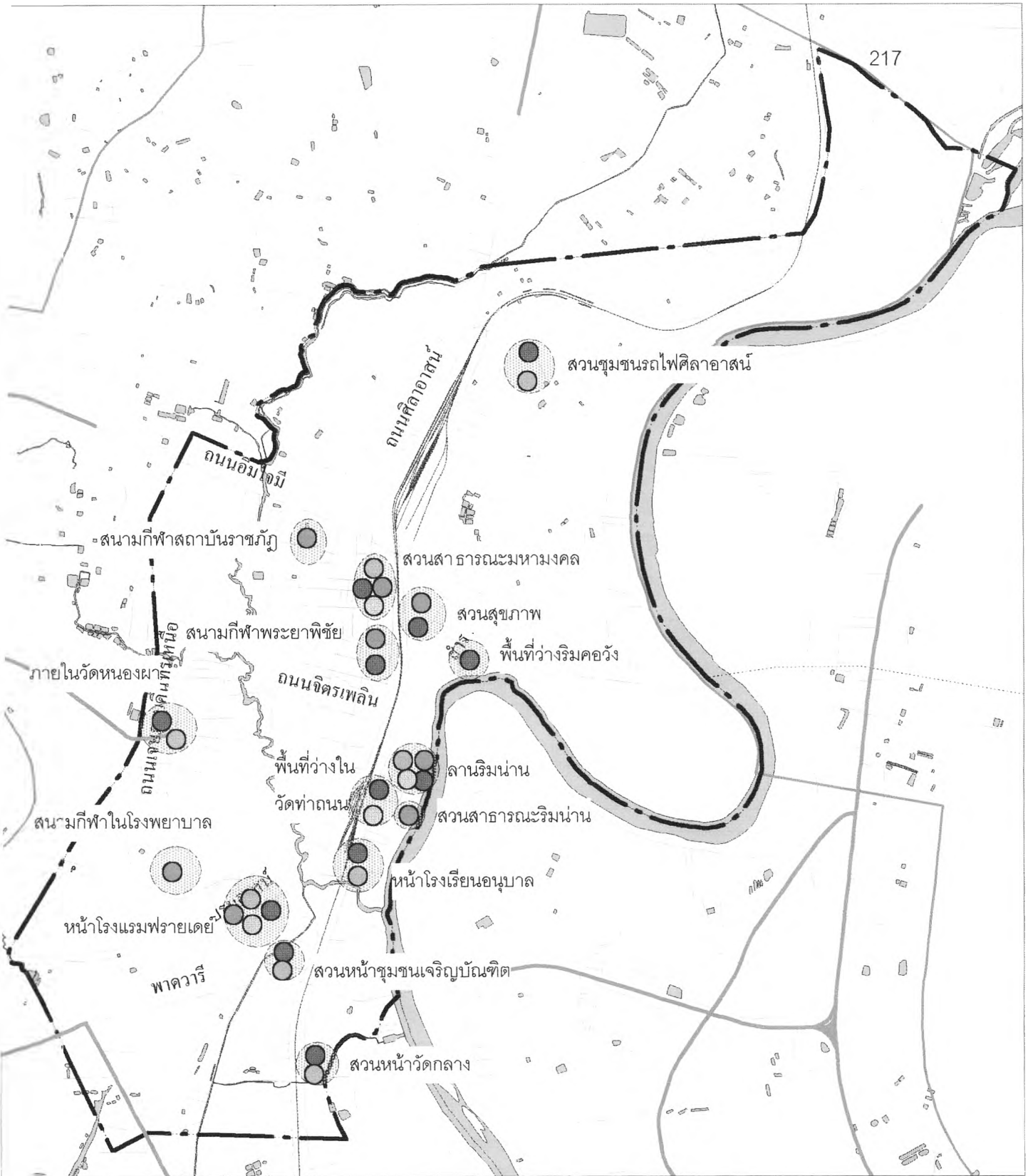
ตารางที่ 5.3 สรุปลักษณะทางกายภาพ และพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างของเมือง

พื้นที่ว่าง	ลักษณะทางกายภาพ					พฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่าง						
	ที่ตั้ง	ขนาด	ขอบเขต	การเข้าถึง	บรรยากาศ	กลุ่มผู้ใช้	กิจกรรม	ช่วงเวลา	การมาใช้พื้นที่	เหตุผลการใช้พื้นที่	การเดินทาง	จน.เวลา
ระดับเมือง												
- ลานริมน่าน	ย่านพาณิชย์กรรมเก่า	11 ไร่	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ดี ติดริมน่านและย่านเกษตร	ทุกเพศทุกวัย	ทั้งactive และpassive	เช้า เย็น	เพื่อน ครอบครัว	บรรยากาศดี	เดิน รถจักรยานยนต์	1-3 ชม.
- สนามกีฬาพระยาพิชัย	ย่านศูนย์ราชการ	21 ไร่ 3 งาน	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ดีในช่วงเช้า-เย็น กลางวันร้อน	วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่	active	เย็น	เพื่อน มาคนเดียว	เดินทางสะดวก	รถจักรยานยนต์	1-3 ชม.
- สวนสาธารณะหามงคล	ย่านศูนย์ราชการ	16 ไร่ 2 งาน	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ร่มรื่น ด้วยต้นไม้และบ่อน้ำ	ทุกเพศทุกวัย	passive	เย็น	ครอบครัว	บรรยากาศดี	รถจักรยานยนต์	1-3 ชม.
ระดับย่าน												
- สวนสาธารณะริมน่าน	ย่านพาณิชย์กรรมเก่า	2 ไร่ 2 งาน	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ดี ติดริมน่านและย่านเกษตร	วัยรุ่น	passive	เย็น	เพื่อน แฟน	บรรยากาศดี	รถจักรยานยนต์	ครึ่ง-1ชม.
- วัดท่าถนน	ย่านพาณิชย์กรรมเก่า	10 ไร่	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	สงบร่มรื่น	ผู้ใหญ่ วัยชรา	กิจกรรมทางศาสนา	เช้า กลางวัน	มาคนเดียว	สงบ ร่มรื่น	เดิน รถยนต์	ครึ่ง-1ชม.
- หน้าโรงเรียนอนุบาล	ย่านพาณิชย์กรรมเก่า	5 ไร่	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	จอแจ ร่มถนน และทางรถไฟ	วัยเด็ก ผู้ใหญ่	passive	เช้า เย็น	ครอบครัว	รับบุตรหลาน	รถยนต์	ครึ่ง-1ชม.
- สวนสุขภาพ	ย่านพาณิชย์กรรมเก่า	7 ไร่ 1 งาน	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ร่มรื่น สงบ	วัยรุ่น ผู้ใหญ่	ทั้งactive และpassive	เย็น	เพื่อน มาคนเดียว	สงบ บรรยากาศดี	รถจักรยานยนต์	ครึ่ง-1ชม.
- หน้าโรงแรมพรายเดย์	ย่านพาณิชย์กรรมใหม่	600 ตร.วา	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	จอแจ ฝุ่นววย	ทุกเพศทุกวัย	การซื้อขาย	เย็น ค่ำ	มาคนเดียว	สะดวก ค้าขาย	รถจักรยานยนต์	ครึ่ง-1ชม.
- สนามกีฬาราชภัฏ	ย่านศูนย์ราชการ	18 ไร่	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ดี เป็นสัดส่วน	วัยรุ่น	active	เย็น	เพื่อน	เดินทางสะดวก	เดิน รถจักรยานยนต์	ครึ่ง-1ชม.
ระดับชุมชน												
- หน้าวัดกลาง	ย่านพักอาศัย	3 ไร่	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ยังไม่ดี กำลังพัฒนา	วัยเด็ก ผู้ใหญ่	active	เย็น	เพื่อน ครอบครัว	ใกล้บ้าน	เดิน	1-3 ชม.
- สวนหน้าชุมชนเจริญบัณฑิต	ย่านพักอาศัย	200 ตร.วา	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ดี ร่มรื่น เขียวขจี	วัยเด็ก ผู้ใหญ่	passive	เย็น	ครอบครัว	ใกล้บ้าน	เดิน	ครึ่ง-1ชม.
- สวนชุมชนรถไฟสีลาอาสน์	ย่านพักอาศัย	2.5 ไร่	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ดี ในทุกช่วงเวลา ร่มรื่น	วัยเด็ก ผู้ใหญ่	ทั้งactive และpassive	เช้า เย็น	ครอบครัว	ใกล้บ้าน	เดิน	ครึ่ง-1ชม.
- สวนบริเวณคอวัง	ย่านพักอาศัย	0.5 ไร่	เปิดโล่ง 4 ด้าน	สะดวก	ดี สงบ ร่มรื่น	ผู้ใหญ่	passive	กลางวัน เย็น	มาคนเดียว	ใกล้บ้าน สงบ	เดิน	ครึ่ง-1ชม.
- วัดหนองผา	ย่านพักอาศัย	5 ไร่	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ดี สงบ ร่มรื่น	วัยเด็ก ผู้ใหญ่	ทั้งactive และpassive	กลางวัน เย็น	เพื่อน มาคนเดียว	ใกล้บ้าน	เดิน	ครึ่ง-1ชม.
- สนามกีฬาในโรงพยาบาล	ย่านพาณิชย์กรรมใหม่	0.5 ไร่	รั้วรอบ 4 ด้าน	สะดวก	ดี เป็นสัดส่วน	วัยรุ่น	active	เย็น	เพื่อน	ใกล้กลุ่มเพื่อน	เดิน รถจักรยานยนต์	ครึ่ง-1ชม.

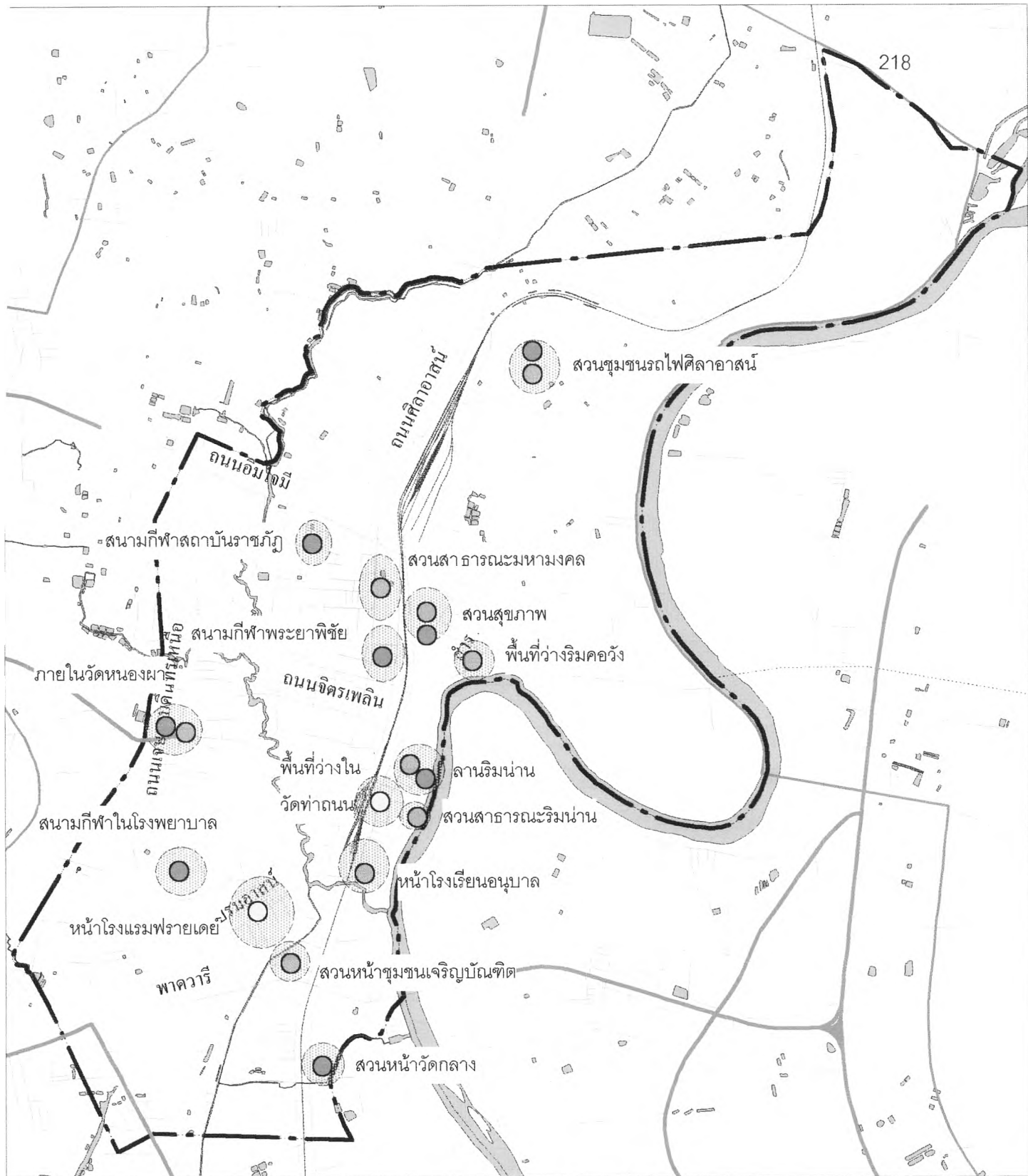
แผนที่ 5.12 แสดงที่ตั้งของพื้นที่วางในย่านต่างๆของเมือง

สัญลักษณ์		ศักยภาพในการพัฒนาที่วางในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์	
<ul style="list-style-type: none"> เขตเทศบาล เขตตำบล เขตผังเมืองรวม ทางหลวงแผ่นดิน ถนน 	<ul style="list-style-type: none"> ระดับเมือง ระดับย่าน ระดับชุมชน 	<p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	
		<p>0 1.5 3 กิโลเมตร</p> 	
			

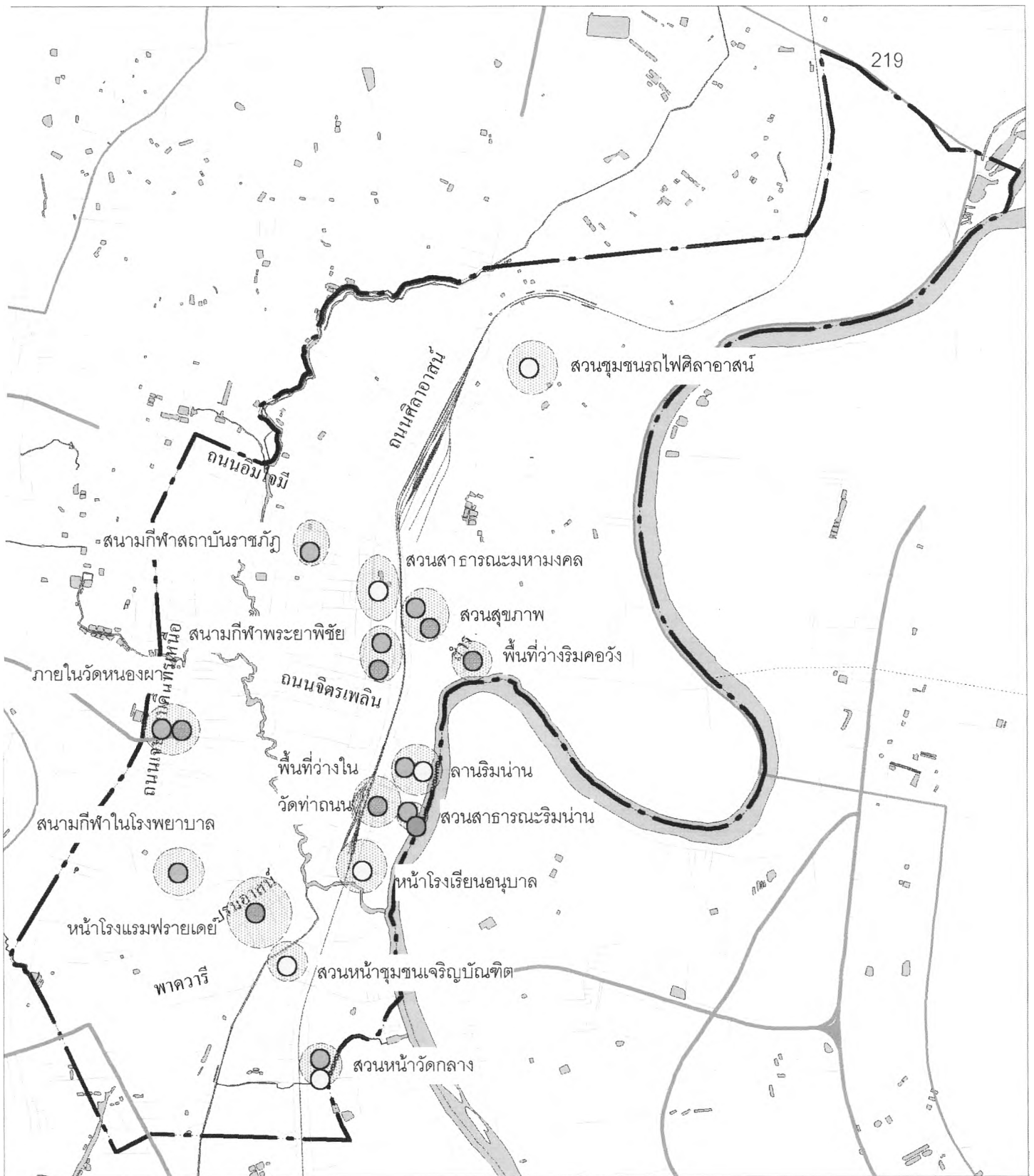
แผนที่ 5.13 แสดงกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ว่างส่วนใหญ่นในแต่ละแห่ง

สัญลักษณ์ - - - เขตเทศบาล - - - เขตตำบล — เขตผังเมืองรวม — ทางหลวงแผ่นดิน ถนน ● วัยเด็ก ● วัยรุ่น ● วัยผู้ใหญ่ ○ วัยชรา	ศึกษภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตต์
	ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	0 1.5 3 กิโลเมตร

แผนที่ 5.14 แสดงประเภทกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่าง

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> เขตเทศบาล เขตตำบล เขตผังเมืองรวม ทางหลวงแผ่นดิน ถนน Active recreation Passive recreation กิจกรรมอื่นๆ 	<p>ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์</p> <p>ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="margin-right: 10px;"> <p>0 1.5 3</p> <p>กิโลเมตร</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>N</p> </div> </div>
--	--

แผนที่ 5.15 แสดงการมาใช้พื้นที่ว่างในแต่ละแห่ง

สัญลักษณ์

- เขตเทศบาล
- เขตตำบล
- เขตผังเมืองรวม
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ถนน
- พื้น
- แพน
- ครอบครวั
- มาคนเดี่ยว

ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตต์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

0 1.5 3 กิโลเมตร

5.5 สรุปการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ว่าง

จากการศึกษาลักษณะทางกายภาพ และกิจกรรมของพื้นที่ว่างในเมืองอุดรดิตถ์นั้น สามารถนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ว่าง ได้แก่ ที่ตั้งและการเข้าถึงพื้นที่ ขนาดของพื้นที่กับกิจกรรม บรรยากาศแวดล้อม องค์ประกอบภายในพื้นที่ สาธารณูปโภค การปรับเปลี่ยนการใช้งาน ความงามและสุนทรียภาพ ความมีชีวิตชีวาและไม่แออัด การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ ความหลากหลายของผู้ใช้ ช่วงเวลาของการทำกิจกรรม ความหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งจากประเด็นการพิจารณาทั้งหมดข้างต้นนี้ สามารถนำมาสรุปพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพได้ดังนี้ คือ

1. กลุ่มพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพสูง

1.1 ระดับเมือง ได้แก่

1.1.1 ลานริมถนน เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า มีการเข้าถึงได้สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งการเดิน รถยนต์ ทางน้ำ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนสำราญริน ถนนเจริญราษฎร์ เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่ดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ติดริมแม่น้ำน่าน และฝั่งตรงข้ามของพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่เขียวขจี เป็นการสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น มีชีวิตชีวาให้กับผู้ใช้พื้นที่ได้เป็นอย่างดี ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่ลานริมถนนนี้สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ เช่น สวนสาธารณะริมถนน พื้นที่ว่างบริเวณวัดท่าถนนได้ เป็นต้น ส่วนองค์ประกอบภายในนั้น ไม่ว่าจะเป็นม้านั่ง ทางเดิน ไฟฟ้า กระถางต้นไม้ สามารถจัดได้เป็นสัดส่วน โดยที่ภายในพื้นที่นั้นมีความหลากหลายของกิจกรรมมาก ทั้งกิจกรรมที่เป็น Active recreation และ Passive recreation ได้แก่ การเล่นฟุตบอล ตระกร้อ วิ่ง เดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว กิจกรรมภายในพื้นที่ยังสามารถรองรับการปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้มาก คือ ในช่วงระหว่างปีจะมีการนำพื้นที่มาจัดงานเทศกาลต่างๆ ของเมือง เช่น งานลอยกระทง การจัดนิทรรศการ การแข่งเรือ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า พื้นที่ว่างนี้สามารถรองรับกิจกรรมได้ทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างวัน และระหว่างปี ยิ่งไปกว่านั้น ในระหว่างวันจะเกิดกิจกรรมขึ้นตลอดช่วงเวลาตั้งแต่เช้า ตี 5 ก็จะมีมีการใช้พื้นที่ จนกระทั่งเย็นซึ่งเป็นช่วงที่คนมาทำกิจกรรมหนาแน่นที่สุด และเมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมค่อนข้างสูง กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นมีทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็กเล็กไปจนถึงคนชรา

1.1.2 สวนสาธารณะมหามงคล เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์ราชการ และย่านการศึกษาของเมือง มีการเข้าถึงได้สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนประชานิมิตร ถนนแปดวา เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ดี เนื่องจากมีต้นไม้อยู่โดยรอบมากทั้งไม้ยืนต้น ไม้ประดับ นอกจากนี้ยังมีบ่อน้ำที่ให้ความชุ่มชื้นกับพื้นที่ ส่วนองค์ประกอบภายในนั้นจัดได้เป็นสัดส่วน คือ มีชุ่มที่น้ำอยู่โดยรอบบ่อน้ำ มีถังขยะอยู่บริเวณชุ่ม ทางเดินเท้าสามารถเชื่อมโยงพื้นที่ได้ทุกส่วน มีสะพานข้ามบ่อน้ำ มีตลิ่งริมบ่อน้ำที่สามารถลงไปให้อาหารปลาได้ ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่สวนสาธารณะมหามงคลนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ เช่น สนามกีฬาพระยาพิชัย พื้นที่ว่างในสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นส่วนมากเป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว ให้อาหารปลา ปิกนิก พบปะพูดคุย เป็นต้น เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นมีทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็กเล็กไปจนถึงคนชรา โดยส่วนใหญ่แล้วจะมาเป็นครอบครัว ซึ่งผู้ใหญ่จะมาบุตรหลานเล็กๆ มาเล่นบริเวณสนามเด็กเล่นที่อยู่ภายในพื้นที่ พาเดินออกกำลังกาย ให้อาหารปลา และปิกนิก ส่วนกลุ่มเพื่อนจะมาทำกิจกรรมประเภทพบปะพูดคุย เดินเล่น ซึ่งกิจกรรมจะหนาแน่นในมากที่สุดในช่วงเย็น ส่วนช่วงเช้าและกลางวันกิจกรรมเกิดขึ้นน้อยมาก

1.2 ระดับย่าน ได้แก่

1.2.1 สวนสุขภาพพนาคารไทยพาณิชย์ เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์ราชการและย่านการศึกษาของเมือง มีการเข้าถึงได้สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนประชานิมิตร ถนนแปดวา เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ดี เนื่องจากมีต้นไม้อยู่โดยรอบมากทั้งไม้ยืนต้น ไม้ประดับ ส่วนองค์ประกอบภายในนั้นจัดได้เป็นสัดส่วน คือ มีทางเดินเชื่อมภายในพื้นที่ดี นอกจากนี้ยังมีเครื่องออกกำลังกาย สระว่ายน้ำ ห้องสมุดอยู่ภายในพื้นที่อีกด้วย ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆนั้น พบว่า พื้นที่สวนสุขภาพแห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ เช่น สนามกีฬาพระยาพิชัย พื้นที่ว่างในสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ สวนสาธารณะมหามงคล เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นมีทั้งกิจกรรมประเภท Active recreation และ Passive recreation ได้แก่ การออกกำลังกายโดยเครื่องออกกำลังกายที่มีอยู่ในพื้นที่ การเดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว พบปะพูดคุย เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังมีการใช้พื้นที่ในการฝึกซ้อมกีฬาเชียร์ลีดเดอร์ของกลุ่มนักเรียน นักศึกษา อีกด้วย เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบ

ว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้น มีทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่เด็กเล็กไปจนถึงคนชรา โดยกิจกรรมจะหนาแน่นมากที่สุดในช่วงเย็น

1.2.2 สนามกีฬาภายในสถาบันราชภัฏอุดรดิถี เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์ราชการและย่านการศึกษาของเมือง มีการเข้าถึงได้สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนประชานิมิตร ถนนแปดวา เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ค่อนข้างดี มีต้นไม้ใหญ่อยู่โดยรอบ สนามกีฬา ส่วนองค์ประกอบภายในนั้นมีการจัดที่นั่งตามใต้ต้นไม้ และอัศจรรย์ เพื่อเป็นที่นั่งชมกีฬาและนั่งพักผ่อน ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่สนามกีฬาแห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ตั้งแต่การเชื่อมโยงพื้นที่ภายในสถาบัน การเชื่อมโยงกับพื้นที่ภายนอก เช่น สนามกีฬาพระยาพิชัย สวนสาธารณะมหามงคล พื้นที่ริมถนนอินใจมี เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Active recreation ได้แก่ การเล่นฟุตบอล วิ่ง การช้อมกีฬากลางแจ้งประเภทอื่นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่ในการแข่งขันกีฬาประจำจังหวัด กีฬาระหว่างสถาบันอีกด้วย เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ซึ่งมักจะเป็นนักเรียน นักศึกษาในสถาบัน ช่วงเวลาที่กิจกรรมหนาแน่นที่สุดคือ ช่วงเย็น ส่วนช่วงเวลาอื่นๆ นั้นมีกิจกรรมเกิดขึ้นน้อย มีเพียงบางครั้งใช้สถานที่เพื่อช้อมกีฬาเท่านั้น

1.3 ระดับชุมชน ได้แก่

1.3.1 สวนสาธารณะชุมชนศิลาอาสน์ เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยถนนที่ผ่านพื้นที่นั้นมักเป็นถนนภายในชุมชนจึงมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ดี เนื่องจากมีต้นไม้อยู่โดยรอบมากทั้งไม้ยืนต้น ไม้ประดับ มีแหล่งน้ำโอบล้อมพื้นที่ สร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น ชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ส่วนองค์ประกอบภายในนั้นจัดได้เป็นสัดส่วน คือ มีที่นั่งตามใต้ต้นไม้ มีทางเดินเชื่อมภายในพื้นที่ดี ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่สวนสาธารณะแห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างขนาดเล็กๆ ที่ยังไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว พบปะพูดคุย เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่และวัยเด็ก ซึ่งมักจะมาเป็นครอบครัว

ครัว เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ โดยกิจกรรมจะหนาแน่นมากที่สุดในช่วงเย็น

1.3.2 พื้นที่ว่างริมคลอง เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยถนนที่ผ่านพื้นที่นั้นมักเป็นถนนภายในชุมชนจึงมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก และจากลักษณะพื้นที่ที่ลาดเอียงลงสู่แม่น้ำทำให้ทางลงมีบันไดคอนกรีตลงสู่พื้นที่ด้านล่างได้ บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ดี เนื่องจากอยู่ติดริมน้ำ มีต้นไม้อยู่โดยรอบมากทั้งไม้ยืนต้นมากมาย สร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น ชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ได้เป็นอย่างดี องค์ประกอบภายในนั้นไม่ค่อยมีนัก มีม้านั่งอยู่ในพื้นที่เพียงเล็กน้อย ในช่วงกลางวันมีแสงสว่างน้อย ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆนั้น พบว่า พื้นที่แห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นริมเส้นทางคมนาคม ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว พบปะพูดคุย เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มีทุกเพศทุกวัย แต่เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมไม่มากนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่ว่างน้อยอยู่ในพื้นที่พักอาศัยผู้คนที่ย่านนี้มักใช้พื้นที่บริเวณบ้านเป็นที่พักผ่อนอยู่แล้ว ดังนั้นการมาทำกิจกรรมร่วมกันบนพื้นที่ว่างจึงเกิดขึ้นน้อย

2. กลุ่มพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพปานกลาง

2.1 ระดับเมือง มีเพียงพื้นที่เดียว คือ สนามกีฬาพระยาพิชัยดาบหัก เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์ราชการและย่านการศึกษาของเมือง มีการเข้าถึงได้สะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนประชานิมิตร ถนนแปดวา เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่นั้นไม่ค่อยมีความร่มรื่นมากนัก เนื่องจากลักษณะพื้นที่ที่เป็นสนามกีฬา จึงทำให้พื้นที่เป็นที่โล่ง ต้นไม้มีน้อย มีเพียงต้นไม้ใหญ่รอบรั้วบางเล็กน้อยเท่านั้น พื้นที่เป็นพื้นสนามหญ้า และพื้นดิน ทำให้เวลาเดินจึงมักมีฝุ่นเกิดขึ้นมาก ภายในพื้นที่มีอัศจรรย์ไว้สำหรับดูกีฬา ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆนั้น พบว่า พื้นที่สนามกีฬานี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ เช่น สวนสาธารณะริมถนน พื้นที่ว่างในสถาบันราชภัฏอุดรดิตต์ พื้นที่ริมถนน พื้นที่ในสถาบันการศึกษาและสถาบันราชการโดยรอบ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นส่วนมากเป็นกิจกรรมประเภท Active recreation ได้แก่ การเตะฟุตบอล วิ่งรอบสนามกีฬา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่นี้ในการจัดงานประจำปีของจังหวัด เช่น งานกาชาด งานเทศกาลกลางสาต งานวันพระยาพิชัยดาบหัก เป็นต้น เมื่อพิจารณา

ขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมเกิดขึ้นไม่หนาแน่นมากนัก เนื่องจากกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่มีเพียงวัยรุ่น และวัยทำงานจะมาทำกิจกรรมหลังเลิกเรียนและหลังเลิกงาน

2.2 ระดับย่าน ได้แก่

2.2.1 สวนสาธารณะริมน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถยนต์ ทางน้ำ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนสำราญรื่น ถนนเจริญราษฎร์ เป็นต้น แต่จากลักษณะพื้นที่ที่ต่ำกว่าถนน และพื้นที่โดยรอบ ลักษณะทางลงเป็นทางลาดชันมาก ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีการเดิน และรถจักรยานยนต์เท่านั้น บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่ดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ติดริมแม่น้ำน่าน และฝั่งตรงข้ามของพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่เขียวชอุ่ม เป็นการสร้างบรรยากาศที่ร่มรื่น มีชีวิตชีวาให้กับผู้ใช้พื้นที่ได้เป็นอย่างดี ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ข้างอื่นๆ นั้น พบว่า สวนสาธารณะแห่งนี้สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ไปยังพื้นที่ข้างอื่นๆ ได้ เช่น ลานริมน้ำ พื้นที่ว่างบริเวณวัดท่าถนนได้ เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดจากลักษณะพื้นที่ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนองค์ประกอบภายในสามารถจัดได้เป็นสัดส่วน มีการจัดซุ้มที่นั่งกระจายอยู่ตามพื้นที่โดยมีถังขยะอยู่ทุกซุ้ม มีการตกแต่งพื้นที่ด้วยไม้ดอกไม้ประดับ แม้ว่าจะมีองค์ประกอบภายในที่ดี แต่ก็ยังมีข้อด้อยในเรื่องของความปลอดภัย เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต่ำกว่าพื้นที่ปกติ ทำให้เป็นเสมือนพื้นที่ลึบสายตาคน สามารถก่อเกิดอาชญากรรมได้ง่าย ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น เดินชมวิว พบปะพูดคุย เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ที่มักจะมาทำกิจกรรมหลังเลิกเรียน เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมไม่สูง

2.2.2 พื้นที่ว่างในวัดท่าถนน เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนสำราญรื่น ถนนเจริญราษฎร์ เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่มีความสงบ ร่มรื่น เนื่องจากมีต้นไม้ที่อยู่ตามทางเดินโดยรอบวัด องค์ประกอบภายใน ประกอบด้วย สถาปัตยกรรมของสิ่งก่อสร้างภายในวัดที่ดูสง่างามมากมาย มีม้านั่งกระจายอยู่ได้ร่มไม้ มีไฟฟ้าส่องสว่าง พื้นที่ว่างในวัดท่าถนนนี้สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ไปยังพื้นที่ข้างอื่นๆ ได้ เช่น ลานริมน้ำ พื้นที่หน้าโรงเรียนอนุบาล พื้นที่ว่างริมถนน ริมฟุตบอล เป็นต้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดจากลักษณะพื้นที่เนื่องจากมีเวลาปิด เปิดการเข้ามาใช้พื้นที่ภายในวัด ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Passive

recreation โดยกิจกรรมหลัก คือ การสักการะบูชาสิ่งศักดิ์ และจากการที่เป็นวัดที่อยู่ในพื้นที่ย่านพาณิชยกรรม จึงทำให้มีการใช้พื้นที่ว่างเป็นพื้นที่จอดรถด้วย นอกจากนี้ก็มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นเล็กน้อย เช่น การนั่งเล่น พักผ่อน การพบปะพูดคุย เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ โดยกิจกรรมมักจะเกิดขึ้นในช่วงเช้า กลางวัน ส่วนในช่วงเย็นมีกิจกรรมเกิดขึ้นไม่มากนัก เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมไม่มากนัก

2.2.3 พื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์ เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมใหม่ สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่เส้นทางหลัก คือ ถนนบรมราชชนนี บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่ไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากพื้นที่อยู่ติดถนนจึงค่อนข้างมีความวุ่นวายจากทั้งยานพาหนะ และผู้คนที่ผ่านไปมา องค์ประกอบภายในมีเพียงไฟฟ้าริมทางเท่านั้น พื้นที่ว่างหน้าโรงแรมฟรายเดย์นี้มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างใกล้เคียงน้อย เนื่องจากภายในย่านพาณิชยกรรมใหม่มีพื้นที่ว่างที่จะนำมาใช้ประโยชน์น้อย ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมจำเป็น คือ กิจกรรมการค้าขาย การเดินทางไปมาผ่านพื้นที่เป็นหลัก กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมมีทุกเพศ ทุกวัย เนื่องจากกิจกรรมที่ค้าขายส่วนใหญ่เป็นการค้าประเภทอาหาร โดยกิจกรรมมักจะเกิดขึ้นในช่วงเย็นไปจนถึงกลางคืน เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมพอสมควร

2.3 ระดับชุมชน

2.3.1 พื้นที่ว่างในวัดหนองผา เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยถนนที่ผ่านพื้นที่นั้นมักเป็นถนนภายในชุมชนจึงมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่พอใช้ เนื่องจากเป็นพื้นที่วัด จึงทำให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่นพอสมควร องค์ประกอบภายในนั้นมีม้านั่งกระจายอยู่ในพื้นที่ มีทางเดินที่เชื่อมต่อกัน ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่แห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ทั้งภายในวัดเอง ซึ่งจะมีโรงเรียนอยู่ภายในวัด ดังนั้นกิจกรรมระหว่างพื้นที่ว่างทั้ง 2 นี้จึงมีความเชื่อมโยงถึงกัน ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นมีทั้งกิจกรรมประเภท Active recreation และ Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การวิ่งเล่นกันของเด็กๆ เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มีทุกเพศทุกวัย โดยส่วนใหญ่เป็นเด็ก ตามที่กล่าวแล้วว่าภายในวัดนั้นมีโรงเรียนอยู่ด้วย ดังนั้นจึงมี

เด็กนักเรียนมาเตะฟุตบอล วิ่งเล่นกันภายในวัดอีกด้วย เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมไม่มากนัก

2.3.2 สวนสาธารณะหน้าชุมชนเจริญบัณฑิต เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดินทาง รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยมีถนนสายหลัก คือ ถนนพาดวารี นอกนั้นจะเป็นถนนสายเล็กๆที่ใช้กันภายในชุมชนจึงมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่ร่มรื่น เนื่องจากมีต้นไม้ดอก ไม้ประดับ การจัดสวนหินเล็กๆ ภายในพื้นที่ และจากการที่พื้นที่นี้ติดกับทางรถไฟ แม้จะมีเสียงรบกวนจากรถไฟ แต่ก็เป็นการสร้างบรรยากาศในอีกรูปแบบหนึ่งของผู้คนได้เช่นกัน ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่แห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ริมถนนริมทางรถไฟ และพื้นที่ว่างขนาดเล็กๆภายในชุมชน ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น นั่งเล่น การมาปิกนิกระหว่างคนภายในครอบครัว เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่มีทุกเพศทุกวัย ช่วงเวลาที่มีกิจกรรม คือ ช่วงเย็น ส่วนช่วงเวลาอื่นๆนั้น แทบจะไม่มีกิจกรรมเกิดขึ้นภายในพื้นที่เลย เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมน้อยมาก

3. พื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ ในระดับเมืองนั้นไม่มีพื้นที่ว่างที่มีศักยภาพต่ำ มีเพียงระดับย่านและระดับชุมชนเท่านั้น ได้แก่

3.1 ระดับย่าน มีเพียงสถานที่เดียว คือ พื้นที่ว่างหน้าโรงเรียนอนุบาล เป็นพื้นที่ที่มีตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมเก่า สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดินทาง รถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่ เช่น ถนนสำราญรื่น ถนนเจริญราษฎร์ เป็นต้น บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่ไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากเป็นพื้นที่โล่งว่าง รอบรั้วลวดหนาม เป็นพื้นดินที่มีการปรับสภาพแล้วเท่านั้น และจากการที่อยู่ติดกับทางรถไฟ ทำให้มีเสียงรบกวนจากการที่รถไฟผ่านไปมาอยู่เสมอ องค์กรประกอบภายในพื้นที่มีเพียงแสงไฟจากถนนเท่านั้น พื้นที่นี้สามารถเชื่อมโยงพื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ ได้ เช่น ลานริมน้ำวน พื้นที่ว่างริมถนน ริมฟุตบอลบาส พื้นที่ว่างในวัดท่าถนน เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมจำเป็น กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในทุกๆวัน เช่น การสัญจรผ่านไปมา การรับส่งบุตร การค้าขาย เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ และเด็ก โดยกิจกรรมจะเกิดขึ้นหนาแน่นในช่วงเช้า และเย็น ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกเรียน เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมไม่สูงมากนัก

3.2 ระดับชุมชน มี 2 พื้นที่ คือ

3.2.1 พื้นที่ว่างหน้าวัดกลาง เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในย่านที่พักอาศัยของเมือง สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถจักรยานยนต์ และรถยนต์ โดยถนนที่ผ่านพื้นที่นั้นมักเป็นถนนภายในชุมชนจึงมีขนาดไม่ใหญ่มากนัก บรรยากาศโดยรอบและภายในของพื้นที่มีเพียงต้นไม้ริมถนน องค์ประกอบภายในยังไม่มี เนื่องจากขณะอยู่ในช่วงระหว่างการปรับปรุงสภาพพื้นที่จากพื้นที่รกร้างมาเป็นพื้นที่โล่งเตียน ความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น พบว่า พื้นที่แห่งนี้สามารถเชื่อมโยงการใช้พื้นที่ไปยังพื้นที่ว่างอื่นๆ โดยเชื่อมต่อกับพื้นที่ริมถนน พื้นที่ว่างภายในวัดกลาง และพื้นที่ว่างขนาดเล็กๆ ภายในชุมชน ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่นั้นมีทั้งกิจกรรมประเภท Active recreation และ Passive recreation ได้แก่ การเดินเล่น การวิ่งเล่นกันของเด็กๆ เป็นต้น กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมนั้นส่วนใหญ่เป็นวัยเด็ก เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมน้อยมาก

3.2.2 สนามกีฬาในโรงพยาบาลอุดรดิตถ์ เป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งอยู่ในย่านพาณิชยกรรมใหม่ สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ทั้งการเดิน รถยนต์ โดยมีเส้นทางหลายเส้นทางที่จะเข้าสู่พื้นที่เส้นทางหลัก คือ ถนนเจริญภาวนินทร์ บรรยากาศโดยรอบของพื้นที่มีเพียงต้นไม้ใหญ่อยู่รอบสนามกีฬา องค์ประกอบภายใน ประกอบด้วย ม้านั่งที่อยู่รอบพื้นที่ ความเชื่อมโยงของพื้นที่กับพื้นที่ว่างอื่นๆ นั้น ส่วนมากเป็นความเชื่อมโยงภายในพื้นที่ว่างของโรงพยาบาล ส่วนกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมประเภท Active recreation โดยเป็นการเล่นฟุตบอล เป็นหลัก ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมักจะมีข้อจำกัดในเรื่องของเสียงที่อาจจะไปรบกวนผู้คนที่อยู่ภายในพื้นที่ได้ กลุ่มผู้ใช้ที่มาประกอบกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน โดยมักเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาลนี้เอง เมื่อพิจารณาขนาดของพื้นที่กับกิจกรรมแล้ว พบว่า มีความหนาแน่นของกิจกรรมน้อยมาก

แผนที่ 5.16 แสดงศักยภาพของพื้นที่ว่างในเมือง

สัญลักษณ์		ศักยภาพในการพัฒนาที่ว่างในชุมชนเมือง	
<ul style="list-style-type: none"> เขตเทศบาล เขตตำบล เขตผังเมืองรวม ทางหลวงแผ่นดิน ถนน 	<ul style="list-style-type: none"> ระดับเมือง ระดับย่าน ระดับชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ที่มีศักยภาพสูง พื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลาง พื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> กรณีศึกษาชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย